clemētie[a] vincimꝰ dote quippe precedēti[b] mulieri dāda. si autem vxorem nō dimiserit intra duos annos ex q̊ lex[c] fuerit publice isinuata: et ipē cadat sua substātia et mulier dote: et supradicta fiat pena. tales qꝫ filij nichil ex paterna[d] substātia habebūt neqꝫ ex materna dote. Sꝫ si q̇ fuerint ex prioribus nuptijs innoxij filij ei ꝓcreati illi res accipiāt post quartam quippe ꝑtē q̄ ad fiscum deferꝫ sue ꝑtātis effecti: et patrē alentes: et aliā ei ꝓbētēs sufficientē sanationē sicut prediximꝰ[e] dote etiā hic inceste coniugis sub fisco faciēda. Si vero filij nō sint ex prioribꝰ inculpabilibus nuptijs hoc agēti ꝓcreati: tūc totiꝰ eius substātie dñs erit fiscꝰ: hec eni etiā in postea nubētibꝰ inceste sancimꝰ[f] sub equalitate ꝑ oīa ponētes eum qui nō dimittit intra predictū a nobis tp̄s incestā coiugē: cū eo qui post hāc nostrā legem incestas et odibiles quasdam nuptias eliget.

¶ Liberi naturales p matrimoniū legitimātur in omni casu et quo ad omnia. Bar.

¶ Dubitatū[g] itaqꝫ in q̄busdā gētibꝰ etiā aliq̇d de legitimis filijs ex nostra constitutiōe factis existimauimꝰ[h] recte se habere. nos tanq̄ legis patres[i] ꝛ adijcere ei ꝛ soluere dubitatione. eteni cum tali intellectu ab initio legē[k] posuimꝰ. nā etsi legitimorū q̇sq̄ sit paē et obeunte eiꝰ vxore ex hoibus[l] aut etiā legitime transigente[m] habuerit quādā cōsuetudinē ad aliā mulierem quā licebat etiam legitime[n] ducere vxorē[o]: ꝛ fuerit ei filij ante dotalia documēta si tamē ea[p] fecit: aut etiā postea vel etiam soli maneant ante dotalia filij: secundis[q] autē nō ꝓcreatis aut etiā postq̄ nati sunt morientibꝰ: existimauerit quidā nō posse secūdos[r] eē legitimos qm̄ primi existant: et ex priori coniuge alij legitimi et ꝓprij filij: quod nullā rectā et consequentem habet consonantiā. Si enim huiusmodi filios nos legitimos et ꝓprios demonstrauimus[s] dotaliū documentorū contenti confectione[t]: legitimi vero etiam primi[v] constituti sunt in omnibus legitimis: etiam pater moritur et his qui ex prima fuerūt et q̇ de secunda[x] licet ante dotalia documēta ꝓcreati sunt: et nullus post eos post documentū dotis natus est/aut etiam natus mortuus: ꝛ licentiam lex ei[y] prestat quo vult testari modo in sua sobole: vt tamē nō offendat in aliquo leges[z] q̄ mensura certa successionis omnes filios vocant. Veniant igitur etiam ab intestato et ex testamento sicut et pater et lex permittit proprij existentes atqꝫ legitimi alterutrisqꝫ succedent: quid enim[a] aliud decernimus cum sufficiat legitima et suorū appellatio sub potestate eos ostēdere et dare etiā cōtra testamentū que[b] leges prebent ꝛ omnia habere q̄cunqꝫ hmōi appellationem decent[c].

¶ Tua igitur eminentia que placuerunt nobis et per hanc legē declarata sunt agnoscēs operi effectuiqꝫ tradere festinet precepto vtens apud gentium presides: vt et qui foris[d] sunt homines agnoscant quia sobolis innoxie et pure curam habuerimus: et alienigenas[e] atqꝫ nostris odibiles legibus aduersamur copulatiōes. Datum sexto ydus octobris Cōstanti. bilisario viro clarissimo consule inditione. xiij.

¶ De lenonibus.

¶ Lenones mulierum hac lege esse prohibentur pena contrafacientibus iminēte. Bar.

Imꝑator Justi. aug. patriar. constantinopoli.

¶ Collatatio tertia.

a ¶ Clementie. i. clementer.
b ¶ Precedenti. predicta. vt. s. e. §.
c ¶ Lex. s. ista.
d ¶ Ex paterna. vt. j. qui. mo. na. ef. fi. le. §. fi. col. vi.
e ¶ Prediximus. vt. s. eo. §. ij.
f ¶ Sācimꝰ. vt. s. eo. §. i. hec paritas fallit in q̄rta quā habet fiscus quā non habet si post hāc legem quis talem contrahit incestum. Et est ratio quia hic videtur in alio releuari. i. biennio quod datur ei. quare ecōtra grauetur i hoc vt ar. ff. de iureiur. l. eum qui. in prin.
g ¶ Dubitatum. est subaudi. vel dic dubitatū pōi neutraliter.
h ¶ Existiauimꝰ. subaudi et iō existimauimus ꝛc.
Impator pr ē legis.
i ¶ Patres. no. imperatorem vocari patrem legis. vnde et leges sunt ei subiecte. vt. j. de cō sulibꝰ. in fi. et. j. vt hi qui obli. perhi. §. finali.
k ¶ Legē. s. ex q̄ oritur dicta dubitatio. vt. C. de nat. lib. l. cum quis.
l ¶ Ex hoibus. similis oratio est. s. de non eli. §. i.
m ¶ Transigente. i. separante: scꝫ matrimoniū per diuortium.
n ¶ Legitime. s. vt lex concedit. j. de nup. §. si igitur. et C. de diuor. l. consensu.
o ¶ Uxorem. facit ad hoc. j. ō triē. et semis. §. fi. et. j. vt lib. dece. §. si quis autem.
p ¶ Ea. scꝫ documenta dotalia. q. d. ꝛ eam postea accipit in vxorem.
q ¶ Secundis. i. post matrimoniū. Accursius.
r ¶ Secundos. i. natos ex concubina.
s ¶ Demonstrauimꝰ. scilicet si eā acceperit in vxorem.
t ¶ Confectione. qđ est necesse quātum ad legitimationem filiorum: non quo ad matrimonium. vt. ff. de reg. iur. l. nuptias. sed. p. etiā ad matrimonium dicebat hec duo necessaria. scilicet dotē cōstitui et fieri instrumentum. arg. pro eo insti. de here. que ab inte. §. i. et fi.
v ¶ Primi. id est nati ex concubina quam postea duxit in vxorem tanquā primi. ꝛ expone vero pro certe.
x ¶ De secunda. sic. j. de filijs ante do. instru. natis.
y ¶ Ei. patri tales habenti filios.
z ¶ Leges vocāt. s. in quarta. vt. C. de inoffi. testa. l. cū queritur. et. l. parētibꝰ. et. insti. de inoffi. testa. §. fi.
a ¶ Quid enim. fit hic mentio de eo quod ē. j. de tri. et se. §. fi.
b ¶ Que. ea subaudi.
c ¶ Decēt. vt querelam inof. testa. ꝛ bo. po. contratab. sm al. vt insti. de exhereda. libe. §. nostra.
d ¶ Foris. i. extra constantinopolitanam ciuitatē. Accursius.
e ¶ Alienigenas. id est alienas a iure. Accursius.
¶ De lenonibus.

Et antiq̄s[a] legibus[b] ⁊ dudū[c] ĩperātibus[d] ſatis odibile viſuȝ eſt eſſe lenonū cām[e] ⁊ nomen: in tantū vt etiā plurime ꝯtra talia delinquentes ſcriberētur leges[f]. Nos autē dudū poſita cōtra eos q̄ ſic ĩpie agūt ſupplicia auximus[g]. et ſi q̄d relictū eſt a noſtris p̄deceſſorib⁹ etiam hoc ꝑ alias correximus leges[h]: ⁊ nuꝑ interpellatione nobis facta rerū impiarū ꝑ talibus negocijs ĩ hac maxima ciuitate cōmiſſis cauſam nō deſperimus. Agnouimus em̄ quoſdā viuere q̄dē illicite: ex cauſis aūt crudelib⁹ ⁊ odioſis occaſionē ſibimet nephādoꝝ iuenire lucroꝝ: ⁊ circuire prouincias/ ⁊ loca plurima/ ⁊ iuuēculas miſerādas decipere/ ꝓmittētes calciamēta/ et veſtimēta quedā: ⁊ his[i] venari[k] ⁊ eas deducere ad hāc feliciſſimā ciuitatē[l]: ⁊ habere cōſtitutas in ſuis habitationib⁹/ ⁊ cibū eis miſerandū[m] dare/ ⁊ veſtes: ⁊ deinceps tradere ad luxuriā eas volentib⁹: et omnē queſtū miſerabilē ex corꝑe earum accedentē ĩpos accipe/ et celebrare cōſcriptiones[n]: q: ipſe vſq; ad tēpus q̄d eis placuerit obſeruabunt/ ipiā ⁊ ſceleſtā hanc functionē implētes: quaſdā vero[o] earū etiā fideiuſſores expetere: ⁊ in tātū ꝓcedere illicitā actionē: vt in oī pene et ĩ hac regia ciuitate ⁊ in trāſmarinis eius locis: ⁊ (q̄d deterius eſt) iuxta ſacratiſſima loca ⁊ venerabiles domos ſint tales habitationes: ⁊ cauſe ſic impie et inique ſub nr̄is tꝑibus p̄ſumātur. ita vt etiā quoſdā miſerātes earū ⁊ abducere a tali operatione crebro volentes: ad legitimū deducere matrimoniū nō ſinerēt[p]. Aliq̄s autē ſic ſceleſtos exiſtere: vt puellas nec decimū[q] agentes annū ad periculoſam deponerēt corruptionē. ⁊ quoſdā[r] aurū dātes non paruū vix inde redemiſſe miſeras ⁊ nuptijs copulaſſe caſtis. eſſe ēt decies[ſ] millies modos[t] quos nullus p̄ualeret ſermonibus cōprehendere/ cū ad infinitā crudelitatē deductū ſit tale malū: ita vt primū quidē in vltimis partibus ciuitatis eſſet[v]: nūc autē ⁊ ipſa[x] ⁊ que circa eā ſunt oīa[y] plena talium ſit maloꝝ. ¶ Hoc igit̄ dudū q̄dē aliquis nobis ſecrete denūciauit: deinde etiā nuꝑ magnificētiſſimi p̄tores a nobis talia requirere precepti/ hec eadē ad nos retulerunt. moxq; audiuimus et iudicauim⁹ oportere deo hm̄ōi cōmendare cām: ⁊ velociter liberare tali ſcelere ciuitatē. ¶ Sancim⁹ igit̄ oēs quidē ſm̄ q̄d poſſunt caſtitatē agere: que etiā ſola deo cum fiducia poſſibilis eſt hoim aīas p̄ſentare. Q: v̄o plurima ſunt hūana[z] cū arte et dolo ⁊ neceſſitate[a] q̄libet ad taliū luxuriā deduci oībus ꝓhibemus[b] modis et nulli fiduciā eē paſcere meretricē: ⁊ in domo habere mulieres aut publice ꝓſtituere ad luxuriā: ⁊ ꝓ alio quodā negocio[c] talia mercari/ neq; cōſcriptiōes[d] ſuꝑ hoc ꝑcipere/ neq; fideiuſſores exigere[e]/ nec tale aliq̄d agere q̄d cogat miſeras et inuitas ſuā caſtitatē cōfundere/ neq; ſperare[f] q: licebit decetero eis veſtium datione aut ornamētoꝝ forſan/ aut alimēti decipere vt etiā iuite ſuſtineāt[g]. Non enim ꝑmittimus quicq; fieri tale[h]: ſed etiā nunc oīa talia breuiter cōpetenti cura diſpoſuimus: ſtatuētes etiā reddi eis omnem quā contigerit cautionem occaſione ſceleris huius exponi: et neq; ꝑmittimus ſceleſtos lenones ſi q̄d dederūt eis hoc ab eis auferre[i]: ſȝ etiā ĩpos lenones iuſſimus extra hanc fieri feliciſſimā ciuitatē tanq; peſtiferos et cōmunes caſtitatis vaſtatores factos: et liberas ancillaſq; requirētes ⁊ deducētes ad huiuſmodi neceſſitatem: ⁊ decipientes ⁊ habentes educatas ad vniuerſam cōfuſionem. ¶ Preconizamus[k] itaq; q: ſi quis decetero preſumpſerit inuitam[l] puellam aſſumere

a Et antiq̄s. vt. ff. de in fa. l. i. §. qui lenocinij. ⁊ l. athlet. §. q̄ lenocinij. ⁊ ff. de adul. l. i. §. lenocinij. ⁊ §. qui hec.

b ¶ Legib⁹. ſ. digeſtorum.

c ¶ Dudū. in. C.

d ¶ Imperātib⁹. vt. C. de adul. l. de crimīe. §. fi. ⁊ l. ita nobis pudor.

e ¶ Cauſam. ſcȝ odibilem.

f ¶ Leges. ſ. q̄s modo dixim⁹. Ac.

g ¶ Auxim⁹. ſ. in greco.

h ¶ Leges. quaſ non habemus.

i ¶ His. ſcȝ veſtimētis ⁊ ſimilib⁹.

k ¶ Venari. i. decipere: ſicut venatores eſca oſtenſa decipiunt aues.

l ¶ Ciuitatē. ſcȝ conſtantinopolitanam.

m ¶ Miſerandū. i. miſerum.

n ¶ Conſcriptiones. i. cautionēȝ q̄ ſequitur.

o ¶ Quaſdā. i. a quibuſdam.

p ¶ Nō ſinerēt. ſ. lenones.

q ¶ Decimū. qui etiā lege iulia de adul. tenet. vt. ff. d̄ adul. l. iter liberas

r ¶ Et quoſdā. ſ. alios bonos homines.

ſ ¶ Decies. ſic. ff. de here. ⁊ falci. §. ⁊ hec oīa q̄dē. col. i.

t ¶ Modos. ſcilȝ agnouim⁹: q̄d eſt ſupra.

v ¶ Eſſet. ſ. iſtud malum.

x ¶ Ipſa. ſ. ciuitas. Al.

y ¶ Oīa. loca.

z ¶ Humana. id eſt habilia ⁊ ꝓna.

a ¶ Neceſſitate. ſcilȝ q̄n deſunt eis neceſſaria: vel neceſſitate adulationum. nā vt dicunt pecuniā voluit homo nedū cor mulieris.

b ¶ Prohibem⁹. facit. ſ. de mo. §. ſi quis igitur.

c ¶ Negocio. vt q: eā camerariam d̄t. vt. C. ad. l. iul. d̄ adul. l. que adulterium.

d ¶ Conſcriptiones. i. cautiōes q̄s dabāt iſte femine ne recederēt.

e ¶ Exigere. nec etiā iuſiurādū. vt. ſ. ſcenicas ⁊c̄.

f ¶ Sperare. ſ. lenones.

g ¶ Suſtineant. q. d. nō dam⁹ repetitionē: q: cum ille reddere non poſſent ſuſtinerēt potius ſe proſtitui.

g ¶ Suſtineāt. ſ. ꝓſtitui per hm̄ōi ſuaſiones. Azo.

h ¶ Tale. i. hm̄ōi ſuaſiones.

i ¶ Auferre. ſic ff. de condi. ob tur. cau. l. idē. §. ſed q̄d meretrici. Accur.

k ¶ Preconizamus. i. p̄conia voce ⁊ alta ⁊ publica voce p̄cipimus.

l ¶ Inuitā. maxime. nam idem ſi

et habere ad neceſſitatem nu-
tritā ꝛ fornicatiōis ſibi deferē
tē queſtū: hūc neceſſe eſt a ſpe
ctabilibus pretoribus populi
huius feliciſſime ciuitatis cō-
prehēſum oim nouiſſima[a] ſuſti
nere ſupplicia. ſi em̄ pecuniari
orū eos[b] furtoꝝ ꝛ latrocinioꝝ
emēdatores[c] elegimus[d]: quo-
modo nō multo magis caſtita
tis furtum ꝛ latrociniū eos co
ercere pmittimus? Si qs au-
tē patiat in ſua domo quendā
lenonē: ꝛ hmōi prepoſitū ope-
rationis habere/ ꝛ hec denun-
ciata cognoſcēs non ex domo
ſua expulerit: ſciat etiā decē li
brarū auri ſuſtinere penā ꝛ ci-
tra ipſam perditurum habita-
tionē[e]. Si qs autē conſcriptio
nē[f] decetero in talibꝰ preſum-
pſerit[g]/ aut fideiuſſorē accepe-
rit: ſciat nullā quidē ſe vtilita-
tē hmōi fideiuſſionis aut con-
ſcriptionis habere. etem̄ fide-
iuſſor[h] quidē obligatꝰ nō[i] erit.
cōſcriptio[k] vero oīno inualida
manebit: ꝛ ipſe (ſicut predixi-
mus[l]) in corpore ſuppliciū ſu-
ſtinebit: ꝛ a magna hac lōgiſſi
me ciuitate expellet[m]. ¶ Mu
lieres itaqꝫ caſte quidē viuere
volumus[n] ꝛ oramus[o]. nō autē
inuitas ad luxurioſam vitā de
duci: nec impie agere cogi. oī-
no em̄ lenociniū et fieri ꝓhibe
mus/ ꝛ factū punimus: pcipue
quidē in hac feliciſſima ciuita
te ꝛ in eius circuitu: nichilomi
nus autē ꝛ in locis foris poſi-
tis oibus[p]/ et que ab initio nr̄e
ſunt reipub. et que nunc a dn̄o
deo donata ſunt nobis: ꝛ maxi
me in illis eo qꝰ dei dona que
circa noſtrā fecit rēpub. volu-
mus conſeruari pura ab omni
tali neceſſitate: et dn̄i dei circa
nos munera eſſe et permanere
digna. Credimus enim in do-
mino deo etiam ex hoc nr̄o cir
ca caſtitatē ſtudio magnū fie-
ri noſtre reipu. incrementum:
deo nobis omnia proſpera ꝑ
talia opera conferente. quate-
nus erga nos primi nr̄i ciues
caſta hac nr̄a fruamini diſpoſi
tione. propterea hac ſacratiſſi
ma predicatiōe vtimur: vt ſcia
tis noſtrū circa vos[q] ſtudiū: cir
ca caſtitatē atqꝫ pietatē labo-
res noſtros/ per quos in oībus
bonis cuſtodire noſtrā rēpub.
ſperamus. ¶ Scriptū exem-
plar glorioſiſſimo magiſtro in
quo adiectū eſt: vt ergo omni-
bus hec manifeſta fiant in nr̄a
habitantibus repu. tua ſubli-
mitas hanc noſtrā ſuſcipiens
ſacram legem in omni ditione
ꝑceptis proprijs eam vniuer-
ſis ciuitatibꝰ noſtris inſinuet.
Et non ſolum in hac feliciſſi-
ma ciuitate ſed etiā in prouin
ciarū cuſtodiatur locis: domi-
no omniū deo ꝑ alio quodam-
modo in odorē ſuauitatꝫ obla-
ta[r] cōſtantinopolitanis ciuibꝰ
noſtris. Datū kal. Decēb. ca.
biliſa. conſule.

¶ De defenſoribꝰ ciuitatū.

¶ Defenſores ciuitatū debēt
eligi honeſti viri/ fide digni/ et
ciuitatū nobiliores/ et per cir-
culum: preſtito iureiurādo ab
electoribus antiqua ſolennita
te ſeruata. Barto.

Imperator Juſti. Augu. Jo
hanni ꝑfecto pretorio.

Niſi[s] velociter reuoce-
mus[t] curā
defenſorꝝ ꝑ
cōpetēs of
ficium[v]: nec
ipſam vlteri
us antiquorꝝ nominū habebi-
mus[x] veritatē: alijs ſiquidem
alia data ſunt ab antiquitate[y]
nomia ſignificatiua a parte re
rum[z]. hoc autem defenſorū no
men pure demonſtrat antiqui
tatem aliquos propoſuiſſe re-
bus: quatenus ex omni eas[a] in
iuſticia vindicarēt/ liberas[b] q̄-
dem et ꝑpter hoc paterna[c] vo-
ce defenſores eos vocamꝰ: q̄te
nus eripiant a malis iniuſticiā

---

vult ſm̄ Al. vt ar-
gu. C. de epi. ꝛ cle.
l. raptores. in fi. et
C. de rapto. virgi.
l. i. in fi.
a ¶ Nouiſſima.
vt occidatur. vt. ff.
de peñ. l. vltimum
Accurſius flo.
b ¶ Eos. ꝑtores.
c ¶ Emendato-
res. i. correctores.
puniendo eos me
lius. Accur.
d ¶ Elegimus.
non qꝰ de hoc ha-
beamus legem.
e ¶ Habitationē.
ff. de peti. heredi. l.
ancillarū. §. fi. con
tra. Sol. illa corri-
gitur. vel vertus li
cet veniat in here-
ditatis petitionē
talis penſio: tamē
punitur qui ſic exi
git ꝛ locat. et facit
ad hoc. C. de fal.
mo. l. i.
f ¶ Conſcriptio
nem. i. cautionē.
g ¶ Preſumpſe-
rit. ſ. accipere. Ac.
h ¶ Fideiuſſor.
qui pmittat ſe cu-
raturum qꝰ illa pa
tietur ſe proſtitui:
alꝭ ſi promitteret
eam paſſuraꝫ nec
iure cōmuni vale-
ret. vt inſti. de inu.
ſtipu. §. verſa vice.
i ¶ Non erit. cū
effectu.
k ¶ Conſcriptio
id eſt cautio. Azo.
l ¶ Prediximus
ſcilꝫ modo proxi.
m ¶ Expelletur.
ponendo in ban-
num ſi non inue-
niatur. nam inuē-
tus punit ad mor
tem. vt. ſ.
n ¶ Volumus.
ſic. ſ. de non eli. §.
cum igitur.
o ¶ Oramus. id
eſt deprecamur/ vt
caſte viuant.
p ¶ Omnibus.
ergo et in bononia.
ſed tamen non vi-
demꝰ eam ibi ſer-
uari. Accur.
q ¶ Vos. primi.
loquitur conſtan-
tinopolitanis qui
bus primum pre-
cepit eam ſeruari.
r ¶ Oblata. gre-
cū eſt latine cōſtā-
tinopolitanis. et
hoc etiam alꝭ eſt
in littera.

¶ De defenſoribꝰ ciuitatum.

Niſi velo citer ſicut alꝭ
propter imminēs
dānū exigitur ve-
locitas. ita hic vt
homines liberent
a malis cito. vt. ff.
de dā. infec. l. i.

Velocitas ꝑpt imminēs periculū exigitur.

t ¶ Reuocemus
nam cum fuerint
olim ad opprobri
um ponemus eos
ad honorem.
v ¶ Officium. ſcꝫ
eis aſſignandum
qd̄ iunget. ī. eo. §.
nulla. vſqꝫ ad. §. fi-
nalem.
x ¶ Habebimꝰ. i.
non ſeruabimꝰ ſi-
gnificationem hu
ius nominis anti
qui defenſor: qd̄ fa
cere debemꝰ. vt in
ſtitu. de do. §. eſt et
aliud. ꝛ. C. de epi-
ſco. ꝛ cleri. l. decer-
nimus.
y ¶ Ab antiqui-
tate. i. ab āntiqs ſa-
pientibus.
z ¶ Rerum. vt ē
hoc nomen defen-
ſor: vt ſequitur. et
ſimilia. vt petrus:
quia firmus vt pe
tra.
a ¶ Eas. res. ac.
b ¶ Liberas. ſcꝫ
res.
c ¶ Paterna. id
eſt greca. quā lin-
guā ſecuti ſūt nr̄i
ꝑdeceſſores. ſic. ſ.
de nō ali. §. alienā
tur. ꝛ. ī. vt fac. no.
cōſti. §. i. i fi. col. ix.

a ¶ Patientes.ſcilicet homines.
b ¶ Multis.ſubaudi in.
c ¶ Contemptũ.ſ.nomen defenſoris.i.ipſe defenſor.
d ¶ Jaceat.ſ.hoc nomen defenſor.
e ¶ Honeſtate. vt capitanei.i.proceres pauperes quaſi capti dicantur.

v ¶ Poni.i.poſitum.
x ¶ Ad heredes.i.ab heredibus querũt qui indigent vł ab alijs ſucceſſoribus. Uel dic q̄ hoc verbum querunt.regit duos diuerſos accuſatiuos.
y ¶ Digna.propter ratione᷑ quã diximus.ſ.co.§.i.

f ¶ Fuerint.ſ.defenſores.
g ¶ Uiri.al's viris.
h ¶ Obſcuri.i.viles et infimi ꝛ imperiti. vt.j.quib' mo.natu.effi.le.§.quiſquis.col.vij.
i ¶ Decreta.id eſt confirmatiões. nam vt elect' prelatus confirmaẗ a maiori. ſic ꝛ defenſor eligebatur a p̄ſide: ꝛ confirmabatur a prefecto:vt ſequitur.
k ¶ Miſericordia. ſcʒ ꝑpter paupertate᷑ electoꝝ magis confirmabatur eorum electio: vt ſequitur q̄ȝ propter bonitatem. Azo.
l ¶ Electiõe. tũc enim fit electione idest bonitate: cũ ex bonis eligiẗ pcipuus: qđ hic non erat.
m ¶ Luſu. non enim expreſſe petebant ſed al's applaudebant preſidibus: vt defenſores crearẽtur qui iudices dicuntur. vt.j.eo.§.nos aũt.
n ¶ Remouent. ſcʒ preſides. Ac.

Elect' platus a ſupiore ſuo ʒfirmaẗ

patientes[a]. Nunc autẽ hoc defenſoꝝ nomẽ valde cõculcatũ eſt multis[b] noſtre reipu. partibus: et ita contemptum[c] vt in iniuria quidẽ potius q̄ȝ in aliquo bet iaceat[d] honeſtate[e]. ꝛ ſiquidem fuerint[f] viri[g] obſcuri[h]: decreta[i] vero ſup eis mia[k] magis q̄ȝ electione[l] ꝯficiũtur. quibus em̃ non eſt victus ꝛ vita ſufficiens: iſti defenſorũ emẽdicantes ordinatione᷑ ad hanc accedunt curã: et pro alio quodam luſu[m] iudicũ ſubiacent voluntatib'. Deniqȝ remouẽt[n] eos qñ voluerit/aut nichil/aut paruiſſimũ[o] delinquẽtes: ꝛ alios in illoꝝ ꝑducunt officiũ quaſi[p] loci ſeruatores eos defenſores facientes: et hoc in anno frequenter in pluribus hoĩbus agẽtes vt ꝛ officiales ꝛ ciuitatũ iudices ꝛ harũ habitatores in nouiſſimo ꝯtẽptu defenſores habeant. ¶ Que vero aguntẽ ab eis ad inſtar non actoꝝ[q] ſunt. ſi eni impauerit[r] ꝓuinciarũ iudices nequaq̄ȝ preſumũt quedã geſta monumentoꝝ conficere apud ſemetipſos: ꝑ oĩa ſeruientes eis defenſores ꝛ illoꝝ nutibus intẽdentes ſolis. Si vero quedã ꝯficiãtur: primũ quidẽ etiã hoc venũdant[s]: deinde cũ nullũ habeãt archiuũ[t] in q̄ geſta apud ſe reponant/ deperit qđ cõficiẗ: ꝛ nequaq̄ȝ inuenies apud eos plurimũ tẽpoꝝ poni[v] monumentũ vllum penit': ſed ad heredes[x] eoꝝ aut alias ſucceſſiones his monumentis egentes geſta querunt: ꝛ horũ que quidẽ inueniuntẽ nulla fide ſunt digna[y]: alia vero etiam pereũt: ꝛ intantũ cadunt vt in ſimilitudine nõ actorum ſint. ¶ Nos igitur quoniã de iudicib' bene diſpoſuimus[z]: ꝛ maiores poteſtates[a] eoꝝ[b] in gẽtibus fecimus: et procul[c] ab eis eſt inſpectio ciuitatũ: propterea credimus oportere etiã de defenſoribus[d] conſtituere. fit enim ſic congruentia[e] vtilis ſi iudicum ſumant[f] officium ciuitatum defenſores: ꝛ prouincie preſes videbitur quidẽ iudex iudicum potius eſſe et ex hoc honeſtior precedentiũ[g] apparere. quãto[h] em̃ quilibet preeſt melioribus: tanto maior ipſe ꝛ honeſtior[i] eſt. ¶ Interim[k] illud ſciendum eſt prius vt nulli hominum ſit licentia defenſoris ordinatione᷑ declinare[l]: ſed inuicem vniuerſi nobiliores[m]

z ¶ Diſpoſuim' vt.ſ.vt iudi.ſine q̄ quo ſuffra.§.illud videlicet.
a ¶ Poteſtates. id eſt dignitates.
b ¶ Eorum.preſidum.
c ¶ Procul.nam maioribus habẽt intẽdere.ſ.toti prouincie.et iõ nõ pñt vni ciuitati tm̃ inſpicere.ſic.ſ.de heredi.ꝛ falci.i.rñ.
d ¶ De defenſoribus. ſuperior ergo illa ꝯſtõ de preſidib' tm̃ dicit.hec autẽ de defenſoribus ciuitatũ: ſʒ illa ſcriptũ exẽplar communis eſt: vt patet in fine.
e ¶ Cõgruentia. ſic.ſ.quõ opor.ep.i.rñ.Accur.
f ¶ Sumant. ex hoc videẗ q̄ olim nõ poterãt iudicare: ſed que de voluntaria iuriſditione erant faciebant et ſcribebantur corã eis acta. vt dicunt quidã. Sed certe ꝛ ante.l.iſtã poterãt iudicare. vt.C.eo.l.i.q̄re dic ſumant officiũ iudicis: et honore᷑ et ſtatũ iudicis quẽ perdiderant. et q̄ inuito alio poſſit iudicare. vt patet.j.eo.§.nulla. qđ prius non poterat inuito preſide. vt.ſ.proxi.§.qđ etiã eſt proprium iudicis in inuitum dare iudicium. vt.ff.de verbo.obli.l.inter ſtipulantem.§.i.

o ¶ Paruiſſimum.accipiunt enim occaſione᷑: vt fecit lupus agno de turbatione aque.
p ¶ Quaſi.hoc eſt dicere loco defenſoꝝ faciũt loci ſeruatores: quod eſt prohibitum.vt.ſ.vt iudi.ſine quoquo ſuffra.§.nulli.ꝛ.j.vt nulli iudicum.i.rñ.col.ix.al's dic loci et defenſores: ꝛ tunc eſt plana.
q ¶ Nõ actoꝝ.cum enim eis parua habeatur dignitas per conſequens nulla eorum ſcripturis eſt fides habenda.vt.ff.de edendo.l.ſi quis.§.i.Accur.
r ¶ Imperauerint.ſcilʒ ne fiant monumenta.
ſ ¶ Uenundãt.q.d.ꝑ pecuniã aliq̄d ſcribant ꝛ teneãt vt habeãt qđ dent preſidi vt nõ remoueat eos.vt.ſ.vt iudi. ſine quo.ſuffra.§.an certe.
t ¶ Archiuũ.locus eſt vbi acta publica reponũtur: vt.ḣ.ꝛ.ff.de pe.l.moris.§.ſolet.ꝛ.j.eo.§.preceptor.ꝛ.j.de his q̄ ingre.ad ap.§.penul.col.v. Sed al's diciẗ locus vbi vaſa ſacra reponunẗ.vt.j.q̄.mo.natu.effi.le.§.illud.in fi.col.vi.

Archiuũ quid ſit.

g ¶ Precedentium.ſ.ante tempora huius legis.
h ¶ Quanto.ſi ergo vt hic dicitur alius propter meam diſcretionem apparet maior: multomagis ego. vt.C.de poſtulã.l.prouidendum.
i ¶ Honeſtior.non loquiẗ de honeſtate ad animã: ſed ad honore᷑ ſeculi.ſic inſti.de publi.iudi.§.item lex.
k ¶ Interim.i.anteq̄ȝ ad eius officiũ ꝑueniamus.qđ dicet.j.e.l.nulla.vſqȝ ad.§.ſi ꝑus.dicit de electiõe ei' iterim.
l ¶ Declinare.i.ille qui eligit nõ põt recuſare vt hodie fit bonoꝝ.in officialibus.al's punitur in quinqȝ lib.auri et nichilominus cõpellitur.vt.j.eo.§.ſi qua vero.Azo.
m ¶ Nobiliores.no.nobiliores debere eligi.ſic.j.eo.§.fi.ꝛ.ſ.de referẽ.§.fina.

Nobiliores ꝑ eligi debent.

ciuitatum habitatores hoc miniſteriū eis[a] adimpleant[b]. hoc enī et in priorib[9] temporib[9] valuiſſe et in republica geſtū didicim[9]: nulli nec ſi honoratus ſit magnificētiſſimoꝝ illuſtriū dignitate hoc declinare concedimus: nec ſi militiam habeat honeſtā: neq; ſi proferat priuilegium[c] ſuū ex diuinis formis: vel ſi pragmatici ſint collati[d]. ſed ſm circulū[e] habitatoribus ciuitatis: quorū[f] aliq̄ ratio eſt hec iplētibus. et dū circul[9] expletur[g] rurſus reuertētib[9][h] ad ſollicitudinē ⁊ ciuitati per predictā curam miniſtrātibus/ vt in vnaquaq; ciuitate defenſor iudex[i] poti[9] q̄ defenſor[k] eſſe videat. decreto[l] q̄dē cum iureiurando facto oim̄ poſſeſſoꝝ[m] in illa ciuitate conſiſtentiū: ſ; nō in hac vrbe[n] degentiū.

¶ Defenſor ciuitatis iuſiurādū p̄ſtare d; biēnio ſolū adminiſtratur[9]: cōfirmandus a p̄fecto et remouēdus: voluntariā exercēs iuriſditionē et nō cauſas meri vel mixti imp̄ij/ preſide non valente iuriſditionē ei[9] impedire. Bar.

¶ Juſiurandū vero prebens[o] q̄ oīa ſm legē[p] ac ius agat: et omniū cōmuniter/ ꝯfirmādus aūt ſicut nūc[q] ex precepto glorioſiſſimorū noſtrorū prefectorū: in biēnio[r] ꝓ adminiſtrās ſolo et remouēdus[ſ] a cura non habēte licentiā clariſſimo prouincie iudice remouendi[t] eum Sed ſi quid videat agere non recte nūciare ad gl'ioſiſſimos noſtros p̄fectos: vt inde ei fiat cure priuatio vnde etiam dat[v]. ¶ Nulla[x] exiſtente licentia adminiſtratorib[9] aut ipſis defenſorib[y] vices agētes[y] defenſorū facere: ſed etiā hec oib[9] eis interdicim[9] modis[z]. Sed neq; p priasvices agentes per ciuitates clariſſimos iudices deſtinare: niſi ipſos defenſores q̄s iudicum officiū complere in ciuitatib[9] volumus: ipſos quoq; in omnibus diligentiam adhibere ciuitatib[9] in quibus ſunt et agi apd̄ defenſores teſtamētorū inſinuatiōes[a]/ et donationū[b] et quicq̄d[c] aliud eſt monumentorū ꝓpriū: non valēte clariſſimo ꝓuincie iudice ꝓhibere quod agendū eſt aut ꝑcipere q: non velit aliq̄d agi: aut actū non edi: nō enī huiuſmodi alicuius ei omnino poteſtatem damus: abſurdiſſimū eſtimantes neceſſarijs reb[9] cedere homines propter iudicū[d] forte irrationabiles motus[e] atq; preceptiones: ſed etiā agere quecūq; voluerit[f] edere. et licet qd̄ agitur tangat[g] prouincie preſidem: aut quēlibet potentum[h]: neq; hoc prohibere: oportet ⁊ enim ſic agere eos q̄ in adminiſtrationibus[i] ſunt: aut in q̄li

a ¶ Eis. ſcilicet ciuitatibus: vt rependant premiū habitationis. vt. J. eo. §. pe.
b ¶ Adimpleant. niſi appellarēt. vt dixim[9]. J. §. penul.
c ¶ Priuilegiū. ſ. vt nō cōpellat eſſe defenſor: quod p̄uilegiū h; in ſecreto. vt differat a caſu ſequenti.
d ¶ Sint collati. ſ. codicilli. id eſt priuilegium aliqd̄ q̄ nō compellat eſſe defenſor quod habuit cum conſilio procerū. vt. C. de le. et cōſti. l. ij. et. S. de non ali. §. q; vero veriſimile. col. i.
e ¶ Circulum. fiebat enim quidam circulus hominū. et ex his duo querebant ceteros cōferendo bonitatē ſingulorum vt meliorem eligerēt: qd̄ habebat locū cum pauci hoies erant per ciuitates. hodie autē non ſic: q: difficile eſt cōuocare ſic oēs bonos homines de ciuitate. ſed quidā eliguntur: quorū factū oēs alij tenent. vt inſti. de iure naturali. §. ſenatuſcōſultū. et. ff. de re. iur. aliud. §. i. et. ff. ad muni. l. qd̄ maior. Item ex cōſuetudie etiā ad octo eſt reducta electio: vt fit bononie.
f ¶ Hec implentibus. ſubaudi aliquibus: puta duobus. Azo.
g ¶ Expletur. vt quia totum circulū illi duo q̄ſierunt
h ¶ Reuertētib[9]. adinuicem.

Judex p̄ris officium agit.

i ¶ Judex. velut pater enī eſſe deb; vt. C. eo. l. iiij. et. S. vt iudi. ſine quoquo ſuf. §. cos autē. ⁊. S. iuſiuran. §. deuotos autem. ⁊c.
k ¶ Defenſor. qualis antea erat. vt. S. eo. i. rn̄.
l ¶ Decreto. i. electione. al's electione.
m ¶ Poſſeſſorū. oēs enī qui poſſidebāt in illa ciuitate debebant intereſſe electioni et iurare vt dicit dūmō et ibi habitent: vt ſequitur. Et ſic eſt arg. ad electionem canonicorum quā faciunt irrequiſitis abſentibus.
n ¶ Urbe. idem credo et ſi al's habitent.
o ¶ Prebens. ſ. ipſe defenſor futurus.
p ¶ Legem. ad hoc ſolus defenſor aſtringit ſm quoſdā. Alij vero vt eis videt iurāt. vt. S. iuſiuran. §. et equus. ſed contra eſt: vt ibi diximus.
q ¶ Sicut nunc. nā et ante hanc. l. confirmabantur a prefecto. vt. S. eo. in prin. et. C. eo. l. penul.
r ¶ In biēnio. oli vſq; ad quinquēnium. vt. C. e. l. vnica.
ſ ¶ Remouēdus. poſt biēniū. niſi in caſu. vt. J. eo. § fi. in fine. Accurſius.
t ¶ Remouendi. prefect[9] maior eſt preſide: preſes maior eſt defēſore. cū ergo defenſor creatur a prefecto p cōfirmationē nō poterit eum remouere p̄ſes. vt arg. ff. de diuer. et temp. pre. l. de acceſſiōibus.
v ¶ Datur. ex cōfirmatione. qd̄ dic vt. J. qui. mo. na. ef. ſi. legi. §. liceat. col. vi. ſic al's. ff. de verbo. ſig. l. lege.
x ¶ Nulla. adminiſtratori. i. p̄ſidi.
y ¶ Uices agentes. i. varios. Al.
z ¶ Modis. hoc interdictum nō obſeruāt quidā poteſtates bononie q̄ duas ſimul: ⁊ plures recipiūt poteſtarias vicario poſito. Ac.
a ¶ Inſinuatōes rome vero apd̄ magiſtrum cenſus. vt C. de teſta. ꝯſulta.
b ¶ Donationū. v. C. de dona. l. in hac. et hoc ſi erat vltra quingentos ſolidos nō al's. vt inſtitu. de dona. §. alie.
c ¶ Et quicquid aliud qd̄ tn̄ pertineat ad voluntariam iuriſditionē al's non: vt in fine huius. §. fiunt enī manumiſſiōes emācipationes et adoptiones. vt. ff. de offi. ꝓcon. l. ij. i. rn̄.
d ¶ Judicum. id eſt preſidum.
e ¶ Motus. al's nutus.
f ¶ Voluerit. ſcilicet aliquis coram defenſore. al's voluerint: ſ; defenſores.
g ¶ Tangat. dico ad pecuniarium queſtum non q̄ tangat eum potentem ratione iuriſditionis: vt ſunt cauſe de mero vel mixto imperio. vt in. fi. huius. §.
h ¶ Potentū. id eſt qui habet merū imperium.
i ¶ Adminiſtrationibus. ſcilicet maioribus qui habent

merum imperium. Accurſius.
a ¶ Affuerit.id eſt preſens fuerit:ſcʒ preſes.ſcribitur eni per.d.vel per.f.non per.b.
b ¶ Quiſpiam.ſcʒ priuatus.
c ¶ Voluerint.hoc generale dictum ſtatim reſtringitur.

h ¶ Videant.ſ.defenſores.
i ¶ Tumultum.ſic.j.ti.ij.§.deinde.
k ¶ Abſunt.ſ.preſides vt ſubijcit.
l ¶ Preſentia.i.ex quo defenſores ſunt preſentes.
m ¶ Ex prouinciali.i.ex curis preſidis prouincie.

bet poteſtate: nõ vt phibeant q̃dã fieri cõtra ſe geſta: ſed ita inculpabilẽ ſuũ prebeant modũ vt nulli detur tp̃s querimoniarũ aduerſus eos. et ſiue affuerit[a] ciuitatib[9] iudex ſiue nõ nequaq̃ꝫ phibeatur quiſpiaꝫ[b] agere apud defenſores quedã monumẽta in q̃buſcũq̃ꝫ voluerint[c] preter illa ſola que iuriſditione[d] egent: et ex ip̃a iudicũ auctoritate pendent[e].

¶ Defẽſor publica exigere debet tributa et inordinate agentes videre et publicũ remouere tumultũ: et officiales puincie debent ei auxiliũ impẽtiri/ ꝛ ex prouinciali curia vnũ exceptorem et duos officiales habere. Bar.

¶ Deinde eos qui ꝛ publicas exactiones habent ciuitatum defenſoribus omnib[9] auxiliari modis: ꝛ ſi opus fuerit occaſione contẽptus cõtumacie tributarioꝝ[f] monumẽta conficere: ꝛ hoc fieri velociter iubem[9] ꝛ intereſſe vt inordinate agentes[g] videant[h] ꝛ his ipſis teſtimoniũ perhibere: vel publicũ remouere tumultum[i]. ꝛ abſolute iudicũ obtinere ordinem: ꝛ maxime quãdo abſunt[k]: ꝛ officiales puincie quicũq̃ꝫ in ciuitate ſunt illa in qua defenſor ſit obedire illi ꝛ adiuuare vt abſentibus preſidibus gentiũ nichil videat deeſſe ciuitatibus ſub illoꝝ p̃ſentia[l]. ¶ Ex puinciali[m] autẽ officio habere exceptorẽ[n] eis adminiſtrantem: ꝛ duos officiales[o] qui ea que ab eis decernunt adimpleant.

¶ Defenſores iudicare debẽt in pecuniarijs cauſis vſq̃ꝫ ad aureos trecentos: cõuẽtiõe in vetito examine phibita: appellatione ad p̃ſidẽ pmiſſa: ꝛ i curia circa pſonã defenſoris ab officialibus vetita ſucceſſoribus electione mandata. Bar.

¶ Et iudicare[p] in cauſis omnibus pecuniarijs vſq̃ꝫ ad aureos.ccc.[q] non valẽtibus noſtris ſubiectis trahere[r] ſibimet obligatos apud clariſſimos puinciarum iudices ſi vſq̃ꝫ ad predictam.ccc.ſolidoꝝ quantitatem lis conſiſtat. Sed neq̃ꝫ p hoc ipſo actores amplius eſtimare litem vt conterant reos ꝛ nõ ciuitatis defenſori ſed puincie deferant iudici. Sed et ſi quid tale egerit: et ſentẽtia[ſ] manifeſtet minorẽ eẽ litẽ.ccc. aureorum: et ſtudio auctaꝫ: vt apud[t] prouincialem iudicem/ et non ciuitatis defenſorem examinaretur: ſolum actorem omnis litis[v] ſubdi diſpendio

d ¶ Iuriſditiõe.ſ. maioꝝ.vt merũ imperiũ vel mixtũ.qḋ maioribus tantũ competit.vt.ff.de officio preſi.illicitas.§.qui vniuerſas.et de iuriſdi.oim iudicũ.l.magiſtratibus.et.C.eo.l.defenſores nichil.et hoc idẽ ſtatim innuit.et ex ipſa lit.ꝛc.eſt enim q̃ſi expoſitio. hoc eni nomen iuriſditio quãdoq̃ꝫ ponitur(vt hic)pro mero vel mixto imperio.vt.ff.de offi.ei[9] cui man.eſt iuriſdi.l.i.ibi iuriſditionem ſuam ꝛc.nam niſi ſic ibi accipiatur:non errarent q̃ ſic dicunt vt ibi dicitur: quandoq̃ꝫ p eo qḋ iure magiſtrat[9] competit.vt.ff.de iuriſdi.oim iudi.l.imperium.et.ff.de officio ei[9] cui mã.eſt iur.l.i.§.fi.ꝛ ſm hoc p̃t dlegari.hoc aũt ſm p̃mũ modũ accipit ꝛ diffinit. Iuriſditio eſt poteſtas de publico introducta cũ neceſſitate iuris dicẽdi et equitatis ſtatuende.ꝛ dicitur a iure et ditione.q̃ſi dicat de iure poteſtas. Diuidit autẽ ſic.al's merum imperiũ: al's mixtum: al's ſtat in ſuo noĩe. ſic.ff.de adop.l.i.Sed nunq̃d in integrũ reſtitutionẽ dare põt: R̃n.iure veteri nõ.vt.ff.ad municipa.l.ea q̃.§.i.Sed hodie cẽtra.cũ eni poſſit delegari ſpecialiter et generaliter.vt.C.vbi et apud quẽ.l.fi.in fi.ergo cẽ petit iure magiſtratus.vt.ff.de officio eius cui man.et iuriſdi.l.i.§.quevero.alia vero que ſunt de mero vel mixto imperio non poteſt facere: vt hic dicit. Sed contra ſeruat: tum ex conſuetudine: tum quia quibuſdam ciuitatibus hoc cõceſſum eſt a principibus quandoq̃ꝫ vt a Federico lombardis.

Merũ ꝛ mixtũ impiũ magiſ̃tratibus cõpetit.

e ¶ Pendent.puta cauſa liberali. Al.vt.C.de pedane.iudi.l.ij.Accurſius.
f ¶ Tributarioꝝ.i.eorum qui ſoluerunt tributa. Al.
g ¶ Agentes.i.eos qui inordinate agunt.

n ¶ Exceptorem. id eſt notarium vl' ſcriptorem: ſic dictus/ quia hominũ dicta excipit.i.recipit. Sed hodie videt q̃ duos debeat habere.vt.j.de iudi.§.nlſo. Vel dic q̃ hũc habet a preſide: alium habet de ſuo.
o ¶ Officiales.q̃ vicem executoꝝ tenent vt ſequitur. Accurſius.
p ¶ Et iudicare. ſubaudi volum[9]. quod ꝛ ad ſuperiora v̾ba multa ſubaudit.
q ¶ Ad trecẽtos. ſꝫ olim vſq̃ꝫ ad q̃nquaginta tantum vnde corrigit. C.eo.l.i.hec autẽ ſũma.ccc.poteſt extẽdi vſq̃ꝫ ad.cc.ꝛ q̃nquaginta libras. cum.lxxij.aurei faciant libram auri. poſito q̃ libra auri valeat ſexagita lib.vt.C.d ſuſcep.et arc.l.quotiens.lib.x.quod ergo vltra eſt non competit iure magiſtratus. preſes ergo delegare non poteſt per.l.iſtam.niſi contingat cũ abeſſe.vt.ff.de of.ei[9] cui man.eſt iuriſ.l.ij.§.i.vel propter multitudinem cauſarum.vt.C.de peda.iu.l.ij.

Libra auri ex lxxij. aureis fit.

r ¶ Trahere.ergo non poteſt recuſari quod eſt mirum cum ſit ordinarius.ſed epiſcopus poteſt ei adiungi.vt.j.vt dif.iudi.§.ſi.vo cõtigerit.col.ix.licet.M.cõtradixerit.ſ.q̃ ordinarius poſſit recuſari.ar.pro eo.C.de iuriſdi.om.iudi.l.nemo.Accurſius.

Ordinarius an poſſit recuſari

ſ ¶ Sententia.ſ.preſidis.
t ¶ Apud quẽ.q: maior ſumma petebatur cum eſt agitata.vt.ff.de iuriſdi.om.iudi.cum quedam.in fi.
v ¶ Omnis litis.no.hic ſpecialiſſimũ q̃ victor victo dãnatur in expenſis.ſed regulariter eſt contra.vt.C.de iudi.pperandũ.§.ſin autẽ.et.j.de iudi.§.oportet.col.vi.Sed nũq̃d et h̾ pdit litẽ.vt.C.de pl[9] pe.l.i.R̃n.nõ.q: deliquit tãtũ in plus petẽdo.nõ autẽ caute exegit: vt ibi.

Victor victo in expẽſis q̃nq̃ꝫ cõdẽnat.

et a defenſoribꝰ[a] appellatiões ꝛ ad ipos fieri iudices[b]. ¶ Si vero egerint aliq̇d iniurioſum circa defẽſores officiales: tũc prouinciarũ p̄ſides vlciſci ꝛ caſtigare officiales poſſint. Licentiã eni damꝰ defenſoribus ſi hoc neglexerint gentiũ preſides ſedis tue[c] eminẽtie hec nũciare: vt inde def auxiliũ eis ꝛ vindicta cõpetẽs: et reuera defenſores eos[d] eſſe cõtra delinquẽtes habẽtes iudiciarie claritatis et honeſtatis imitationem: ꝛ ſi cadere[e] contigerit ciuitatis defenſorẽ: mox ad aliũ deferri decretũ[f] qui ex circulo vocatur cũ dudũ dictoꝰ iureiurãdo: ꝛ ſuſcipere q̇dẽ mox curã: decretũ ꝟo nũciari ꝛ cõfirmari a tuo culmie: et neq̄q̄ defenſoribꝰ vices agentes (ſicut prediximꝰ[h]) dari. ne rurſus priori cõfuſioni demꝰ quaſi rationabilẽ[i] occaſionẽ. p̄cepta[k] vero faciat tua eminentia per vnãquãq; ꝑuinciã vt in ciuitatibꝰ habitatio q̄dã publica diſtribuat: i qua couenies eſt defenſores monumẽta[l] recondere eligẽdo quẽdam[m] in ꝑuincia qui horũ habeat cuſtodiã quatenus incorrupta maneãt hec et velociter inueniant[n] a requirẽtibꝰ: ꝛ ſit apud eos archiuum[o]: et q̇d hactenꝰ pretermiſſum eſt in ciuitatibꝰ emẽdetur ¶ Q[p] vero etiã defenſores ciuitatũ extra omne cõmodum fient[q] et ꝑ decretis eorũ: ſiquidem ciuitates maiores[r] ſũt q̄tuor ſolũmõ dabunt aurei foro tue ſublimitatis: ſi vero minores[s] / tres: ſicut iã dudũ a noſtris cõſtitutũ[t] eſt legibꝰ. ſi vero quedã ſalaria habent publica etiã hec ſm ꝯſuetudinẽ percipient[v].

¶ Defenſores leuia crimia audient et caſtigatione cõpetenti tradent. et vltra biẽnium defenſoris officiũ minime durat niſi tota ciuitas nullo reluctãte elegerit eum. hoc. d. Bar.

¶ Audient quoq; leuiora crimina et caſtigatione cõpetẽti cõtradent. ꝛ eos qui maioribꝰ criminibꝰ capiunt detrudẽt in carcerẽ ꝛ mittent[x] ad ꝑuincie p̄ſidẽ. ſic eni fruit ciuitas vnaquaq;[y] cura iudiciali: ꝛ omnis gẽs ſub maiori cõſtituta iudice[z] maiorem ſentiet ꝑuidentiã et reſcindent[a] plurime iudicũ cure cum ciuitatũ defenſores ſemetipſis eas imponũt: ꝛ leuigãt p̄ſidũ q̄s ꝑ oibꝰ hoibus habent ſollicitudines ipſi[b] particulariter remouẽtes[c] ea que vim patiẽtibꝰ iferunt: aut dubitatiões ſoluẽtes ꝛ honeſtos (ſicut ſepe dictũ ẽ[d]) eos q̇ i adminiſtrationibus[e] ſũt demonſtrãtes. Si vero etiã detineantur[f] ab aliquibꝰ publice fũctiones gẽtiũ p̄ſides defenſoribꝰ iperabũt ꝯ detẽtores exactiones: vt et ſm hoc eos adiuuẽt ¶ Si q̄s ꝟo[g] defenſorꝫ p̄ter hec fiat ordiatio aut retinuerit aliq̇s defẽſoris offm̄ in ſemetipꝫ veniẽs: ſiue dignitatꝫ / ſiue militie: ſiue priuilegij: ſiue alterius cuiuſpiã occaſiõe / iſte quinq; librarũ auri ſubiectꝰ erit pene etiã ſi poſt eiꝰ exactionem ad operã[h] ciuitatis ꝑficiẽtẽ cogatur[i] defenſoris implere ſollicitudinẽ. cõuenit eni vnũquẽq; nobiliũ ſemꝑ functionẽ agere ciuitatũ quas ihabitat: et hãc eis[k] conferre habitationis repẽſationẽ. ¶ Que igit placuerunt nobis: et per hanc ſacrã inſinuata ſũt legem: tua ſublimitas in prouincijs quibꝰ pre eſt facere manifeſta per programata propria ſtudeat: quatenus cognoſcant omes quia et maximorum[l] ꝛ mediocrium

a ¶ A defenſoribus. ſ. iudicãtibus de ſũma eis ꝑmiſſa. ſ. ccc. ſoli. vt. ſ. ꝑxi.

b ¶ Judices. i. p̄ſides. et ſubaudi volumus: nam cum maior ſit eo. vt. ſ. eo. §. nos igit. et. j. eo. §. ſi vero. etiã appellatio recte dirigitur. vt. j. de ap. ꝛ ltra que tem. §. ſi. col. viij.

c ¶ Tue. o p̄fecte.

d ¶ Eos. ſcꝫ preſides.

e ¶ Cadere. vel morte. vel quia finitũ ſit biẽnium.

f ¶ Decretum. de ſuſcipiẽdo hoc munere. Al.

g ¶ Dicto. vt. ſ. eo. §. interim. et. §. iuſſu.

h ¶ Prediximꝰ. vt. ſ. eo. §. nulla.

i ¶ Rõnabilẽ. al's eſt quãlibet rõnabilẽ. et al's q̄ſi rationabilem.

k ¶ Precepta. publica. vt in palatio cõicatis et camera maſſarie.

l ¶ Monumenta. ſ. publicas ſcṕturas.

m ¶ Quẽdã. qui vulgo maſſariꝰ vocatur bononie. al's carmelingus. ſꝫ in iure ediles vocant vt. ff. de ori. iu. l. ij. §. item ꝙ ait.

n ¶ Inueniant. ſ. monumenta predicta.

o ¶ Archiuũ. hoc expone vt. ſ. e. §. i.

p ¶ Q ꝟo etiã. q. d. nõ ſolũ p̄ſides maiores. vt. ſ. vt iudi. ſi. quoq̇ ſuff. §. hec autẽ oia.

q ¶ Fient. q̄ſtũ ẽ a ſubiectis: ſꝫ a p̄ncipe vel cõi ciuitatis poteſt habere: vt ſubijcit.

r ¶ Maiores. vt florentia.

ſ ¶ Minores. vt piſtorium.

t ¶ Cõſtitutum. vt ſupra ſcriptum eſt exemplar.

v ¶ Percipient. no. ꝯſuetudo facit licitũ q̇d al's eſt illicitum vt hic. et. j. de ſan. epi. §. pro conſuetudinibus. col. ix. arg. cõtra. j. vt nul. iudi. §. i.

Cõſuetudine fit licitũ al's illicitum.

x ¶ Mittent. facit ad hoc. C. de defẽ. ciui. nichil. et. l. defenſores ciuitatũ. et. ff. de offi. procõ. l. ſi quid.

y ¶ Unaq̄q;. al's vnaqueq;.

z ¶ Judice. vt p̄ſide. et ſic no. arg. ꝑ doctoribꝰ antiquis cõtra nouos. ſꝫ cõtra eos eſt manifeſte ſi bene itelligatur. nam non ſunt maiores in ſolertia. vt. C. d offi. rec. prouin. l. potioris

a ¶ Reſcindent. i. decident minima maleficia. ſ. per defenſorem.

b ¶ Ipſi. defenſores.

c ¶ Remouẽtes. ſcꝫ decidẽdo lites iſtas.

d ¶ Dictũ eſt. vt ſ. eo. §. nos igitur.

e ¶ In adminiſtrationibꝰ. ſ. maioribꝰ nã quãto ꝛc. vt. ſ. eo. §. nos igitur.

f ¶ Detineãtur. ab aliq̇bus tributarijs.

g ¶ Si quis ꝟo. dignitatis occaſiõe vt ſubijcit.

h ¶ Ad operã. id eſt adminiſtrationem.

i ¶ Cogatur. captis pignoribꝰ ad inſtar tutoris. vt. ff. de mune. et hono. ſi quis. et iſtitu. de ſatiſda. tut. §. fi. niſi appellet. vt. C. de appella. l. hi q̇. ꝛ facit ad hoc. C. de decu. l. nulli.

k ¶ Eis. ſ. ciuitatibus. nã vbi emolumentũ ꝛc. vt in. ſti. de legi. pa. tu. §. i. ꝛ. C. de cadu. tol. §. pro ſecundo.

Emolumẽtũ ẽẽ dꝫ vbi ẽ onus.

l ¶ Maximorũ. nota in cõcionãdo proponi maiores

ꝛ in oībꝰ vt diximꝰ
inſti. de bono. poſ.
§ decima.
a ¶ Tale: ſcilicet
impedimentum.
b ¶ Sollicitudie.
id eſt a legis huiꝰ
cōpoſitione.
c ¶ Suorum. nā
ꝛ alia multa eis ꝑ
nobis.
d ¶ Bone opi. idē
in teſtibus. vt. j. de
teſti. § ſancimꝰ au-
tē. et facit ad hoc
j. de armis § hāc
igitur. col. vi.
e ¶ Dictū eſt. vt
ſ. e. § iterim. ꝛ no.
ꝙ hic repetit bre-
uiter q̄ſi oīa ſupra
dicta. ſic facere de-
bent aduocati ī fi-
ne ſui dicti. ſic. ſ. vt
ec. roma. § remini-
ſcentes.
f ¶ Coīa. ab oībꝰ
nobilibus.
g ¶ Habito. tam
ab eligētibꝰ q̄ ab
electo.
h ¶ Subſequun-
tur. id ē q̄ poſt hāc
legem eligentur.
i ¶ Nūc aūt. i. tē-
pore huiꝰ facte cō-
ſtitutiōis. Accur.
k ¶ Modis. etiā
ſi oēs cōſentirēt in
contrarium.
l ¶ Rurſus. q. d.
tūc ꝑmittit ſupra-
dicta electio quan-
do bona fide fecit
circulum. et nō in-
ſtructe vt iterū eli-
geretur.
Frequē- tiā idu-cit binꝰ actus.
m ¶ Frequentia.
no. frequēter fieri
qđ fit bis. ſic. C. de
epiſ. audi. l. nemo.
in fi. et. ſ. de nō ali.
§ neq̄. ꝛ. C. de do-
na. ſi quis.

¶ De mēſura or-dināđorum cleri-corum.

Legē ſcri-pſi-mꝰ. vt. ſ.
videter. in nume-

et paruulorum nobis cura eſt
et nichil eſt tale[a] quod a noſtra
ſollicitudie[b] remoueamꝰ. Par
tē vero faciat tua eminētia ſuo
rū[c] ꝑceptorū: vt ex hoc iā gēti
um ꝑſides ꝑparēt ſcḋm vnāquā
q̄ ciuitatē eos q̄ bone opinio-
nis[d] ſunt noiari defenſores ſcḋm
circulū (ſicut iā dictū ē[e]) ꝛ de-
creta fieri cōia[f] cū iureiurādo
ī eis habito[g] et deſcribere ꝑdi
ctū circulū: et ita ꝑ biēniū ſub
intrare curā eos q̄ ſubſequun-
tur[h]: et ſi exciderit q̄ſpiā ex eis
aliū introduci: ſemꝑ q̄dē de-
creto cū iureiurādo faciēdo ip
ſoq̄ dū futurꝰ fuerit curam ſu
ſcipere diffinitū iuſiurandum
ſubeunte: et electione eiꝰ faciē
da deo amabili epiſcopo ꝛ ve-
nerabili clero/ ꝛ alijs ī ciuitate
bone opiniōis ſtudētibꝰ. qđ ēt
nūc mox fieri cōuenit oībus ſi
cut dictū eſt ſcḋm hāc noſtrā ge
neralē ꝑcedētibꝰ legē. Nūc au
tē[i] defenſores exiſtentes ſiqui
dē placidi videant etiā ipſos
inſcribi circulo et biēnio com
plere curā/ et ſiquidē iā biēniū
in ea cura habēt/ remoueri de
fenſoris ſollicitudie: niſi tūc vo-
luerint cōi decreto teneri eū in
biēnio eodē officio. Si vero non
dū biēniū ipleuerint digni vero
videant cōicare circulū ipleāt
reliquū tꝑs vltra qđ nullꝰ ciui
tatē defendat: ſ3 vſq̄ ad hoc ſo
lū ſtet tꝑs niſi cūcta ciuitas re
luctāte nullo elegerit eū: ꝛ hoc
facto alio biēnio ſuſcipiat ſol-
licitudinē: et modis[k] oībus de
ponat: ꝛ tūc rurſus[l] fiat tꝑs qn̄
ipſe eū circulꝰ ad hūc adduxe
rit ordinē. ne frequētia[m] et or-
dinatione ꝛ cōtinuatiōe cure:
et per quādā machinationē il
lud ſemꝑ renouādo fiat aliqui
bus infinita predicta guberna
tio. His omnibus valituris in
omne tempus: quoniam cū to
to hoc ſtudio et vigilātia et do
mini intuitu adinuenimus: et
noſtris ſubiectis contulimus.
Datum ro. idibus augu. aut.
conſulari. Bel. vicecon.

¶ De menſura ordinādo-rum clericorum.

¶ Numerꝰ clericoꝝ antiquus
debet ſuari et nullo caſu auge-
ri. et in defunctoꝝ loco nullus
debet ſubſtitui donec ad anti-
quū numerū ꝑueniat manēti-
bus antea ordinatis in eo in q̄
ſunt ſcemate. S3 ſi in vna ec-
cleſia in qua clericus morit di
minuta eſt clericorū multitu-
do et in alia eccleſia ſupabun-
dat: debet eligi ꝛ aſſumi cleri-
cus ex ea eccleſia/ et ad aliam
transferri: et non noua ordina-
tione creari. h. d. Bar.

Impator Juſti. augu. Arthe
mio ſanctiſſimo et beatiſſimo
archiepiſcopo: ꝛ vniuerſali pa
triarche.

Legē nupᵃ[a]
ſcripſimꝰ
de mēſura
ordinatio-
nū: et vt nō
ꝯpeteret ef
fuſas eas
eē: neq̄ in
ſāctiſſima maiore eccleſia hu-
ius feliciſſime ciuitat[o] neq̄ in
alijs[p]: quā etiā firmam eſſe ꝛ
valere ſcḋm omnem ſuam[q] volu
mus virtutē. ¶ Quia vero intē
tio nobis ē abbreuiare q̄dē or
diatiōes: huic aūt ſctiſſime maiori ecclie excellē-
tē expēſā ad mediocrē quādā atq̄ portabilē ſta
tū q̄rere quātitatē: q̄tenꝰ multitudo ei expēſarū
minuat: ꝑpt hoc oēs circūeūtes viā ꝛ ad ꝑſētē ve
nimꝰ legē: nichil q̄dē alr exiſtēte priore[r] ſ3 ex eiꝰ[s]
ꝑcedēte volūtate: adhuc[t] autem ampliꝰ ſanctiſſi
me maiori eccleſie prodeſſe valentē. ¶ Sanci-
mus eni ſi in quibuſdam ſanctiſſimarum eccle-
ſiarum quarū ipſa ſanctiſſima maior eccleſia gu
bernationem et expēſas ſuſcepit: contigerit aut
preſbyterū/ aut dyaconū/ aut lectorem/ aut can-
torem mori: non alium mox extrinſecus intro-
duci: ſed conſiderare quanta tunc eſt menſura
ibidem miniſtrantiū reuerendiſſimorum clerico
rum. Et ſiquidem nondum clericorum minuta
menſura eſt: ſed adhuc abundant q̄ſtum ad id
quod ſuperius[v] diffinimus: ꝛ cum qui vocatur
ſtatutus[x] nullam fieri pro eo ordinationem do-
nec numerus in remedio ipſo reſtituatur[y].

rus cleri.
o ¶ Ciuitat. aľs
vrbis.
p ¶ Alijs. ſ3 ſibi
adiacētibꝰ. vt. ſ. vt
determi. ſit nume.
cleri. Idē tn̄ facit ꝛ
de alijs eccle. l3 hic
de illis non dicat.
vt. ſ. quō opor. epi.
§ ſed neq̄.
q ¶ Suā. nō aľs.
Accurſius.
r ¶ Priore. id ē nō
habente aliq̄d qđ
ſit cōtra priorem.
ſ ¶ Eiꝰ. ſ. ꝑoris.
t ¶ Adhuc. ſed in
quo hec ꝓdeſt qđ
illa nō ꝓſit: Rn̄. in
eo qđ h dicit quan
do deficit numerꝰ
in vna ꝙ debet ſu
mi ex alia vbi nu-
merus ſupabūdat
vt. j. § i. ibi ſi vero
diminuta. qđ non
dicit in ſuperiori
conſtitutione.
v ¶ Superius.
vt. ſ. vt deter. ſit nu
me. cle. Ac.
x ¶ Statutus. ſ3
modus.
y ¶ Reſtituatur.
facit ad hoc. ſ. de
reſe. § i. et. C. de ſa
croſanc. eccle. l. nō

pluꝛes.⁊.ꝟ.quomō opoꝛ.epiſ.§.ſed neqꝫ.
a ¶ Si vero.nunc incipit adijcere ſuperioꝛi cōſti.illi ſci-
licet vt deter.ſit nume.cleri.
b ¶ Plus eſt.in
alia eccleſia.
c ¶ Defuit.alibi.
Accurſius flo.

¶ De mandatis principum.

Ex librꝫ.
q̄s non
habe-
mus.
e ¶ Tua ſublimi
tas.loq̄tur tribu-
niano queſtoꝛi cui
mittiꝶ ⁊ datur hec
ↄſtitutio.vt.j.§.i.
ibi illuſtris.
Mandatū pncipis q̄d ſit. f ¶ Mādatis pn-
cipū.eſt aūt man-
datū pncipis ↄſti-
tutio quedā conti
nēs p̄cepta de lau
dabiliter puincia
gubernāda.ſꝫ.p.
dicebat ꝗ nō erat
ↄſtitutio:cū tamꝫ
oppoſita mādato
q̄nqꝫ inueniaꝶ ↄſtō.
vt.ff.de colle.illi.l.
iij.i.rñ.⁊.C.de in-
ceſt.nup.l.q̄ cōtra
legē.ſed certe ↄſtō
gen⁹ eſt:mandatū
ſpēs eſt ↄtinēs hu
ius precepta tm̄ q̄
diximꝰ:⁊ ita hoc ti
tu.accipiꝶ.al's di-
citur mādatū q̄ƀli
bet pncipis prece-
ptū p excellentiā.
et ſic accipiꝶ.C.e.
titu.al's diciꝶ roga
tus quidā.⁊ ita ac
cipiꝶ.ff.māda.l.i.
et per totum.
g ¶ In ſuo q̄qꝫ.
trāſpoꝛtādo et eli-
ciendo de antiq̄s
libꝛis.Et ſic nota
legē laudabilē eē
⁊ licitū hoc facere.
nec mirū:q: q̄ nō i
ſubtiliꝶ factū emē
dat ⁊c̄.laudabili-
oꝛ ē eo q̄ pꝛius ſue
nit.vt.C.de ve.iu.
enucle.l.i.§.omia
enī.et facit ad hoc
inſtitu.in.pꝛhemio
.§.igitur.Accur.
h ¶ Quia.quo-
niam alij ſcripſe-
runt de mandatis pꝛincipum.igitur ⁊c̄.
i ¶ Placuit.nobis.
k ¶ Noſtris.ſcꝫ codicillos pꝛeſtare et mandata dare ac-
cipe quod eſt.j.

¶ Si vero[a] diminuta multitu
do ē vt neceſſitas ſit nec deſit
ſtatutꝰ numerꝰ aliū p moꝛiente
ītroduci clericū:ↄſiderare bti-
tudinē tuam ſi q̄s eſt i alijs ec-
cleſijs citra ſctiſſimā maioꝛeꝫ
eccleſiā ex abundāti eiuſdē oꝛ
dinis clericꝰ:⁊ exinde reſtitue
re aliū ⁊ nō nouā facere oꝛdia-
tionē.Sic enī dū ex eo q̄d plꝰ[b]
eſt ſp hoc q̄d defuit[c] impleaꝶ
bona et deo amabilis imponi-
tur cauſe mēſura:⁊ ſic ſanctiſſi
ma maioꝛ eccl'ia paulatim de-
bitis liberabiꝶ.Alioq̄n ſi quid
defuerit quidē cōpleaꝶ itrodu
ctionibꝰ extraneis:q̄d ꝓ plus
eſt nō minuatur plurimū:et in
definitū trāſiet tp̄s donec om
ne q̄d plus eſt minuaꝶ.¶ Tua
igiꝶ beatitudo ea que ꝓpꝶ ſan-
ctiſſimarū eccl'iaꝝ vtilitatē re-
cte nobis placuerūt operi effe
ctuiqꝫ cōtradere feſtinet.etenī
ſi q̄d fiat p̄ter hoc:ſcire neceſ-
ſe eſt eū q̄ cōtra hanc noſtrā le
gē ſuſcipe oꝛdinationē p̄ſum-
pſerit nichil hinc vtilitatis ha
biturū:neqꝫ reputabiꝶ a reue-
rēdiſſimis hyconomis in hac
parte facta ſctiſſime maioꝛi ec
cleſie expēſa:ſed ipi ex hoc co-
gnoſcent damnū a ſemetipſis
hūc ſue negligētie recipiētes
fructum.Datū Rome idibꝰ au
guſti cap.biliſario viro clariſſi
mo conſule.

¶ De mādatis pꝛincipum.

¶ Adminiſtratoꝛes mundas
debēt ſeruare manꝰ/et fiſcalia
tributa vigilāter iſpicere ⁊ exi
gere/et pacem ciuitatibus da-
re/et ſeditiōes ꝓhibere.Rar.

Impatoꝛ Iuſti.
aug.tribuniano q̄-
ſtoꝛi ſacri nr̄i pala
tij exconſuli.
Ex libꝛis[d] antiquis
qui iura romani nominis con-
tinebant non ignoꝛat tua[e] ſub-
limitas/quanta de mandatis
pꝛincipum[f] legūlatoꝛes in ſuo
quoqꝫ[g] volumine conſcripſe-
runt.Quia[h] igitur nobis repa
rantibus omnem vetuſtatem
iam deperditam ac diminutā:
placuit[i] etiam omnibus iudi-
cibus noſtris[k] qui minoꝛes vel
medias[l] adminiſtrationes ge-
runt/ſiue īter coꝛrectoꝛes[m]/ſi-
ue inter conſulares/ſiue inter
ſpectabiles oꝛdinētur:nō ſolū
codicillos[n] pꝛeſtare:ſed etiam
mādata dare quibus iſpectis
omnia gubernari laudabiliter
poſſint.ideo librū mandatoꝛū
compoſuimus qui ſubter[o] per
vtrāqꝫ linguā annexus eſt:vt
detur adminiſtratoꝛibus nr̄is
ſm̄ locoꝝ qualitatē:in quibus
romana vel greca lingua fre-
quentatur ſcire eoꝝ ſanctionē:
vt nichil ex his audeāt p̄teri-
re:ſꝫ ſaluberrimas diſpoſitio-
nes noſtras obſeruantes in p-
petuū noſtras pꝛouincias no-
ſtroqꝫ imperio ſubiectos gu-
bernare feſtinent.¶ Illuſtris
igitur auctoꝛitas[p] tua/ad quā
queſtoꝛia pertinet cenſura/ea-
dem mandata et in libꝛis legū
tranſcribere[q]:et in ſacro later-
culo[r] deponi pꝛecipiat.quate-
nus ex his vna cū codicillis[ſ]
ſuſcipiendis adminiſtratoꝛes
quemadmodū poſſint reipub.
ſubuenire non ignoꝛent.Iam
quidem in generali noſtre pie
tatis lege[t] oīa declarata ſunt:
in quibus conueniens eſt ad-
miniſtrationes accipiētes eas
gubernare:memoꝛātes[v] iuſiu
randum quod ſup his pꝛeſtaꝶ.
Neceſſarium tamen exiſtima-
uimus etiam nunc percipienti
tibi[x] adminiſtrationē[y] deſigna
re quod a genitoꝛibus[z] reipu-
blice noſtre adinuētū eſt:q̄ ad

l ¶ Medias.ſūt
autē quinqꝫ gene-
ra magiſtratuum.
vt dicemꝰ.j.vt ab
illuſtribus et qui
ſupꝛa ⁊c̄.
m ¶ Coꝛrectoꝛes
ſcꝫ de italia.ſed p̄-
ſides in pꝛouīcia.
n ¶ Codicillos.
id eſt litteras di-
gnitatis.
o ¶ Subter.i.in-
fra eſt ſcriptum p
linguā latinam et
grecā:ſed tm̄ lati-
nā habemus.vt.j.
eo.§.pri.vſqꝫ i fi.
huiꝰ ↄſtitutionis:
q: nec greca eſt ne
ceſſaria nobis.Sꝫ
tamē illa idem di-
cit:et habent eam
greci:vt ſubijcit ſta
tim.
p ¶ Auctoꝛitas
tua o tribuniane.
q ¶ Tranſcribe-
re.ſ.vt hec ↄſtō ſit
de coꝛpoꝛe iuris.
r ¶ Laterculo.
locus vbi leges et
cōſtōnes reponun
tur:dicꝫ ſacer q̄a
leges ſacre ſunt.
vt.C.de le.⁊ con.l.
leges.
ſ ¶ Codicillis.i.
cū dignitate que p
codicillos demon
ſtratur.
t ¶ Lege.vt.ꝟ.
vt iudi.ſine quoq̄
ſuffra.§.fi.
v ¶ Memoꝛātes.ſ.
in eadē.l.§.ſic igi-
tur.⁊.ꝟ.iuſiurā.q̄d
pꝛeſtatur ⁊c̄.
x ¶ Tibi.tribu-
niano.Accur.
y ¶ Adminiſtra
tionē.queſtoꝛiā.ſ.
vt.ꝟ.dictū eſt.⁊ di-
ciꝶ inſti.in pꝛohe.
.§.cunqꝫ hoc deo.
Accurſius flo.
z ¶ Genitoꝛibꝰ.
q.d.et noſtri pꝛio-
res faciebāt.vt.ꝟ.
eo.i.rñ.

a ¶ Directis. id eſt miſſis.
b ¶ Dabant. vt ne quis munꝰ vel talia ſumeret niſi eſculentum et poculentū. vt. ff. de offi. ꝓcon. ſolent. §. fi. et. ff. de offi. ꝑſi. plebiſcito. ꝛ hoc ipſū hodie aliter eſt. vt. ſ. ſcriptū exemplar. Accurſius.
c ¶ Oportet. hic incipit liber mandatorū in lingua latina.
d ¶ Et. ꝑ id eſt.
e ¶ Suffragio. id eſt ſine aliquo dato nomine ſuffragij. vt. ſ. vt iudi. ſine quoquo ſuf. §. hec omnia.
f ¶ Mundas. ab omni munere. ſm Alb.
g ¶ Lucrū. j. de iudi. §. ne autē cōtra. ſed ibi in iudice delegato loquit̄ at hic in ordinarijs et facit ad hoc finis illiꝰ. §. et. ſ. vt iudi. ſine quoquo ſuf. §. illud. et. ſ. iuſiuran. quod pre. §. et primum.
h ¶ Negociatione. i. ꝑ aliquē modum negociandi. vt. C. de contra. iudi. l. i. et. ff. de contrahen. emp. l. non licet. Accur.
i ¶ Miniſtratis. ſ. annonis vel ſalarijs. Accur.
k ¶ Seruare. repete oportet te. ꝛ facit ad hoc. ſ. iuſiurā. quod preſta. §. pe. et. ſ. vt iudic. ſine quoquo ſuffra. §. cos autem.
l ¶ Feſtinare. repete oportet. et eſt hic aliud capitulū licꝫ. j. §. ſit tibi: hoc innuat. ꝛ primū pro vno quod eſt verum. qꝛ ꝛ ſub vno. §. ſūt. et qꝛ vtrūq; pecuniariū ɔmodū reſpicit
m ¶ Saluare. ſcꝫ oportet te.
n ¶ Alia. ergo videt̄ ꝙ exactio tributorū eſt calūnioſa qđ falſum eſt: ſed certe nō implicat. ſic et al's crucifixus ē xp̄s et alij duo neq̄. qđ dicyt no. j. vt de fun. ſeu fu. §. i. col. v.
o ¶ Prius dātes. id eſt illi q̄ ante legē iſtā ſuo tp̄e nō ſoluebāt tributa. immo in futuro tp̄e remanebāt ad ſoluendum: hodie ſuo tempore ſoluent.
p ¶ Deinde. ſcꝫ in ſecundo precepto.
q ¶ Alterutri. adinuicem.
r ¶ Pacē. not. ꝑſides terrarū teneri ad faciendū pacē fieri vt dicit. et eſt ad hoc. ff. de offi. preſi. cōgruit. et. C. de his qui ad ec. cōfu. l. denūciamꝰ. et. ff. de vſufruc. ſi cui. §. ij. ꝛ. j. de pace tenēda q̄ſi ꝑ totū ti. q̄ eſt in vſibus feudorum.
s ¶ Hinc. id eſt hac. l. vel vt puto ex pace.
t ¶ Seruat̄. ꝛ equitas inter hoies: ad quā equitatē tenet̄ ꝑſes. vt. ſ. iuſiuran. qđ preſta. §. et ꝑmū. et. §. et equus.
v ¶ Paſſionis. i. dāni imminentis. et non debet compati iniquis hominibus quin eos puniat.

administratiões directꝫ[a] certa ꝑcepta dabāt[b] mādata principū ea vocātes: ſm q̄ oporteret eos gubernare adminiſtratiões. ¶ Oportet[c] igit̄ te pure ſumētē adminiſtrationē ꝛ[d] ſine omni ſuffragio[e] pre oibꝰ alijs mūdas[f] ſuare deo nobiſq; et legi manus: et nullū contingere lucrū[g] neq; maius neq; minus: neq; captioſum quoddā cōtra ſubiectos facere negociatione[h]: ſed ɔtētū eſſe ſolis a fiſco tibi miniſtratis[i] tā ꝑ te q̄ per eos q̄ circa te ſunt purū eis vndiq; ſeruare[k] ius et feſtinare[l]. Primū q̄dē fiſcalia tributa exigi vigilāter nichil diminuens circa publicā curā reqrere ne forte fiſcꝰ inde minuat̄: ꝛ ſaluare[m] et vndiq; q̄ ꝓpria ſunt. Sicut eni priuatos iniuſticiā paſſos adiuuamꝰ: ſic et publicum illeſum manere volumꝰ. collatores nāq; oi alia[n] calūnia liberi cōſeruati facile et in ꝓ̄ptu ſoluent tributa: et qui infinita prius[o] dātes manebāt debētes adhuc fiſcalia: hoc nunc et ipſis fiſcalibꝰ exoluentes liberabūt facile ſe tributis. Deinde[p] cōueniēs eſt te ꝓuidere vt nulli populi ciuitatū alterutri[q] ſeditiōes faciant: ſed oēm pacē[r] eſſe dei ciuitatibꝰ: dum eqtas etiā hic[s] nr̄is ſubiectꝫ ſuatur[t] ꝛ neq; lucri neq; paſſiōis[v] alicuiꝰ cauſa ad aliquam partiū declinatur[x].

¶ Iudices lites cū omni equitate audire debēt: et breues lites et viliū perſonarum ex nō ſcripto cognoſcere et iudicare et prouidere ne occaſiōe iudicialiū expēſarum dānificētur ſubditi: et ne ſubditi ꝓpter ipſorum negligētiam ad principis accedant curiā. Bar.

¶ Sit tibi quoq; tertiū[y] ſtudiū lites cū omni equitate[z] audire: ꝛ oēs quidē breuiores[a] ꝛ quecūq; maxime vilium[b] ſunt ex non ſcripto[c] decidere/ ꝛ iudicare/ et liberare omnes alterna contētione: et nō ꝑmittere[d] nichil[e] vltra q̄ continet̄ ſacra[f]

x ¶ Declinatur. ſ. equitas. vt. ſ. iuſiuran. quod pre. §. et primum.
y ¶ Tertium. melius dixiſſet quartum cum tria iam dixit. ſed dicyt diximus. ſ. §. oportet.
z ¶ Equitate. hoc facit ꝓ. M. qui dicebat ſm equitatē et ɔſciētiā iudicādū. et eſt pro eo. C. de iudi. placuit. et. ff. fi. regū. ſi irruptione. in fi. et. ff. de fe. l. ij. in fi. Sed Io. contra. nam ſm allegata dixit: ꝛ dicimus iudicanduꝫ. vt. ff. de offi. preſidis. l. illicitaſ. §. veritas. ibi. ꝛ ideo ꝛc. ꝛ quod ſuis legibꝰ dicitur ſm Marti. eſt verum quādo vt iudex habet conſcientiā: qꝛ ſuā cōſcientiā vel equitatem nō habet vt priuatus. ſed quādo habet vt priuatus tunc nō debet ius dicere. vt. C. de le. ꝛ con. l. i. et. j. de rap. virgi. l. i. in fi. col. ix.
a ¶ Breuiores. q̄dam dicūt breuiores ſiue breues q̄nquaginta aureorꝫ. vt. C. de defen. ciui. l. i. alij duorum aur. vt. ff. de dolo. ſi oleum. §. fi. et. l. ſe. alij q̄nq; aureorū. vt. ff. de bo. dā. l. diuus. vel veriꝰ centum aureorū: vt. j. de iudi. §. ne aūt. ꝛ. j. proxime ſequitur.
b ¶ Viliū. ſcꝫ ꝑſonarū et pauperū hominū. ꝛ qđ dicit maxime abundat. ſicut et al's. ff. de leg. iij. l. cū quis decedens. §. nuptura. in fi. §. et ita diligenter nota duo capitula. et q̄n cā breuis et q̄n viliū ꝑſonarū. lꝫ cā nō ſit breuis. et ſic ſufficit alterū. Sed alij ponūt ꝓ vno caſu: et qđ dicit viliū exponunt ſcꝫ rerum: vt de feno vel palea: ꝛ tunc maxime non abundat.
c ¶ Ex non ſcripto. i. ſine libello: et licet ſn̄ia non det̄ in ſcriptis valet tamē. al's contra. vt. C. de ſenten. ex peri. l. fi. ſunt ꝛ alij caſus quos dicyt. ſ. vt iudi. ſine quoquo ſuff. §. neceſſitatē. et facit ad hoc. C. de pri. ſco. l. iij. §. fina.
d ¶ Et nō permittere. caute accedit ad aliud cap.
e ¶ Nichil. al's non eſt in littera nichil. et tunc plana. ſi autē habeas. dic ꝙ negatio que includit̄ ſit ſupflua ꝛ poſitum qđ ineſt remaneat. nā tm̄ valet nichil quātū nō aliquid. ſic al's abūdat. vt. ſ. de here. et fal. §. inordinatum.
f ¶ Sacra. quā non habemꝰ ſed plerūq; fit eius memoria. vt. ſ. vt iudi. ſine quoquo ſuf. §. volumꝰ. et. j. vt liti. iur. §. et hoc. col. ix. et. j. vt dif. iudi. §. fi. et forte erat eiꝰ ſententia talis vt duos aureos in prin. et duos in fine acciperet iudex pro cauſa. vt. j. de iudi. §. ne autem.

Iudicare an debeat iudex ſm cōſcientiam

Sn̄ia in ſcriptis ꝓferenda eſt.

noſtra cōſtitutione occaſione cauſaliū[a] expēſarū dānificari[b] ſi tñ ſufficiētes in datiōe conſiſtāt. Alioquin etiā gratis[c] lites audire et non p̄mittere[d] ex negligētia de p̄uincia alicui⁹ p̄ſidis ad hāc currere feliciſſimā ciuitatē: ⁊ nobis moleſtū eſſe. ſcito nāq₃ q̄ ſi q̄s veniat: et aditionē nobis faciat[e] ⁊ a nobis interrogat⁹ ſi[f] p̄ri⁹ te adijt: deinde te dicat adijſſe: ⁊ quod iuſtū eſt non impetraſſe: ⁊ hoc verū inueniam⁹: in te indignationē ↄuertemus[g]. Si vero cū te nō adierit venire ad hāc regiā p̄ſumpſerit ciuitatem: et remittemus eū cum omni correctiōe: et rñſum nō dabim⁹[h].

Adminiſtratores p̄uidere debēt ne iudices et officiales de principis curia veniētes lēdāt ſubiectos ⁊ eos punire debent: ⁊ precepta contra ius vel vtilitatē publicā nō ſuſcipere niſi ſecūda iuſſio emanauerit: et p̄ vbertate neceſſariorum et operū ciuitatū diligētiā oēm adhibere: ⁊ delinquētes caſtigare cōpetenti vel decenti pena oī priuilegio ceſſāte: ⁊ p̄uidere ne officiales ſubiectos in iurijs afficiant/ ⁊ malos expellere. Bar.

Deinde cōpetens eſt te etiam hinc[i] venientes ſiue magiſtriano[k]: ſiue ex quolibet foro non permittere ledere nec ſuperexigere[l] ſubiectos noſtros. Sed ſi quis[m] adierit[n] tale aliq̄d q̄ſt⁹[o] hoc ⁊ exequi et indēnitatē ei p̄curari[p]: et neq₃ permittere alicui proferēti precepta cuiuſcūq₃[q] fori hec videlicet q̄ ſolēniter diriguntur[r] formarū[s] etiaque cauſa et portuum ⁊ itinerū ſternēdorū ⁊ imaginū et murorū et domuum[t] deſtructiones tāq₃ in publico facte: et aliorū talium dānificare noſtros ſubiectos[v]. Nō enim volum⁹ nec per talē[x] cām vllum eis inferri dānū: ipſe[y] vero omniū horū[z] prouidebis ſine dāno omni[a] geſtum[b]. Si quis autē cui tale aliq̄d iuſſū eſt[c] veniat: oino nō reſpicias eum niſi ſacrā noſtrā pragmaticam oſtendat formā p̄ hoc ſcriptā: tūc ſuſcipiēs[d] q̄dē talē formā: nō autē aliq̄d agēs ex ea anteq₃ ad nos nūciās[e] ſecundā preceptionē nr̄am ſuſcipias: ſ₃ et p̄ vbertate[f] neceſſarior₃ ⁊ oper₃[g] ciuitatū diligētiā hēbis p̄curās ex ciuilib⁹[h] pecunijs preſ[i] q̄[k] valde neceſſarie ſunt operū facere[l]/ et pōtiū ſilr/ ⁊ viarū/ ⁊ portuū i q̄b⁹ oino ſūt loc₃ p̄uincie cui p̄ſides[m]: portuūq₃ ⁊ murorū curā hēre: ⁊ q̄cq̄d oio ē publico et ciuitatib⁹ vtile: et cogitabis et facies et nunciabis. Habebis autē obediētes tibi et q̄ in p̄uincia ſunt milites: in q̄b⁹ eorū op⁹ habueris ad mini

a Cauſalium. quia pro cauſa fiunt. hoc eſt ipſe ſportule que iudicibus preſtabantur.
b Dānificari. ſ. litigantes.
c Gratis. nā ratione perſonarū vel rerū q̄dā fiunt gratis que al's non fierent. et facit ad hoc. ī. vt cleri. apud pro pri. epi. §. i. col. vi. et. C. de epiſ. ⁊ cle. l. nulli. et. l. de creationibus. et. C. de nup. ſi furioſo. i. fi. ⁊. ī. ō iudi. §. ne autē. Accurſius.
d Et nō permittere. ſcʒ oportet.
e Faciat. p̄pter aliquā cauſā quā cum alio habet.
f Si. id eſt an.
g Cōuertem⁹. i. ſeueri⁹ vindicabimus. ſic inſti. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. §. fi. Al.
h Nō dabim⁹. facit ad hoc. ff. de appella. l. imperator ⁊. ī. de cap. §. fi. ⁊. ī. vt diffe. iudi. §. ſi q̄s. et. ſ. quō opor. epiſ. §. illud.
i Hinc. id eſt a noſtra curia.
k Magiſtriano. genera erāt magiſtratuū q̄ magiſtri militū vel ſimiliū dicebantur.
l Superexigere. i. exigere vltra id qđ ipſe p̄ſes exigit. ſic. ſ. vt iudi. ſine quoquo ſuff. §. volumus.
m Sed ſi q̄s. ſ. noſtrorū ſubiectorum.
n Adierit. ſcilicet te.
o Queſt⁹. i. cōqueſt⁹ dānū illatū ab aliq̄ a curia veniente.
p Procurari. ſ. te oportet. Accur.
q Cuiuſcūq₃. i. a quocūq₃ qui ſit in aliquo foro noſtre curie tranſmiſſe.
r Diriguntur. i. dirigi conſueuerunt et debent.
ſ Formarum. ſcʒ cauſa: formabatur enim locus p̄ quē aqua. vt ſubijcit vel aliquid vtile reipublice ducebatur: vel fiebat. ſic et. ī. de ec. titu. §. ad hoc ſancimus. et. C. de ſacroſan. ec. l. ad inſtructiones.
t Domuū conferri. forte volebat vt deſtrueretur dom⁹ in publico facta in qua deſtruenda expenſe ſunt neceſſarie. vt. ff. qđ vi aut clam. l. cōpetit. §. fi. et de ope. no. nū. l. fi.
v Noſtros ſubiectos. accipe p̄ncipiū et oportet te ſubaudi nec permittere alicui ⁊c. dānificare ⁊c.
x Nec p̄ talē. abundat hic negatio. ſic. ſ. eo. §. ſit tibi. vel dic nec per aliam nec per iſtam. vt ſic ad diuerſa referantur. ſic. ſ. de here. ⁊ fal. §. inordinatum.
y Ipſe. ſubaudi tu. Accur.
z Horum. ſcilicet portuum et ceterorum.
a Omni. quantum ad collatores. Accurſius.
b Geſtum. i. gerendū.
c Iuſſū eſt. vt ip̄e dicit q̄ iuſſus ſit ad reficienda vel facienda ſupradicta.
d Suſcipiēs. ſ. tu. ſed contra. ſ. de non alie. §. quia vero veriſimile. Sol. vt ibi. ſed illa cauſa eſt fauorabilior.
e Nuncians. i. illam primā formā. vt. C. de paga. l. ſicut ſacri. ⁊. l. iiij. Et hoc eſt contra miſeros prelatos qui timent intantum l'ras domini pape vt non audeant reclamare quod facere non debent: vt hic dicitur. et. ī. vt nulli iudi. §. ⁊ hoc vero iubem⁹. col. ix. et. ff. ſi cōtra ius vel vti. pub. l. et ſi non cognitio. nec per hoc deſeruiūt legi: immo ſeruiūt. et propter hoc pape vel principi. vt. C. de ap. l. fi. in fi.
f Vbertate. id eſt ad hoc vt in neceſſarijs ſit vbertas quod facere te nēt. vt. ſ. vt iudi. ſine quoquo ſuffragio. §. i. Accurſius.
g Et operum. hoc ad inferiora reſpicit. et facit ad hāc. C. de offi. procon. l. ſi in aliquam.
h Ex ciuilibus. al's ex cuiuſlibet.
i Partes. ſcilicet operum quod ſequitur.
k Que. ſcilicet opera ⁊c. vel dic partes. ſcilicet reipublice. Accurſius.
l Facere. ea que ſunt neceſſaria. ſic inſti. in prohe. in fi. licet hoc male ſeruetur.
m Preſides. verbum eſt non nomen hic.

ſterũ iuſtũ. Quod ſi delinq̃ntes inueneris[a] ſub oĩ caſtigatione decẽti inſup ex emolumentis[b] eorũ ſatiſfieri leſis[c] ꝓcurabis. Nõ ꝑmittas priuilegijs aliq̃bus vti nocẽtes[d]. ſed illud ſolũ eis in auxiliũ obſeruabis vt vndiq; puri horũ q̃ eis inferũtur innoxij videantur[e]. Homicidia autẽ/et adulteria/ virginũq; direptiões/ ⁊ inuaſiões[f]/ ⁊ oppreſſiões ita cũ vehementia corrige puniẽs[g] delinquẽtes ſm nr̃as leges[h] vt paulati ſupplicium[i] eos oẽs faciat ſaluos. Precipue[k] ꝟo officiales tuos retinebis non permittẽs eos ſubiectos nr̃os impellere. neq; vt illi officiales videãtur q̃dẽ ſubiecti tibi ꝑ veritate autẽ tue ꝑſint volũtati. ⁋ Feſtinabis etiã conſiliariũ: ⁊ q̃cũq; fuerit circa te aſſumere virum optimũ et purũ vndiq; et ↄtẽtũ his q̃ a fiſco dant̃: et ſi quid preter ſpem acceſſerit et nõ inueneris eũ cuſtodiẽtẽ tibi fidẽ iuſtã: illũ q̃dem expelles: alio vero vteris conſiliario: legẽ et iuſticiã cũ puris ſeruãte manibus. Talem[l] vero prebebis temetipſum oĩbus et publice et priuatim vt terribilis q̃dẽ ſis delinquẽtib[us] et indeuotis circa fiſcalia: mãſuetiſſim[us] aũt et mitis oĩbus placidis et deuotis: ⁊ paternã eis exhibens ꝓuidentiam.

⁋ Fidãtia in cauſis ciuilibus dãda non eſt vltra .xxx. dierum inducias: interim conuẽtione admiſſa et ſecuritate ſeruata. ſed delinquẽtibus in tributariis nõ eſt dãda fidãtia. Bar.

⁋ Sed neq;[m] hec que dicunt̃[n] verba. i. iuſiurãdũ ꝓpter dare feſtines: aut amplius[o] tp̃s. ſed et cũ examinatione in tp̃e mediocri et nõ trãſcendente .xxx. dierũ inducias: ne ex hoc infinite ſint hoĩb[us] adinuicẽ ↄtẽtiones[p]. ⁋ Si ꝟo etiã aliq̃d ſub nũcupato ꝟbo[q] feceris: deinde aliq̃s adierit aduerſus[r] eũ: deduces[s] q̃dẽ eũ cuſtodiẽs datũ ei ꝟbũ[t] ⁊ examinabis negociũ verbo vbiq; ſeruato: ⁊ ſi etiam ↄtra eũ ſñia neceſſaria ſit ↄdẽnabis eũ: et duorũ ꝓpones electionẽ vtrũ velit dato ꝟbo abſolute abrenunciare et agere que iudicata ſunt/an non. Certe ſi hoc non[v]: ſacris eum terminis reſtitues et ibi executionem inferes temperate[x] et cũ debita venerabilibus locis re

a ⁋ Inueneris. predictos milites.
b ⁋ Emolumentis. id eſt bonis et eis deficientibus ex ſalarijs. vt. C. de executione rei iudicate. l. ſtipendia.
c ⁋ Leſis. prouincialibus.
d ⁋ Uti innocentes. et ſic non vtentur ſcholares priuilegijs in delictis: licet Federic[us] imperator generaliter eis cõceſſit. magiſtri tamẽ ⁊ ſcholares illis priuilegijs quãtũ ad delicta renũciauerunt cũ per magiſtrum vel epiſcopum nõ poterant plene puniri delicta qđ publice intereſt. vt. ff. de fideiuſſ. l. ſi a reo. §. fi. et. ff. ad. l. aq̃l. ita vulneratus. et ſic redim[us] ad hoc ius. ⁊ facit ad hoc. ſ. vt iudi. ſine quoquo ſuf. §. qđ autẽ. et. C. vbi de crimi. agi oportet. l. i. et. ij. et. j. vt omnes obe. iudi. §. ij. col. v. Accur.

Scholares I de licet priuilegio nõ vtuntur.

Delicta puniri reipu. intereſt.

e ⁋ Uideantur. i. ſola ĩpunitas eis prodeſt. ſic. ſ. de defen. ciui. §. nulla. in fine. Accur.
f ⁋ Inuaſiones. ſcz rerum immobilium et apprehenſiones mobilium puniet per conſti. ſi quis in tantam. vel per interdictũ vnde vi. et per act. vi bo. rapto. quando ſũt mobilia. vt inſti. vi bo. rap. §. pe. et. C. vnde vi. l. ſi quis in tantam. et. ff. de vi et vi arma. l. i. i. rñ.
g ⁋ Puniens. cum etiam merum habeat imperium. vt ff. de offi. preſi. l. illicitas. §. vniuerſas.
h ⁋ Noſtras leges. vt homicidã ſm legẽ cor. de ſic. vt. ff. ad. l. cor. de ſic. l. iij. §. pe. adulterũ per. l. iul. de adulte. cuius pena eſt vt. C. ad. l. iul. de adul. q̃uis. in fi. raptores vero vt. C. de rap. virgi. l. i. Accur.
i ⁋ Supplicium. ſic collige vt aliorũ ſupplicium alios ſaluos faciat. vt. C. ad. l. iul. repe. l. i. Sic impunitas aliquorum multos alios tradit morti et exitio. vnde dicit decretum. multos tradit exitio qui liberat multorum exitia cogitantẽ. ſ. occaſionaliter. vt. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta. Et ẽ ibi ar. q[uod] hoc ipſo q[uod] quis parcit malo intelligitur nocere bono. vt. xxiij. q. iiij. ſi hi qui preſunt.

Pena vnius multorũ eſt terror.

k ⁋ Precipue. facit ad hoc. j. de queſtore. §. maxime. et. j. de iudi. §. is qui.
l ⁋ Talẽ. facit. ff. de offi. ꝑſi. l. obſeruandũ. et. ſ. vt iudi. ſine quoquo ſuf. §. eos. ⁊. ff. de offi. procon. l. nec quicq;. §. circa aduocatos. Accurſius.
m ⁋ Sed neq;. pone caſũ ſic. q̃dã timẽs vexationẽ alicui[us] ↄfugit ad eccleſiã: petit a preſide vt ꝑmittat ei ſecuritatẽ in reb[us] ⁊ ꝑſona. nũq̃d h̃ dz fieri: Rñ. nõ ꝓpter. i. paſſim vel ſine delectu ↄcedẽdũ. nã in q̃buſdaz nõ dat̃. vt. j. ꝓxi. §. ⁊ ſup hoc ſit dãda vel non ſit q̃dam examiatio mediocris. i. ſemiplẽa vl̃ ſũmari. ⁊ ſi appareat danda vltra xxx. dies non dat̃ vt ſi data fuerit nõ ꝓcedit̃ vltra. ⁊ medio tp̃e deducit̃ in ius. ſcz et cõuenit̃ et condẽnat̃. et ita hec ſunt vera ſi renũciet ſecuritati. alĩs nõ. ſ; reſtituit̃ ſacris locis vel terminis. et cũ debita loci reuerẽtia exigit̃. loquit̃ autẽ de ſecuritatis promiſſione que dicitur iuſiurãdũ. et conſiſtit in verbis tantum. nõ q[uod] corporaliter tangant̃ euãgelia. vt ⁊ alĩs. C. ſi mi. ſe ma. dixe. l. ſi alterius. ⁊ forte de ea loquitur. C. de his q̃ ad eccle. cõfu. l. fi. et q[uod] ſit ſic caſus ponẽdus et lr̃a exponẽda ꝓbatur ex hoc et ſeq̃nti. §. in nouella. co. ti. Accurſius.
n ⁋ Uerba. mirabiliter gloſat et cõcordat canõ ſit ſermo tuus eſt eſt: non non: quod amplius eſt a malo eſt: id eſt a malitia hominum inuentum. vt. ij. q. iij. ſi quis preſbyter. Accurſius.
o ⁋ Amplius. id eſt amplum ſiue magnum.
p ⁋ Contentiones. nam cum interim non poſſit condemnari: patet q[uod] retardatur factum agentis contra eũ qđ diu eſſe non debet. Accur.
q ⁋ Uerbo. i. habita cauſe cognitione. vt. ſ. dixi ſecuritatem ei dederis.
r ⁋ Aduerſus eum. conueniendo eum ciuiliter. alĩs enim ſi criminaliter non valet datum verbũ. vt. j. proxi. §.
ſ ⁋ Deduces. ſcz in publico.
t ⁋ Uerbũ. hoc ſemꝑ ponitur pro ſecuritate.
v ⁋ Si hoc non. ſ. fecerit. i. hoc verbo dato abſolute non renũciauerit: et non egerit q̃ iudicata ſunt alĩs. Accurſius
x ⁋ Temperate. faciendo miſſionẽ in poſſeſſionẽ ꝓ menſura declarati debiti. et hoc an̄ litis ↄteſta. vt. j. de exhibẽ.

et intro.reis.§.ſi vero.col.v.⁊.C.de his qui ad ec.ꝯfu.l.fi.§.iij.Si ꝟo iam lite cõteſt.aufugit/ſentẽtia diffinitiua dari poterit/ſiue in tẽpore q̄n erat ſub dato ꝟbo.vt h̄ fuit:ſiue vbicũq; ſit.vt.C.de iudi.l.ꝓperandũ.§.cũ autẽ.⁊ miſſio tunc fiet in poſſeſſionẽ rerũ ꝑmo mobiliũ:poſtea imobilium:⁊ tertio nominum.vt.ff.de re iudi.l.a diuo pio.

a ¶ Neq; cuſtodies.i.neq; dabis et ſi dederis nõ ſerues neq; poterit ꝯ te legẽ vel iuſticiã inuocare quã contempſit.vt.ff.ꝺ mino.l.auxiliũ.in fi. et qꝺ his ſpecialibus caſibus dicit̃:idẽ dicas ſi ꝓ quocũq; maleficio fugerit vt ſubijcit.et ꝯ.ꝺ mona.§.ſi ꝟo.

b ¶ hoc patientibus.repete parcere conuenit.

c ¶ Leſum.nam vbi eſt vnũ de contrarijs:per ꝯſeq̄ns tollitur reliquũ.ſic iſti.de tu.i.rñ.⁊.ff.de iſti.l.ſed ⁊ ſi pupillus.§.fi. (Contrarium ꝑ aliud tollitur.)

d ¶ Cogẽtur.ſ.illi q̄ leſionẽ exactoribus inferũt:ſiue de ipis clericis ſiue de alijs.Et fa.ad hoc.C.de epiſ.audi.l.addictos.⁊.j.vt li.ma.⁊ auie.§.pe.col.ix.et.j.de colla.§.nulli.Et vt hec materia plenius itelligat̃ diſtingue in fugiẽte an ſit liber vel ſeru⁹:⁊ qꝺlibet ſubdiſtingue in tria.nã ſeru⁹ vel q̄ dñs nimiũ ſeuerus eſt in eũ fugit:⁊ tunc cõpellitur eũ bonis conditionib⁹ vẽdere.vt inſti.de his q̄ ſunt ſui vel alie.iu.§.fi.vel ꝓpter maleficiũ:⁊ dño reſtituitur.nec eſt ei danda ſecuritas niſi modicũ erit maleficiũ:⁊ tunc tñ danda erit ſecuritas:⁊ dño reſtituit̃.vt.C.de his q̄ ad eccle.ꝯfu.l.ſi ſeru⁹.⁊.l.fi.§.fi.⁊.j.de ſanc.epiſ.§.ſi q̄s autẽ.col.ix.aut ob bonã ꝯſcientiã vt q̄ monachus fieri vult hoc caſu dño reſtituit̃ ante triẽniũ veniẽti data ab eo ſecuritate q̄ ſuum ſeruũ ob hoc nõ puniet.vt ꝯ.de mona.§.ſi vero itra.⁊.j.de ſan.epiſ.l.ſi q̄s aũt admo. (Ledẽtẽ ⁊ leſum tueri poſſibile nõ eſt) In libero autẽ:aut ꝓpter maleficiũ.et tunc ſerua qꝺ in.§.ne.ꝫ autẽ dicit̃.aut ꝓpter functionẽ vitandã:⁊ tunc ſerua hunc.§.publicorum ⁊c̃.aut ob aliã cauſam:puta ciuilẽ:et tũc ſerua.ꝯ.§.ſed neq;.et hoc in catholico.In heretico autem vel iudeo:termini non cuſtodiuntur/niſi ad fidẽ redeat.vt.C.de his qui ad eccle.confugi.l.i.

e ¶ Coges autem.o preſes.

uerentia. ¶ Neq; autẽ homicidis/neq; adulteris/neq; ꝟginum raptoribus delinquẽtib⁹ terminoꝝ cuſtodies[a] cautelã:ſed etiam inde extrahes ⁊ ſupliciũ eis iferes.non enĩ talia delinquẽtib⁹ parcere cõpetit:ſed hoc patiẽtibus[b] vt non talia a ꝑſumptoribus patiantur.Deide tẽploꝝ cautela non nocentibus ſed leſis dat̃ a lege:⁊ non erit poſſibile vtrũq; tueri cautela ſacroꝝ locoꝝ ⁊ ledentẽ et leſum[c]. ¶ Publicoꝝ ꝟo tributoꝝ exactiones etiã intra tẽpla decẽter fieri ꝓperabis:q̄m fiſcaliũ ratio et militibus ⁊ priuatis ipſiſq; tẽplis:⁊ cũcte rei pub.vtilis ⁊ neceſſaria eſt.Auxiliabunt̃ autẽ tibi ad hoc etiã deo amabiles eccleſiaꝝ defenſores ⁊ hyconomi/nullũ horũ qui fiſcalia tributa exigunt abripiẽtes exactionẽ.Sed neq; permittẽtes violentũ aut ſeditioſum aliquid pati exactionẽ inferentes:ſcientes quia ſi q̄d tale geſſerint/de ſuo ſatiſfacere fiſco cogentur[d].

¶ Exactor tributoꝝ ſcripturã de ſuſcepto clarã facere debet et tributarius ad ſolutionẽ tributoꝝ ſtatim debet cõpelli:et rerum ceſſantium in ſolutione tributorum venditio fieri debet periculo vẽditoris.Bar.

¶ Coges[e] autẽ publicos[f] executores i ſuis de ſuſceptis[g] manifeſta facere oia i quibus[h] ea dederũt[i] gigocephalorũ[k]/aut iugoꝝ[l]/aut iuliarum/aut quolibet[m] modo ꝑ regiones nuncupãtur:⁊ pro quibus hec/⁊ q̄libet[n] predijs[o] exigunt̃ ⁊ datoꝝ q̄ntitatẽ[p] ſiue in ſpeciebus ſiue in auro.Et iterminabis[q] eis ⁊ magnũ damnũ ⁊ man⁹ amputationẽ[r]:ſi hoc qꝺ ꝑcipit̃ quidẽ ſemꝑ:vſq; nũc aũt cuſtoditũ eſt nõ deiceps oibus modiſ ſeruent. ¶ Si vero(vt aſſolet) declinationẽ[s] inueniãt aliquã:dicẽtes[t] non poſſe iugoꝝ poni quantitatẽ:maxime quidẽ eos malignari putamus:ſed tñ nichil hinc ledat̃ fiſcus nec collatores.fiſcus etenĩ ſine preiudicio oia ſua ꝑcipiat[v]/⁊ ſolenniter celebrata ſuſcepta ꝑcipiat:et qui hoc exoluerit nichil exigẽdi amplius.cauſa ꝟo in nullo ledat̃:et ſcḋm ꝯſuetudinẽ quidẽ tributa ſoluant̃ ab eis et iferãtur fiſco.Nunciet̃ autem ad glorioſiſſimos noſtros prefectos de iſtꝫ primitijs cogẽdis

f ¶ Publicos executores.qui de publico mittuntur vt publica exigant tributa vna cum preſide vel defenſore.vt.ꝯ.de defen.ciui.§.deinde.

g ¶ Suſceptis.dicitur autem ſuſceptũ ſcriptura in qua ſcribuntur ea que ſuſcipiũt exactores tributoꝝ:vel hyconomi eccleſiarum noie penſionũ pro locationib⁹ factis ab illis prelatis.q̄ pẽſiones appellãtur debita fiſcalia et ipſis ſoluentib⁹ datur.vt.j.ꝺ ec.re.imo.alie.§.fi.nam cũ iſti publici exactores ſoluebãt fiſco ꝛcipiebãt chartã cõfeſſionis ſoluti et in hac ſcribebãt̃ hec oia.vt.C.de fide iſtru.l.plures.⁊.j.vt hi q̄ ob.phi.res mi.§.i.colla.vi. (Suſceptũ q̄d ſit.)

h ¶ In quibus.i.pro quib⁹ ea tributa dederũt ſubiecti.

i ¶ Ea dederũt.ſcꝫ que dederunt.

k ¶ Gigocephalorum.gigo iugũ.cephas caput.inde dicitur cigocephalum:aial portans iugũ vt bos vel bubalus vt puto.

l ¶ Aut iugorũ.nam ⁊ pro animali et pro ipſo iugo aliq̄d ſoluebat̃ romanis olim.et ꝓ corrigijs iugoruꝫ:vt ſequitur quas iugalias appellãt cum quib⁹ caput bouis ligatur.vel dic iugorum.ſ.de mulis.vt.ff.de edil.edic.l.ediles.§.ij.⁊.§.ſi forte.Accur.

m ¶ Quolibet.repete ea que quolibet ⁊c̃.

n ¶ Quelibet.alia ſimilia.vt.j.de colla.in ꝑn.col.ix.

o ¶ Predijs.i.poſſeſſionibus predioꝝ vel pro q̄bus hec et quelibet alia ſimilia exigant.

p ¶ Quantitatẽ.repete facere in ſuis de ſuſceptꝫ manifeſta.

q ¶ Interminabis.i.interdicẽdo minaberis.

r ¶ Manus amputationẽ.hoc imponitur publico executori qui non ſcribit ſupradicta/que pena eſt hodie generalis cuicũq; debet incidi aliquod membrum per.l.vt.j.vt nul.iudi.§.penul. (Man⁹ appellatiõe mẽbra cc̃ta veniũt.)

ſ ¶ Declinationẽ.q̄ aliq̄s dicit ſe nõ debere ſoluere vel aliqui ⁊c̃.

t ¶ Dicẽtes.ipſi exactores.

v ¶ Percipiat.no.fiſcum ſeruari in quaſi poſſeſſione accipiendi ſine preiudicio tñ executoꝝ ⁊ collatoꝝ.⁊ facit ad hoc.ff.de publi.l.ſi publicanus.§.in omnibus.

Cenſuales qui dicatur.

a ¶ Cenſualibus. i. exactoribus. ſic dicti: quia cēſuales faciunt ſcripturas. vt diximus. š. in prin. huius. §.
b ¶ Nuncupatas. i. p̄dicta relata q̄ illi nolunt ſoluere: ⁊ (quare.
c ¶ Datis. ſcilꝫ interim.
d ¶ Inferendis. ſ. fiſco ab executoribus.
e ¶ Hoc valere. hoc eſt verū quando eſt q̄ſtio de his que ſoluuntur ad menſurā: ⁊ in alijs exceptis dubitationibus ſuꝑ tributis metalloꝝ exigēdis: q2 tunc ad comitē ſacrarū largitionū recurritur vt. ĩ. de colla. §. cos autem.
f ¶ Neceſſitatē. nam appellari nō pōt ab eius ſententia. vt. ff. de offi. p̄fo. l. i. §. his cunabulis.
g ¶ Ordinatum. vt. š. in princi. huius. §.
h ¶ Curialibus. qui preſtabant aliquid nomine penſionum quas habebant.
i ¶ Cenſualib⁹. qui cenſum in auro vel argento vel ſimilibus pendebant. vt. C. ſi ꝓpt publi. p̄ſta. l. fi.
k ¶ Alias perſonas. q̄ emptores: vt q2 donāt vel alio titulo trāſferūt. vt. C. ſine cen. vel re. l. fi.
l ¶ p̄dia. ſine onere.
m ¶ Dāno. fiſco inferēdo. nā a poſſidēte ſemꝑ tributa ꝑſoluētur: lꝫ illi aliter pacti fuerit. vt. h. ⁊. ff. de pac. l. ius publicum. ⁊. l. inter. ſed quantuꝫ inter ſe valent illa pacta: vt agāt vel preſcriptis verbis vel alijs actionib⁹. vt. ff. de pac. l. epiſtola. §. ij.

cenſualibus[a] nuncupatas[b] expoſitiões ſubtiliter dare: vt ex hoc fiat cauſe adiudicatio. et ſic interim ſm ꝯſuetudinē quidē datis[c] fiſcalib⁹ inculpabiliter inferēdis[d]. Qđ autē in his que dubitant̄ glorioſiſſimi noſtri p̄fecti iudicauerit: in his q̄ mouētur hoc valere[e] neceſſitatē[f] habētibus exactorib⁹ poſt cognitā veritatē ſuꝑ his q̄ſtionibus: ⁊ in illis decetero quātitatē gigocephaloꝝ ⁊ alioꝝ omniū deſcribere ſm qđ a nobis iam ordinatum[g] eſt. ¶ Nō ꝑmittas itaqꝫ curialib⁹[h] aut cēſualibus[i] dū vēdita ſunt p̄dia eoꝝ: aut in alias ꝑſonas[k] mittatur poſſeſſio tergiuerſationibus vti quibuſdā: et nō trāſferri a vēditoribus ad emptores p̄dia[l]: ſed coges eos oīno facere mutationes ſine damno[m]. ¶ Si vero dixerint min⁹ idoneos eſſe emptores: ⁊ propterea non[n] fieri migrationē: hoc ipſum examinabis[o] ſine quolibet dāno: ⁊ ſiquidē idonei fuerit emptores coges fiſcalium preſules[p] oībus modis et ſine quolibet dāno celebrare trāſpoſitionē[q]. ¶ Si vero[r] ꝓ veritate eos īueneris nō ſatis idoneos: coges venditores hoc ipſum ꝓfiteri ad geſta. quia periculo eoꝝ trāſpoſitio fit fiſcaliū tributoꝝ in eos[s] q̄ ab ipſis emunt[t]: hoc qđ etiā in oriente nouimus in multis fieri gentibus. ſic em̄ neqꝫ fiſco nocebit̄: et fiſcalia tributa a poſſeſſoribus inferentur. vt aut alij quidem ſint poſſeſſores: alij vero collatores. oportet ei maxime ꝯtra poſſeſſores fieri collationes: ſed nō cōtra nō detinētes neqꝫ poſſidētes terras[v].

¶ Iudices et milites ſiue de vna prouincia ad prouinciam aliam proficiſcātur: ſiue ciuitates ſue ꝓuincie circūeant non debēt tributa gratis expendere: nec angarijs affligere collatores: ſꝫ ſuo ſalario viuere: nec debent iudices cuiuſcūqꝫ ſint dignitatis loci ſeruatores mittere. h. d. Barto.

¶ Illud tn̄ te volumus noſcere: q2 ſi qn̄ p̄ceperimus ad alias forte proficiſci te ꝓuincias: cōpetens eſt cōtentū te his q̄ de fiſco largiūtur[x]: non gratis expēdere neqꝫ nr̄os ſubiectos atterere: ſed ex q̄bus[y] in ꝓuincia exiſtēs expendebas ex his ipſis ⁊ ad alias proficiſcēs regiōes facere expēſas/ neqꝫ angarijs[z] collatores affligētem: neqꝫ obediens tibi officiū: ſed ꝓprijs q̄dē ſubiugalibus[a] propria quoqꝫ expenſa agere iter. Hoc ipſum cuſtodiendo: vel ſi non vltra terminos ꝓperes prouicie: ſed propter quandā occaſionē neceſſariam[b] circūeas ciuitates. Eos aūt qui vocantur loci ſeruatores dare iudices ī ciuitatibus ꝓuincie cui p̄ſident (lꝫ ſpectabiles viri vel clariſſimi vel p̄ſides ſint) omnibus iterdicimus[c] modis. Sed neqꝫ ſi milites aliq̄ ſequant̄[d] te neqꝫ illos gratis ꝑmittas expendere: ſed ex ꝓprijs emolumētis. Si vero nō hoc egerit ſed ex tributis expēderit: ⁊ angarias acceperint[e]: oīe q̄cq̄d dānificabūtur ſubiecti/ hoc ex

r ¶ Si vero pro veritate. hic ſumitur auč. que eſt in. C. ſine cen. vel re. l. ij.
ſ ¶ Eos. emptores. Accurſius.
t ¶ Emunt. nec min⁹ a poſſidētib⁹ exiget̄ q̄ſi res debeat magꝭ q̄ ꝑſona/ vt ſubijcit. ⁊. ff. de pub. l. imperatores. ſic ⁊ al's ſentētia p̄dio dat̄. vt. ff. de nego. geſ. qui aliena. §. fina. ⁊ ſic dico non eſſe correctā. l. C. ſine cēſu. l. pe. ⁊. ff. de pac. l. iter. Sed nūquid in italia hec locū habēt? Quidā dicunt q̄ nō: quia tributa ⁊ cēſus ſoli ꝓuinciales ſoluunt. vt. C. de epi. et cle. l. de his. ⁊. ff. de cēſ. l. i. ⁊ fi. Alij q̄ ſic. vt. C. de vſucap. transfor. l. i. et inſti. de re. diui. §. ꝑ traditionē. ⁊. C. ſine cen. vel re. l. fi. Prima verior eſt. nec obſtant due p̄me leges: q2 in dominio transferēdo dicūt nō eſſe differentiam vt in cenſu. Itē nec tertia: q2 de ꝓuincialib⁹ tm̄ loquitur.
v ¶ Terras. niſi in caſu propoſito.
x ¶ Largiūtur. ſcilꝫ ſalario.
y ¶ Ex quib⁹. pecunijs ⁊c̄.
z ¶ Angarijs. eſt autē angaria opa ꝑſone tātū. Perangaria vo opa cum ſumptu vt colligit C. de epiſ. ⁊ cle. l. ij. §. ad perangariā. Angaria q̄d ſit.
a ¶ Subiugalib⁹. i. ſi aliq̄d ꝑ boues vl' ꝑ aliud animal qđ portet iugū faciat ōferri: vt vinū vel panē hoc ſuis ſumptib⁹ faciat. Accur.
b ¶ Neceſſariā. vt forte ſedet tumult⁹ in ciuitatib⁹. vt š. de defen. ciui. §. nullā. ⁊. §. deinde.

n ¶ Non. ſcilicet velle.
o ¶ Examinabis. ſ. diſtinguendo: vt ſubijcit.
p ¶ Preſules. preſules appellat primos tributarios.
q ¶ Tranſpoſitionem. al's tranſmigrationem.

c ¶ Interdicimus. facit ad hoc. š. vt iudi. ſine quo. ſuf. §. nulle. ⁊. ĩ. vt nulli iudi. i. rn̄. col. ix. ⁊. š. de defen. ciui. §. nulle.
d ¶ Sequantur. iſti qui delegantur. Accur.
e ¶ Acceperint. milites qui ſequuntur preſidem.

corū emolumentis[a] exigens[b] pprio periculo[c] leſis ſubditis.

Preſes permittere non debet occaſione religionis prouinciā cōmoueri: et ſi cōtra laicum crimen canonicū moueatur/cum epiſcopo iudex laicus cognoſcere debet et decidere. hoc dicit Barto.

Neqꝫ occaſione religionum[d] hereſumqꝫ queſtiones permittas alicui[e] prouincias cōmouere: aut aliter quadā preceptione iniungi prouinciā cui preſides. ipſe vero prouidebis cum cōpetenti vtilitate fiſcalibus: et que alia ſunt pſcrutari: et nō pmittere aliquid fieri circa noſtras preceptiones occaſione religionū. Si vero[e] canonicū[f] ſit qđ queritur vna cū metropolita prouincie hoc diſponere[g] et decernere: ſiue ipſi dubitēt/ ſiue alij quidam: et cauſe dare deo amabilē et docibilem terminū qui et decenter orthodoxam[h] cuſtodiat fidem: et indēnitatē procuret fiſcalib9: et noſtros ſubiectos ſuet inuiolatos.

Delinquētium bona publicari non debent: ſed generi relinqui. h. d. Barto.

Oportet autem te et in hoc omnē ponere prouidentiā cū aliquis dignus apparuerit pena illum quidē punire/aut res eius non contingere: ſed ſinere eas generi et legi[i] ſm illum ordinem. Non enim res ſunt que delinquūt: ſed q̄ res poſſident. at illi[k] reciprocāt ordinē eos quidem qui digni ſunt pena dimittunt[l]: illorū autē auferunt res/alios pro illis puniētes quos lex forte ad illorū vocauit ſucceſſionem.

Patrocinia iuſte debēt preſtari et ſalaria licita percipi. et hoc ptinet ad officium preſidis. hoc dicit Barto.

Patrocinia[m] q̄ iniuſta qꝫ cognoſcim9 in nr̄is prouincijs fieri oībus corrigi modis: nō ſinentes villi aliorū vitas[n] in ſe ſuſcipere/non āpliare ſibi predia nullo modo ei9[o] cōpetentia: non in aliorū leſionē[p] pmittere patrociniū: nō queadmodū fraudēt fiſcū[q] ſuā virtutē obijcere[r]. Neqꝫ ſit tibi[s] cura cuiuſlibꝫ ſint hec[t] agētes dominij[v]. ſufficit etenim per oīa tibi ad pfectā fortitudinē et lex et imperij fauor.

Nullus agricolas alienos ſuſcipere vel occultare dꝫ in eadē vel aliena prouincia et pſes prouincie lr̄is publicis deſtinatis eos dꝫ ad ſuā prouinciā reuocare. B.

Sed etiā ſuſcipientes alienos agricolas[x] ſic odio hēbis.

a Emolumentis.i.ſtipendijs.et facit ad hoc.ſ.pri.§.illud.et ff.de offi.pſi.l.illicitas.§.illicita.et §.ne quid.
b Exigens.ſcilicet tu.
c Periculo.i.ſi nō feceris de burſa militū: facias de tua.
d Alicui.ſ.epo vel abbati vel alij ſili pſone. ſed hoc durū videt̄ cū al's tm̄ honorem eps habuerit/ vt etiā deo dixerit eum cōicare. vt.ſ.quō opor.epiſ.§.illud.in fi.§.ſed dic reſtrīgēdū hūc.§.ad talia ſi dicat eps vel abbas q̄ talis ſit cōuerſus vel monachus. vel q̄ dicat pizocaros: q̄ſi tam ipſe q̄ cui9 res ſint monaſterij. vt.ſ.de mona.§.illud.et in de exempte ab hmōi collationib9.vt.j.de ſan.epiſ.§.ſi quādo.col.ix.et in cōſti.federici.§.i.vl' ant hyconom9.vt.C.de epiſ.et cleri.l.ij.hec ergo cauſa p pſidē cognoſcit̄: vt hic.ſ3 q̄ſtio hereſis vna cū epiſcopo.vt.j.§.proxi.
e Si vero.hoc refertur ad id qđ dixit hereſumqꝫ etc.
f Canonicū.vt de articulis fidei q̄ ſunt.C.de ſum.tri.l.fi.vel ſimonia a laico cōmiſſa.vt.ſ.quō opor.epi.§.hāc nēpe. aliud ſi clerico obijcit̄.vt.j.vt cleri.apđ ppri.epi.cō.§.fi.contra.
g Diſponere. repete prouidebis. qđ eſt.ſ.pri.Ac.
h Orthodoxā.ſ.ſi vult cōuerti et eſſe bonus.al's vt infamis.et deo et alijs penis quibus heretici ſunt ſuppoſiti: et hic erit: vt.C.de ſum.tri.et fi.catho.l.i.et de here.l.iij.de ſimōia aūt punit̄.vt.ſ.quō opor.epiſ.§.et hāc nō pecunijs.
i Generi et legi.i.agnatis et cognatis qui ex lege vocātur ſm̄ Al.vt.j.de here.ab inteſta.§.ſi igitur. Sed ſi dicas totū generi/id eſt agnatis vſqꝫ ad.x.gradū: cognatis vſqꝫ ad ſeptimū.vt inſti.de ſucceſ.cogna.§.fi.tunc erit cōtra.j.vt nulli iudi.§.fi. Item qualitercunqꝫ dicas erit contra.ſ.de inceſt.nup.§.i. Sed ſolue vtrūqꝫ contra.vt ibi.de inceſ.nup.diximus. Accurſius.
k Illi.ſ.preſides. Accur.
l Dimittūt.qđ fieri nō dꝫ.vt diximus.ſ.de inceſ.nup.i.rń.
m Patrocinia iniuſta.q̄ fiunt facta ceſſione in potētiorē.vt.C.ne li.potētio.l.i.vl' al's aſſumpto patrocinio potēt̄;.
n Vitas.ſ.iniuſte vt dictum eſt.et ad hoc etiam.C.de aduo.diuer.iudi.l.aduocati.
o Ei.ſ.clientulo.et hoc eraudi iniuſte: vt ſi fiat pactū lite pēdente.vt.C.de poſtulā.l.q̄ſquis.§.pterea.vel etiā ſi prius fiat: ſi nō eſt facta ſcriptura de hoc.vt.C.de ſuf.l.i.
p Leſionē.ſ3 iniuſte.vt q̄ videat ſe iniuſtā cauſam fouere.vt.C.de iudi.l.rem nō nouā.§.patroni.qđ tn̄ licet lege caueatur et etiam vt iurent: vt ibi dicit̄.tn̄ cōſuetudine non habetur ſ3.B.qđ eſt verum que in hac parte vincit legē.vt.ff.de legi.et ſenatuſcō.l.de quib9.et ff.cō.pdi.l.venditor.§.ſi cōſtat.et.ff.ad le.rhođ.de iac.l.lege.Accur.
q Fiſcum.hoc ſ3 intellige vt dictū eſt.ſupra.ſ3 iniuſte. Ideo autē ſpecialiter de eo pōit ne videatur neglectū quod ſpeciali9 erat cōprehēdendū vt.ff.de iniur.l.itē apđ labeonem.§.hoc edictū. Vel dic q̄ loquitur de eo q̄ aduocatus fuerat fiſci q̄ contra eum in ea cauſa eſſe nō debet.vt.C.de aduoca.fiſ.l.ij.et.l.iij. niſi in caſu.vt.ff.de poſtu.l.fi.
r Obijcere.id eſt promittere cliētulo.
ſ Tibi.ſ.preſidi.Accur.
t Hec.ſ.ſupradicta. Accurſius florentinus.
v Neqꝫ ſit dn̄ij.i.potentie.et facit ad hoc.ſ.quō opor.epiſ.§.qđ autem.in fi.§.et.C.ne lice.po.l.i.et.ſ.vt iudi.ſine quoquo ſuffra.§.qđ autem.in fi.
x Agricolas.loquit̄ vt puto de oī laboratore ſiue aſcriptitio ſiue nō: cū p omnē exactio ceſſet tributorū terra non afferēte fructū ſuū: cū eē q̄libet recipēs teneat̄: vt in fi.huius.§. Et facit ad hoc.C.de agri.et cē.l.oēs.li.xi.et.j.vt nulli iudi.§.ſi vero.et.C.ne rei dn̄i.vel tēp.l.i.et.C.vbi cau.ſta.l.i.et.C.vbi de decu.vel cohar.l.i.et in cōſti.fede.§.fi. Et ſic no.q̄ poteſtas vendicat ciuē ſuum vel comitiuū vt dictū eſt. licet hec in italia nō videātur habere locum que tributa non preſtat: vt diximus.ſ.eo.§.nō permittas. Sed certe ob alia poterat reuocare vt ſubeāt.ſ.onera ciuitatis.vt.C.de decur.l.nullus qualibet. Itē cōuenit vnūquēqꝫ etc.vt

Italia tributa non ſoluit.

ſ.de defen.ciui.§.ſi quis vero.ꝛ facit ad hoc.ff.de rei vē.l.i. ſed in nouel.de aſcriptitijs tm̄ loquitur hic.§.
a ¶ Cito.intra.xx.dies forte ſm̄.R.vt ꝛ.ff.de ſer.fugi.l.i.§.i.ꝛ.ſ.eo.§.ſed neqꝫ.
b ¶ Plurimum.id eſt multum.

videatur exceſſus.Si ꝟo alienū ſuo/ꝑdit illud.et alia oīa bona ſua dantur in fiſcū: ꝛ afficit̃ in metallū.vt.C.de his que pe.no.l.i.Sed in quarto caſu vbi ſuum ſuo:predium illud amittat.vt.C.vt nēo prīua.
q ¶ Ergaſterijs.i.ocijs vacātibus in ciuitate.vel dic ſtationib⁹.vt.ſ.de ali.et emphi.§.i.

c ¶ Inobedientes.nolētes reddere agricolas quos ſuſceperunt.
d ¶ Onus.id eſt damnum.
e ¶ Eſt.ob hoc ꝙ nō reddunt̃.
f ¶ Illius.ſcilꝫ q̄ ſuſcepit.
g ¶ Cōfitentes.ſponte.
h ¶ Adiectione.ſcꝫ vt in eo in quo illi fugiētes min⁹ idonei inueniunt̃: hoc adijcitur illis qui eos recipiunt.ſic ꝛ al's.ff.de verbo.obli.l.decē.ꝛ.ff.ſi cer.peta.l.fi.
i ¶ In prouincia ſint.i.ſiue illi poſſideant.i.habeāt ꝑdia aliqua in ſuo dn̄io ſiue nō.ſꝫ conducta vel precario in quib⁹ ꝑdijs receperant ſupradictas perſonas.
k ¶ Poſſeſſores.i.dominos quando fuer.colonir't ipſis rectorib⁹ ꝓuinciarū q̄n prorſus liberi:q̄ poſſeſſores dicūtur dn̄i ratiōe iuriſdictiōis vt al's dicit̃ q̄s ius poſſidere.vt.ff.de peti.here.l.regulariter.
l ¶ Gubernatores.vt caſtaldi.
m ¶ Extraneis.i.rebus ad ſe nō ptinentibus.Accur.
n ¶ Alijs.vt dominis prediorum quoꝝ ſunt conductores.Accur.

ſic compelles cito[a] reddere q̄s ſuſcipiūt male. vt ſi plurimū[b] māſerint inobediētes[c] oēm q̄c q̄d in onus[d] ꝓuincie eſt[e] illius[f] poſſeſſionibus ipones. Si ꝟo in alijs ꝓuincijs agricole dicūtur eſſe ꝯſtituti:lr̄is veteris publicis ad ꝓuinciarū ꝑſides vt in eas fugiētes agricolas cōfitētes[g]/aut ꝯuictos tradāt poſſeſſionib⁹:ꝛ reuocent̃ ad ꝓuinciā cui ꝑſides.ꝛ inobedientes vehemēter corripies min⁹ idoneoꝝ adiectione[h].cōpetēs em̄ eſt talia ſtudentē hinc onus ꝛ rerū diminutionē in ſuā facultatē cognoſcere:vt minoratus cognoſcat quantū eſt ledere ꝛ delinquere in alios. Sed hoc ipſum age/ſiue ꝑdia poſſidentes in ꝓuincia[i] ſint/ſiue aliquorum alijs cōpetentiū gubernatores ſint.oportet etem̄ ꝛ poſſeſſores[k] illa ſolū habere que eis dat lex:ꝛ gubernatores[l] alienarū illis ꝑeſſe ſolūmodo q̄ ꝑ cōductionē aut alium legitimū eis ſunt tradita modū. extraneis[m] autē abſtinere ꝛ non prouidere quidem alijs[n]:ledere vero alios[o] ꝛ ſibimet lucrū impium ex hoc acquirere.

¶ Nullus titulos predijs alienis aut ergaſterijs imponere debet: nec quis arma deferre nec populum in turbas ſollicitare.h.d.Barto.

¶ Titulos[p] autem imponere ꝑdijs alienis aut ergaſterijs[q] in ciuitatib⁹ cōſtitutis ꝛ ſuperſcribere ſua vocabula ita preſumētibus periculoſum eē ſcias/vt agnoſcāt q꞉ hec agētes ipſi ſuā ſubſtātiā applicabūt fiſco. Si em̄ cauſam ſoli imperio ꝛ fiſco datā tēptauerit aliq̄s arripere ꝯſuis agnoſcat experimentū[r]:ꝛ ſuis[ſ] rebus titulis impoſitꝫ publicis fiat alijs exemplū[t] abſtinētie:q̄ hiſdem implicant̃ malis ſimilib⁹ ſubdēdis penis. ¶ Hec igit̃ oīa[v] obſerua[x] ſciens noſtrā circa te voluntatē atqꝫ ſentētiā qualiſquidē erit[y] delinquēte te qualis aūt ꝓbato[z] ꝛ nr̄a ſequente ꝑcepta ac legis. Mox autē vt ingredieris[a] ꝓuinciā cōuocatis oibus in metropoli ꝯſtitutis(dicimus autē deo amabili epō ꝛ venerabili clero ꝛ nobilibus ciuitatis)inſinuabis hec noſtra ſacra precepta ſub geſtorum inſinuatione:ꝛ proponēs exemplar coꝝ publice nō ſolum in metropoli ſed etiā in alijs prouincie ciuitatib⁹ trāſmittens ea per officiales tuos ſine damno[b] vt cognoſcant in quibus[c] ſuſcepiſti cingulum: et videant ſi hoc conſeruas:et noſtro dignū temetipſum oſtēderis iudicio: hec conſeruata apud te faciunt preſentem[d] tibi cingulum diuturniorem et glorioſiorem. ¶ Siquidem[e]

r ¶ Experimentū.i.dānū.Accur.
ſ ¶ Suis.que nō dā.nā modo ſunt ꝯfiſcata.Sed ꝯtra ſ.e.§.opꝫ.ſed hec in grauiorib⁹.illō in leuioribus.hodie vero dic vt diximus.ſ.de inceſ.nup.§.i.
t ¶ Exemplum. Felix quē faciunt aliēa pericula cautū.et alibi.Caſus dementis correctio ſit ſapientis.
v ¶ Hec oīa.que in hac conſtitutione dicta ſunt.
x ¶ Obſerua.tu preſes.
y ¶ Erit.voluntas noſtra.
z ¶ Probato.ſcilicet te.
a ¶ Ingredieris.al's ingrediens.
b ¶ Damno.ſ.expenſarū.q.d.cum paruo ſumptu.
c ¶ In quibus.i.cū quibus mandatis.
d ¶ Preſentē.nota malā grāmaticā.i.ꝑſens.ꝛ ſic dicas ꝺ alijs duab⁹ partib⁹ hic poſitꝫ.
e ¶ Siquidē.id eſt certe.hic no.adhuc duo precepta: vt hic.ꝛ.§.ſeq. Et eſt notabile ꝙ qui miles non eſt:non militet:vt ſ.ꝛ.C.q̄ — Artē nō exerceat q̄ illā ignorat

o ¶ Alios.dn̄os poſſeſſionū vnde predicte ꝑſone fugiūt.
p ¶ Titulos.i.ſcripturas quaſdā in quibus continet̃ ꝙ hoc ꝑdiū ſit talis hoīs:quaſi aliquod priuilegiū ante alios hoīes habeat.ſic ꝛ al's titulus ꝓ priuilegio ponit̃.vt.ſ.de eccle.ti.col.v.Uel vexillum aliq̄d erat.Et vt plene hec intelligant̃ diſtingue.aut imponit predio alieno nomē ſuū/aut alienū alieno/aut alienū ſuo/aut ſuū ſuo.primo caſu ſi eſt plebeius dānatur ad mortē: nō plebeius in metallū dānat̃:ꝛ oīa ſua cōfiſcātur:vt ſ.ꝛ.C.vt nēo pri.pre.ſuis vł ali.l.ij.ꝛ idē dicas i ſcd̄o caſu q̄n alienū alieno:lꝫ nō tātis

mili.non poſ.l.iij.ꝛ.iiij.ꝛ.l.penul.preter angarios qui potuerunt militare in omni militia preterq̄ꝫ armata.vt.C.nego.ne mili.l.i.lib.xij. Fit autem miles per ſolemnitatē quandam: vtputa per examinationē.vt.C.qui mili.non poſ.l.i.et ſacramenti preſtationem: ꝙ mortem non euitet reipub.cauſa.vt.ff.ex qui.cau.ma.l.fi. Item per enſis additionem.vt.ff.de mili.teſta.l.filiuſfamilias. Itē ſtigma.i.nota publica debet brachijs iponi vt recognoſcātur.vt C.de fabri.l.iij.et vltimus in numero alioꝝ debet ſcribi.vt.ff.de teſta.mili.l.ex eo.et talibus militib⁹ ꝑuilegia militaria dātur non alijs.vt.ff.de teſta.mili.l.fi. — Militis creatio.

a ¶ Super alia.i.ſuper alia precepta predicta.
b ¶ Cum aliis.apparuit.Azo.
c ¶ Quatenus.repete prouidebis.et ſubaudi quatenus debeas.Accurſius.
d ¶ Conſtiterit.ſubaudi tibi.al's conſtitutos.
e ¶ Nunciare.ſcʒ ad nos vel cõmittere.
f ¶ Hoc.ſ.debes examinare ſi forte ⁊c.Accur.
g ¶ Inquiſitiõe.q: nõ cõfiteant.nā tunc nulle ꝑtes eſſent iudicis in cognoſcendo.vt arg.ff.ad.l.aquil.ꝓinde.et.C.quoꝝ ap.l.ij.
h ¶ Talibus.ſcʒ hoib⁹ vel delictis.
i ¶ De triente et ſemiſſe. De triente hoc expeditur.ĩ.vſq̃ ad illũ.§.neq̃ illo.
k ¶ Succeſſionibus.hoc dicit.ĩ.§.cõſideremus.
l ¶ Uel colla.hoc dicitur.ĩ.eo.§.illỏ.
m ¶ Diſtributionibus.hoc.ĩ.eo.§.quod ſepe.
n ¶ Necnõ litterarũ.hoc.ĩ.e.§.ſtudium.et.§.illỏ q̇q̃
o Jam q̇dē.ex ꝑncipio hui⁹ conſtitutiõis vſq̃ ad.§.neq̃ illo.ſumitur aut.nouiſſima que eſt ſignata.C.de inoffi.teſt.cum queritur.
p ¶ Dicimus romanoꝝ.ſuperflue dicit.cũ romanoꝝ tm̃ dicat respubli.vt.ff.de ꝟbo.ſig.l.eũ q̇.ſed improprie etiā cuiuſlibet ciuitatis.vt.ff.de publi.ſed et hi.§.i.

ſuper alia[a] neq̃ armis vti non militantē ꝑmittes aliquē. hec te ⁊ deo et legib⁹ ⁊ nobis chariſſimũ ꝯſtituũt. ſed ⁊ illud ꝓuidebis vt ſi q̇s eoꝝ q̇ ꝑplm̃ i turbas ſollicitare temptāt: aliquādo ad hāc magnā ciuitatē fugere aut ſol⁹ aut cũ aliis[b] et venire in ꝓuinciam cui prees quatenus[c] inueſtigare de hoc et examinare cũ omni ſubtilitate et cũ cautela ꝯſtiterit[d]: nũciare[e] hoc[f] ſi forte digne inquiſitiõe[g] ſint ꝑſone: ⁊ adduci ad hāc feliciſſimā ciuitatem: ⁊ penas ſuſtētare q̃s lex de talib⁹[h] cõſtituit. Datũ kal. maij. cap. bili. vicecõſul. lxxviij.

¶ De triẽte ⁊ ſemiſſe[i] / ⁊ ſucceſſionib⁹[k] filioꝝ et nepotũ / ⁊ naturaliũ / et collatiõibus[l] vel diſtributionib⁹[m]: necnõ ⁊ litterarũ[n] aut numerationũ atq̃ rerũ ex q̇b⁹ detinēt inficiatiõib⁹.

¶ Liberis a parentib⁹ triens aut ſemis ſcḋm liberoꝝ numerũ quoq̃ relicti titlo debet antiqua lege ceſſante: his obtinētib⁹ in oĩbus q̇b⁹ q̃rta portio ꝑ legē de inofficioſo teſtamento debet. exceptis liberis curialiũ q̇b⁹ nouēvncie debent. ſʒ liberi a parētib⁹ vſufructu portionis debite defraudari non poſſunt. h. d. Bar.

Impator Juſti. aug. Johāni prefec. preto.

Jam quidē[o] magne huic et vt ita quis dicat bñ a deo ꝯſtitute rei publice (dicimus[p] romanoꝝ) pluria de teſtamentis diſpoſita ſunt / ⁊ pleni legũ codices[q] de talib⁹ cõſiſtũt: ⁊ nõ ſolũ ſapiẽtes antiqui hic ſcripſerũt[r] aut prioꝝ poteſtas impatoꝝ[ſ]: ſʒ etiā a nobis[t] iā nõ aliquo prioꝝ principum min⁹ legiſlationis platiõe plati[v] ſunt. Deũ vero ſemꝑ cõſiderantes[x] et quaten⁹ ei placidi videamur ⁊ aliq̇d bonoꝝ dignũ in nobis agam⁹ nitimur aliq̇d[y] adinuenire[z] ſemꝑ et nature cõſequēs: et q̇d poſſit priora[a] corrigere. ¶ Frequēt igit ⁊ alia vice mirati ſum⁹: quõ legitimis ⁊ beniuolis[b] filiis quib⁹[c] agũt gratias parētes q̇buſq̃ q̇d relinquitur iam etiam debitum[d] vocāt ſolum triunciũ[e] diffinierunt[f] ex neceſſitate[g] relinqui. reliquũ vero iacet in voluntate parentũ: et capiunt q̇dē cognati oĩa[h] / ⁊ extranei[i] / vel[k] cũ libertate ſui[l]. filii ꝟo lʒ multi ꝯſiſtāt ēt ſi nihil offēderit parētes cõfundunt ⁊ triũtiũ diuidētes ſolũ: vel ſi decē forte aut ampli⁹ fuerit pauꝑes erũt[m] filii donec vixerint patres idonei[n]. Hec[o]

q ¶ Codices.i.libri.nā codex gñaliter oĩs liber dicitur
r ¶ Scripſerũt.ſ.de teſtamentis.vt.ff.de teſt.et ſe.ti.vſq̃ ad ti.de bono.poſ.
ſ ¶ Imperator.vt.C.de re mili.l.iiij.et abinde vſq̃ ad tractatum preſcriptionum.
t ¶ A nobis.vt patet in finib⁹ dictoꝝ titulorum codicis vbi.ll.iuſtiniani ſunt.
v ¶ Prolati.ſ.legum codicis.
x ¶ Cõſiderātes.ſ.nos
y ¶ Aliquid.repete quatenus quod eſt.ſ̄.
z ¶ Adinuenire.ſic.ĩ.vt facte no.con.col.v.

a ¶ Priora.ſ.male poſita.nā noſtras nõ piget leges emēdare.vt.ĩ.vt fra.fil.i.rñ.col.ix.al's cõtra.vt.ĩ.qui.mo.na.effi.ſui.§.tribus.col.vij.
b ¶ Beniuolis.vt q: grati ſunt et obſequioſi erga parentes.ſi eni eſſent ingrati nec olim nec hodie eſt neceſſe aliquid eis relinqui.vt.ĩ.de immen.do.ĩ filios.col.vij.§.fi.
c ¶ Quib⁹.ſ.filiis
d ¶ Debitum vocant.ſ.iuriſcõſulti et impatores.Et ē hoc nature inſtinctu:vt.ff.vñ libe.l.ſcripto.in fi.et.C.de codicil.l.fi.et.ff.de bo.dā.l.fi.i ꝑn. Immo etiā nõ ſolũ eis debitũ dicit:ſed etiā dñi dicuntur viuo patre.vt inſti.de here.quali.et dif.§.ſui.⁊.ff.de liber.et poſthu.in ſuis.et eſt ratio cũ vnum et idē eſſe preſumātur.vt C.de imp.et ali.ſub.l.fi.et inſti.de inuti.ſtip.§.ei q̇.⁊.§.poſt mortem. Fili⁹ et pr̄ eadē ſunt ꝑſona.
e ¶ Triuncium.i.tres vncias.
f ¶ Diffinierunt.ſ.iuriſconſulti.vt C.de inof.teſt.l.cũ querit.et.l.parentibus.⁊.ff.de inof fi.teſta.papi.§.q̄m autē.et inſti.de inoffi.teſta.§.fi.
g ¶ Ex neceſſitate.ſ.ꝯſecutiua.nā niſi hec faciant rũpetur teſta.ꝑ querelam inofficioſi.ſic inſti.de exhere.lib.§.poſthumoꝝ.⁊.ff.ḋ lib.⁊ poſthu.l.poſthumorũ.i fi.hodie vero ad ſupplemētum agitur ſi aliq̇d relinquitur.vt.C.de inoffi.teſta.l.omnimodo.
h ¶ Omnia.ſ.que ſuperſunt.ſ.dodrantem.
i ¶ Extranei.ſcʒ inſtituti.
k ¶ Uel.pro etiam.
l ¶ Serui.ſcʒ inſtituti:nõ al's niſi in caſu q̄n heres voluntatē defuncti nõ cõplet.⁊ alij nõ ſunt teſtamẽto noiati qui velint.vt.ſ̄.de here.et fal.§.ſi autem.
m ¶ Erunt.poſt parentis obitum.
n ¶ Idonei.nam ſuſtentabat eos pater in neceſſariis q̇d facere debebat niſi filius fuiſſet opifex vnde poſſit viuere.vt.ff.de libe.agno.ſi quis ali.§.filius.et.§.nõ tantum. Alere nõ tenet pr̄ opificē filiũ.
o ¶ Hec.quia datur parum filiis.

nos mouerunt corrigere legē[a] et non eā deſpicere[b] ſemꝑ eru beſcētes taliꝗ modo determi nare cauſam: vt ſiquidē vnius eſt filij pater aut matꝰ/aut duo-rum vel triū vel quattuor:non triunciū eis relinqui[c] ſolum ſꝫ etiā tertiam[d] ꝓprie ſubſtantie partē:hoc eſt vncias quattuor et hanc eſſe diffinitā menſurā vſqꝫ ad predictū numerū[e]. Si vero vltra quattuor habuerit filios:mediā eis totius ſubſtā tie relinqui partē/vt ſexunciū[f] ſit omnino qꝺ debetur[g] ſingu-lis ex quo quadriunciū vel ſex uncium diuidendū ꝛ hoc[h] non ſub iuſta circūſtantia rex. forſan ei ob hoc etiā alij iiuſticiā patiūtur:et alijs qdē meliora/ alijs deteriora ꝑcipiētibus[i]. ſꝫ qꝺ cōtigerit[k] vnūquēꝗ ꝑ oia equū eſſe in qualitate[l] ꝛ quāti tate[m]:ſiue qꝺ illud inſtitutiōis modo/ſiue per legati idē eſt di cere et fideicōmiſſi relinquat[n] occaſionē. licebit enim ei reli-quū octounciū[o] forte aut ſexū-ciū habere:et largiri ſicut vo-luerit filijs ipis aut cuilibet ex traneoꝝ.et natura[p] primo cura ta cōpetenter ſic ad extraneas largitates accedere[q]: hoc ob-ſeruando in omibus[r] ꝑſonis in qbus ab initio antique quarte rō de inofficioſo lege decreta eſt. ¶ Excipiatur[ſ] aūt a nobis de curialibꝰ nuꝑ poſita lex[t] q̄ filijs curialibus[v]:aut filiabꝰ cu rialibꝰ nubētibꝰ noniūciū oino dari vult reliq̄ triūcio a parēti bus ſm ꝑtātē diſpenſando oi-bus alijs de ioffícioſo poſitis legibus: ꝛ ꝑcipue nr̄is i ſua vir tute ſeruādis[x]: ꝛ de igratis[y] fi-lijs et de naturalibus[z] preter

a ¶ Legem.que de iſta crudelitate loquebatur.
b ¶ Deſpicere.i.preterire qn augeamꝰ illā quartā.Ac.
c ¶ Relinqui.ſcilꝫ volumus.
d ¶ Tertiam.ſcilꝫ partem.
e ¶ Numerū.ſ.quattuor filioꝝ vel paucioꝝ.Accur.
f ¶ Sexūcium.i. ſexuncias vt dixe-rat hic.Accur.
g ¶ Debet.ſcꝫ inſtinctu nature: vt diximus.ſ.§.pri. nō vi pacti.alioqn es alienū nō detra heret: qꝺ fit. vt.ff. de ioffi.teſt i.papi nianus.§.qrta.Si autē minꝰ hꝫ tunc agit ad ſupplemē tū.vt.C.de ioffi.te ſta.l.ſcimus.ſi aūt nichil/tūc exhere-datꝰ agit querela. ꝑteritꝰ ſi ē emā cipatꝰ ꝑ ꝯtabulas Uel ſi ſuus eſt di-cit etiam ipſo iure nullū.vt iſti.de ex-here.lib. in prin.ꝛ C.de libe. pre.l.fi.
h ¶ Et hoc.ſ. qꝺ dixi ex equo inter eos fieri diuiſionē nō fit interdū quo ad effectū cū in ip ſa diuiſione liceat cōtrahētibus decipere inter ſe re ipſa vt ſequitur.vt.ff.de mi.l.in cauſe.§.pe.ꝛ.ff.loca.l.itē ſi.§.quēadmodū.Accur.
i ¶ Percipientibus.ex ipſa diuiſione.
k ¶ Contigerit.ſ.iure ſucceſſionis lꝫ nōnunꝗ diſpar ſit emolumentum inequaliter facta diuiſione.
l ¶ In qualitate.prout meliꝰ poſſunt bona fide vbi res hereditarie in ſpecie ſunt.
m ¶ Quantitate.vbi ſunt res hereditarie in quātitatibꝰ vt.ff.de ꝟbo.obli.l.ſtipulationum.
n ¶ Relinquat.no.nō iterēſſe quo titulo vel iure filij hec habeāt.ſed ꝯ.vt.ī.vt cū de ap.cog.§.aliud.col.viij.nam tm̄ iure inſtitutionis debetur:vt ibi dicitur.Sed ſolue vt ibi.
o ¶ Octouncium.vbi fuerit quattuor vel pauciores:vel ſexunciū vbi fuerit vltra quattuor.Sed qd ſi ſint vltra q̄t-tuor puta decē.ꝛ quattuor tm̄ vel pauciores ex his exhere dat vel ꝑterit:nunqd triente ꝛ ſemiſſem eis dabit ſue par-tis? Rn̄. ſemiſſem/cū ꝓpter numerū ꝛ ſua legitima ſit di-minuta qꝺ hec ꝯſti.velle videt.nā ꝛ alꝰ dicit nil eſſe adeo magnū qn fiat inſenſibile ſi ꝑ plures partes diuidatur.vt ī.de natu.libe.in curia depu.in prin.Accur.
p ¶ Natura.i.filij qui naturaliter procreantur:ſiue iure naturali.vt.ī.eo.§.neqꝫ illo.ꝛ inſti.de iure natu.§.i.
q ¶ Accedere.ſ.licebit patri dare in extneos:nō autē ꝓus et facit ad hoc.ſ.de nō eligē.§.cum igitur.in fi.§.
r ¶ Hoc obſeruādo in oibus.ſ.filijs et nepotibus ꝛ cete-ris inferioribus cū his oibus detur iure veteri querela. vt.ff.de inoffi.teſta.l.i.ꝛ.l.non enim. Sed nunquid in ſu-perioribus quarta debita olim augebatur per hāc legē? Rn̄.quidam q̄ non:vt.ī.eo.§.ꝓhibemꝰ.in fi.§.ꝛ in noui.l. eo.ti. Item qꝛ nō inuenitur expreſſe dictū:ergo in ſua ma-net vetuſtate.vt.C.de appel.l.ꝑcipimus. in fi.ſed ꝯ eſt vt puto. nā hec ſunt ꝟba generalia in oibus ꝑſonis ꝛc.ergo generalit intelligēda.vt.ff.de alee luſu.l.i.§.pe.ꝛ.ff.de ſer. vt.pre.l.ſi ſeruitꝰ.in fi.cōſtat autē patrē ꝛ ceteros ſuperio-res olim habuiſſe hoc ius ꝯ filioꝝ te ſtamēta: vt filij ha beāt ꝯ eos.vt.ff.de inoffi.teſta. in ꝑn. ꝗ hodie illud ius augetur vt hic ma nifeſte dicit. Item nunqd alie quarte ꝑ hanc ꝯſtitōem au-gētur vt in trebel-lianica ꝛ iure inſti tutionis ꝛ cōſtitu-tione diui pij i bo-nis arrogatoꝝ. vt ff.de inoffi.teſta.l. papinianꝰ.§.ſi qs ex his. Rn̄.nō pu-to cū hoc non velit hec conſti.dicere. argu.C.de teſta. l. ſancimꝰ.ꝛ.C.ꝺ ap pel.l.ꝑcipimꝰ. i fi.
ſ ¶ Excipiatur. ſcꝫ de predictis.in §.pri.ſ.Accur.
t ¶ Lex. quā nō habemus .ſed eiꝰ ſnia eſt.ī.eo.q.mo. natu. effi. ſui.§. ſi quis autem.col.vij.Accurſius.
v ¶ Curialibus.ſ.viris.Sed hoc nō videt locū poſſe ha bere vbi duo ſunt filij curialis:vel ambo curiales:vel filie nupte curiali.ſi em̄ curialis dederit nouē vncias nō rema nēt alijs niſi tres.cū ſupra dictū ſit q̄ preteritus vel exhe-redatꝰ vnus vel duo vel tres debeāt habere quattuor vn-cias. Rn̄. Jo.tradendo generalē regulā.et in cōputatione falcidie ꝛ in oibus ſimilibus.q̄ vbi plures ſunt nec quā-titatē lex diffinuit:tacite ſingulis decreſcit,ꝑ rata portio-ne:ſicut ꝛ accreſcit.vt.ff.de here.inſti.l.interdū.§.ſed ſi ali ter.ꝛ.§.ſed ſi exceſſerit. et inſti. de heredi.inſti.§.ſi plures. Uel melius quilibet debet habere nouunciū.i.tres par-tes eius partis qꝺ habere debet ab inteſtato qn̄ ſunt om-nes curiales vel filie curialibus nupte. alꝰ non curiales ſemiunci..m vel quadriuncium.et ſm hec oia plana ſunt. Alij dicunt q̄ hic erat tm̄ vnus curialis.vnde habet no-uiuncium: vel ſi erat filia curiali nupta ſola erat: qꝺ reci-dit in idem. Sed hoc plus dicebāt: quia ſi legitimi eſſent et huius filij curie dati cum illis tunc non poteſt habere plus curie datus q̄ꝫ legitimus.vt.ī.qui.mo.natu.effi. ſui. §.ſi quis igitur.ꝛ.§.quoniam varie.ꝛ.§.ſi quis autem. li-cet forte poſſet dici q̄ ſuperiora habent locum quādo om-nes ſunt legitimi. ſed quidam erant curie obligati. alij non. Accurſius florentinus.
x ¶ Seruandus.immo videntur omnes correcte.quod dic vt.ī.vt cum de appel.cognoſ.§.aliud.
y ¶ De igratis.vt.ſ.de here.ꝛ fal.§.exheredatos.
z ¶ Naturalibus. vt.C.de natu.libe.per totū.ſed que-dam ex illis corrigētur alꝰ.vt.ī.qui.mo.natu.effi.ſui.

Gn̄alia ꝟba ge-neralit intelli-guntur.

ſolam quãtitatẽ quã ad p̄ſens auximus[a] ſm oẽs predictas diffinitiões. ¶ Prohibemus autem ⁊ illud graue exiſtens: ⁊ habẽs quidẽ aliquã legalẽ occaſionem[b] in durã[c] tñ incidẽs crudelitatẽ et amaritudinem. Nouimus enim aliqua teſtamẽta ſm q̄ morientes nõ paterne: nec vt viros[d] oportebat/ſed nimis molliter atq; remiſſe fecerunt inſtitutiões vxoribus: ſiq̄dẽ omnẽ dereliquerũt ſuaꝝ rerũ vſumfructũ: filijs aũt ꝓprietatẽ nudã[e]. Quãobrẽ arbitror ſtudiũ eſſe hmõi teſtamentis[f] vxorib⁹ etiã ꝓprietatẽ acq̄rere[g]: filijs forte fame ꝑemptis. Unde[h] enim etiam in medio gubernãtur et quotidianũ habeant cibum nichil eis derelicto vxorꝫ iure forſan ⁊ irratiõabili intercedẽte: q̄d eis etiã quotidianã gubernationẽ arripiat. ¶ Nõ licebit igitur decetero vlli oĩno filios habẽti[i] tale aliq̄d agere: ſed modis oĩbus eis hui⁹ legitime partis quã nunc deputauim⁹ ⁊ vſumfructũ inſuꝑ ⁊ proprietatẽ relinquat[k] ſi vult filioꝝ nõ repẽte fame morientiũ ſed viuere valentiũ vocari pat. et hec oĩa dicim⁹ non in p̄re ſolo ſed in m̄re/⁊ auo/et ꝓauo: ſꝫ adiũctꝫ vnicuiq; feminarũ ꝑſonis/id eſt auia ⁊ ꝓauia ſiue p̄ne ſiue m̄ne ſint.

¶ Nepos ex filio vel filia/auo vel auia ita ſuccedit in eã parte qua mater vel pater ſuccederent: ⁊ hoc locũ habet in nepotibus filioꝝ legitimoꝝ ſiue interuenerit inſtrumẽta dotalia ſiue non. Ange.

¶ Neq; illo[l] quẽadmoduꝫ ab inteſtato liberi ꝑ femininũ ſexũ deſcẽdentes parentib⁹ ſuis ſuccedere debeãt/decetero ſeruãdo in nepotibus et ꝓnepotibus non ſuis ⁊ ſub p̄tãte[m] cõſtitutis minus tertia parte eos habere quã[n] eoꝝ parẽtibus viuẽtibus oportebat relinquere teſtatores. nõ enim excipimus[o] vlterius[p] nepotes q̄ ex filio paternis auis accreſcũt: vt illi q̄dẽ integrã accipiãt partẽ quãtã eoꝝ acciperet pater viuẽs. Nepotes autem ab auo ꝑ mediam filiam veniẽtes: aut auia paterna[q] aut m̃na minus tertia accipiãt. ſed vnũ ordinẽ in oĩbus ponimus nepotibus et pronepotibus: non ferẽtes feminã[r] a maſculo in talibus minui. neq; enim maſculus ipſe in ſe neq; femia ſolũ ad natiuitatis ꝓpagationẽ ſufficiẽs eſt: ſꝫ ſicut vtrũq; eoꝝ coaptauit de⁹ ad generatiõis[s] opus/ita etiã nos eandẽ vtriuſq; ſeruamus equalitatẽ[t]: ſed nec vſq; in hoc ſtatuimus legẽ. hec enim dicimus et in illis filijs qui ex nuptijs ſunt legitimis lꝫ non ſint ſecute nuptias dotes/ſed affectus[v] indubitatus ⁊ manifeſt⁹ inter coniuges exiſtens filios

a ¶ Auximus. vt ꝓxi. §. Accur.

b ¶ Occaſionem. nã q: cõceditur a lege relinquere vxori vſumfru. rerũ ſuarũ ſumebat occaſionẽ vt etiã ſic auferret illum vſumfructũ filijs de legitima. ſic al's vt. ſ. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. deinde ſi volumus. ⁊ §. an certe.

c ¶ In duram. i. magnam: due partes ſunt.

d ¶ Nec viros. nota viros debere eſſe fortes et robuſtos. ſic. j. de nup. §. per occaſionẽ.

Hoĩes fortes eſſe opꝫ

e ¶ Nudam. et illam forte non totam.

f ¶ Teſtamẽtis. id eſt teſtatoribus vel ſubaudi in.

g ¶ Acq̄rere. q̄d ſtudere videnẗ parẽtes totum vſumfructũ filijs adimẽtes. Accur.

h ¶ Unde. interrogatiue lege.

i ¶ Filios habẽti. hic eſt argu. ſolis liberꝫ auctã eẽ portionem ſm Al. q̄d diximus. ſ. plene. §. hec nos. in fi.

k ¶ Relinquat. hoc eſt cõe in omi quarta. vt. ff. ad. l. fal. l. q̄d de bonis. §. fructus. ⁊ ff. ad trebel. l. mulier. §. ſi heres. Et facit ad hunc. §. C. de inoffi. teſta. l. qm̃ in priorib⁹. ſed ꝯ eſt ff. de vſufruc. lega. l. vxori mee. ſꝫ hec corrigit. vt arg. C. de ioffi. teſta. l. ſancimus. §. cũ autẽ. Uel ibi ſi recte inſpiciaẗ nõ grauaẗ: q: omniũ rerũ ꝓprietatẽ habet: q̄d plus eſt. argu. iſti. ꝑ quas ꝑſo. no. acqui. §. hoc quoq;. Item contra. ff. de inoffi. teſta. l. papinianus. §. quarta autẽ. Sed q̄d ibi dicit in libertatibus eum grauari vt tm̃ minorẽ quartã habeat: dico correctũ per hoc q̄d h̄ dicitur/cũ in nullo poſſit grauari. Sed nũq̄d poteſt aliquo caſu fili⁹ fraudari: Rñ. ſic/ſm Jo. vt ſi habeat tm̃ ſeruos q̄bus relinquit libertates que cõpetunt licet etiã abſtineat filius ſi eſt in poteſtate patris. vt. ff. de fideicõ. liber. l. cũ quereẗ. §. ſed ⁊ ſi q̄s. ⁊ ff. de ioffi. teſta. l. papinian⁹. §. quarta. in fi. §.

Filius an poſſit aliquo caſu fraudari legitima.

l ¶ Neq; illo. ex hoc. §. ſumpta eſt auẗ. que tertie portionis que eſt poſita. C. de colla. ſuper. l. illam. Accur.

m ¶ Et ſub poteſtate. repete non: ⁊ tunc plana. vel dic n̄ de ſuis ⁊ ſuis q̄ diuerſimode ſuccedebãt: vt ſequitur. ſi tamẽ ſunt ex filio nati. non autẽ ex filia nati dicunẗ in poteſtate. vt inſti. de pa. po. §. pe. ⁊ §. fi. Et caueas tibi q̄ in duobus tantũ caſibus hic. §. loquitur in nepote vel nepte ex filia ſi moriẗ maſcul⁹ vbi ſuccederet vna cũ patruis vel amitinis cũ diminutione tertie portiõis ſue. Item ſi femina moritur de cuius ſucceſſiõe agitur: tunc nepos ex maſculo vel femina cum dicta diminutiõe ſuccedit cũ patruis. et hoc ſubijcit in hoc. §. ⁊ dicitur. C. de colla. l. illã. et de ſuis ⁊ legi. l. ſi defunct⁹. et inſti. de here. q̄ ab inteſta. defe. §. diui. que hodie nõ diſtiguũtur vt hic dicitur: q: oẽs dicti nepotes habebũt integram portioneꝫ quã erat habitur⁹ pater vel maẗ. Sꝫ nunq̄d dicte. ll. corrigũtur per. l. iſti. de here. que ab inteſta. §. fi. Quidaꝫ dicũt q̄ ſic: vñ hec auẗ. non corrigit: cũ iam correctũ inueniat. nos dicimus q̄ dict⁹. § loquitur i quodam alio caſu ⁊ quadã alia parte que dabaẗ agnatis ex cõſtitutiõe archadij ⁊ illud corrigitur: vt ibi patet. et. C. de ſuis et legi. l. fi. vñ hic. §. corrigit dictas leges.

n ¶ Quam. ſ. tertiã partẽ. Accur.

o ¶ Excipimus. i. ſeparamus. Ac.

p ¶ Ulterius. i. amodo per hanc legem.

q ¶ Paterna. de cuius ſucceſſione nunc agitur. et caute no. hec duo capitula: vt modo diximus.

r ¶ Feminam. i. natum ex femina vel etiã maſculo cum de ſucceſſione femine tractatur.

ſ ¶ Generationis. facit iſti. de exhere. libe. §. nřa. ⁊ C. de ſuis ⁊ legi. l. lege. xij. tabulaꝝ. ⁊ C. de libe. prete. vel exhere. (l. fi. Ac.

t ¶ Equalitatẽ. ſ. in iure ſucceſſionis.

v ¶ Sed affectus. facit. j. de nup. §. nuptias. ⁊ ff. de regu. iur. l. nuptias.

eius cuius negocium gerit negat. Re[ſpon]. non tenetur gerens negans cum nec alienas litteras poſſit cognoſcere vt ſuas immo etiam quandoq[ue] vix ſuas: cum aliter iuuenis aliter ſenex ſcribat. vt. j. de fi. inſtru. §. ij.

Scriptura ſenis et iuuenum multum differt.

a ℭ Legibus. vt inſti. de actio. §. omnes.

b ℭ Conſtitutionibus. ſcilicet i[n] duplum. vt. C. vnde vi. ſi quis in tantam. et. l. non ab re §. fi. [et] §. finiū reg. ſi conſtiterit. Item tripli et quadrupli: vt inſti. de actio. §. tripli. et §. quadrupli.

hāc negationē fecerūt. Si pro alius cōdēnatiōis augmētum aut in duplū aut in triplū aut in quadruplū ab antiquis legibus[a] aut principū introductuz eſt conſtitutionib[us][b]: maneat qui dē illud ſ[ecundu]m propriā formā ſicut nos illud in n[ost]ris inſtitutis [et] digeſtis[c] et conſtōnū libro ſancimus. hoc aūt[d] nunc augmentū priorum ſit.

ℭ Poſſeſſor qui rem eiꝰ eſſe de quo actor affirmat negauit: [et] poſt probationem actor confitetur ad exceptionem decurrēs: priꝰ rei poſſeſſione priuatur q[uam] de iure ſuo audiatur. hoc dicit Bar.

ℭ Illud quoq[ue] in iudicijs arbitramur oportere melius[e] q[uam] oēs ante nos determinare [et] cōſtituere. ſi q[ui]s eni[m] cōuēt[us][f] fuerit res hr̄e alteriꝰ: ille pro dicat res non eſſe illiꝰ de q[uo] dicit actor: [et] cogat[ur] q[uam] actionē iferret aut documēt[is]/ aut teſtibꝰ/ aut alijs vtilaboribꝰ/ vt oſtēdat res illiꝰ eē: poſtea pro is q[ui] ſemp[er] abnegaue rat[g] illiꝰ hoc nō fuiſſe vti voluerit illiꝰ iure: et dicere q[uod] [et] hypotheca: aut alijs cauſis[h] in illam p[er]ſonam relatis p[ro]pinquior eſt q[uam] ille qui cām mouet: alie qui dē ſniev acēt q[uod] prioribus[i] n[ost]ris placuerūt: mediocris aūt q[ue]dā et clemēs et ipſi cauſe conuenies pena abnegātibꝰ inferat[ur]. pro abnegatōe nāq[ue] circa hoc [et] actoris[k] laboribus dum adhuc cauſa dicitur ad actorem transferatur rerum de quibus eſt queſtio facta poſſeſſio[l]: licē tiam habēte eo q[uod] hanc reddat ſi q[ue] iura habeat ex illa perſona de q[ua] priꝰ negationē[m] paſſus eſt cōpetētia ſibi hec p[ro]ponere et legē[n] et iuſticiā p[ro]mereri pena in ſola trāſlatiōe poſſeſſionis conſtituta. ℭ Hec a nobis p[ro] ſucceſſionibus et collationibus et diſtributionibꝰ et litigā tiū cautela. Hec vt multitudo litiū minuat[ur] [et] iuſta ſunt [et] ſācita: et decetero tenebūt q[ui]ten[us]

c ℭ Et digeſtis. in ff. multe actiones inueniuntur in duplum vt ſerui corrupti. Item i[n] quadruplum vt furti manifeſti. et quod metus cauſa. vt. ff. de ſer. cor. l. i. et q[uo]d me. cau. ſicū ex §. ij. Accur.

d ℭ Hoc autem. quod hoc §. dictū eſt.

e ℭ Melius. commēdat ſe. ſic [et] al[ia]s [in]ſtit. de here. quali. et dif. §. fina. Accurſius.

f ℭ Conuentus. ſcilicet rei ven. et quod ſubijcit alterius. ſcz agentis. Item et hypothecaria. et q[uod] ſubijcit alterius: dic. i. eius quem dicebat actor obligaſſe: quia habet neceſſe probare qui agit ſcilicet q[uod] debitor fuerit dominus tempore obligationis. vt. ff. de pig. l. et que nondum §. quod dicitur. et. ff. de proba. l. ante omnia. et ſ[ecundu]m vtrunq[ue] horum modorum hanc litteram proſequere. [et] facit. ff. de rei vendi. l. fi. Sed contra in eo. titu. l. officium. in prin. Solu. ibi talis opponebatur exceptio que non erat contraria his que prius dixerat ipſe reus. Item tertio poteſt poni in eo qui agit nomie procuratorio. Item q[uo]d pluſ eſt poteſt intelligi hic §. de qualibet actiōe in rem p[er] quam directum dominiū vel quaſi petitur: quia iſta verba ſunt generalia: et ideo generaliter intelligenda. vt. ff. de ſer. vr. pre. ſi ſeruitus. qualis eſt publiciana. et reivendicatio vtilis [et] petitio hereditat[is] directa et vtilis: [et] in ſimilibꝰ. vt ſi ago in rem vel publiciana: et negas me dominum vel me emiſſe a non domino: [et] hoc a me probato dicis te a me emiſſe: et me dominum fuiſſe: vel dicis auctorem meum dominum fuiſſe: vt abſoluaris a publiciana. Item quid de ſimplici poſſeſſione que interdum petitur per cōdictionem. vt. ff. de condi. inde. l. indebiti. §. ſi nūmos. et de triti. l. ij. et idem vbicunq[ue] petitur poſſeſſio quocunq[ue] iure. licet enim perſonaliter agatur: res tamen id eſt poſſeſſio petitur: vel quaſi in rem vel ad rem agitur. et dici poteſt idem

Generaliter p[ro]latū generalez capit interpretationē.

nam et reivendicatio ratione poſſeſſionis datur. vt. C. de ali. iu. mu. cā fa. l. i. Sed quidam dicunt hunc §. in hypothecaria tantum loqui/ quā ſecundus creditor intentat cōtra primum: ſed contra eos eſt in nouellis eo. ti. l. ſi quis detentor. Accurſius.

g ℭ Abnegauerit. ſcz dicendo illiꝰ [et]c. ne vna negatō ſup[er]fluat. aliter ponitur pro ſimplici negatione. vt. ff. de in di. adiec. l. vbi. [et]. ff. ſi vſufruc. pe. l. vlt. i. reſpon.

h ℭ Alijs cauſis. hoc eſt contra eos qui faciunt loqui i[n] hypothecaria tātum.

i ℭ Prioribus. arg. ſi ſic. ff. de pig. ſi ſuperatus. et. ff. de regu. iu. ſi inuitus §. cui. Accurſius.

k ℭ Et actoris. repete pro.

l ℭ Poſſeſſio. no. Mēdacē penam imponi p[ro]p[ter] ciū non[n]ūq[uam] pu[n]itur. ter mendacium de tranſlatiōe poſſeſſionis. ſic. s. pro xi. §. et. ff. de reivē. l. fi. et inſti. de fidei cō. here. §. fi. et. ff. de iureiur. l. cum. [et] C. loca. conductores. [et] C. vnde vi. l. non ab re.

m ℭ Negationez. id eſt penam negationis.

n ℭ Et legem. id eſt legalem iuſticiam. ſic. ff. de acqui. poſ. l. in rem. i fi. Sed qualis erit hec iuſticia que admittit hominem tam varia dicentem? Nā primo non illius eſſe dicebat cuius nunc eſſe dicit. vnde videtur repelli tanq[uam] ſibi contrarius. vt. C. de fur. l. i. et. ff. de peti. here. l. vlti. Sed dic eum ſatis punitum. Item in alio iudicio admittitur: licet dicat contraria his que dixerat in priore iudicio. vt. ff. de inoffi. teſta. papinianus. §. ſed nec impuberis. nam quedam alio iudicio fieri poſſunt que illo eodem fieri non poſſunt: vt productio teſtium que non poteſt fieri poſt publicationem: fit tamen in alio iudicio puta appellationis. vt. j. de teſti. §. et quia. colla. vij. et. C. de temp. ap. l. per hanc. et. C. de appel. l. eos. §. ante pe. Sed quo iure fiet hec tranſlatio ſcilicet poſſeſſionis? Reſpon. per officium iudicis cum iam probationibus preſtitis et ſuper principali facto lite conteſtata hec petatur nam ea que poſt contingunt ad eius officium pertinent. vt. ff. de edili. edicto. ediles. §. itē ſciēdum. quod officium ſibi competit auctoritate huius legis: non ergo datur ſententia in queſtiōe principali: ne abſorbeatur ius conuenti. Item quid ſi in rem ago et dicat ſe non poſſidere nunquid lis conteſtabitur et iurabitur de calumnia ſuper tranſlatione poſſeſſionis. vt. ff. de reiuen. l. fina.

Rñ.ſic.q2 prius nõ erat iuratū in actione in rē nec lis ɔteſtata.nā illa qſtio.ſ.an poſſideat:fit ante lit.ɔteſ.vt.ff.de iter.ac.l.qui ſeruū.§.in iure.Un̄ dic ibi de calū.iurari ꝛ litē ɔteſtari:ꝛ omnia ꝓcedere ſicut moris eſt i cauſis:at hic in caſu iſto nõ fiunt hec cū ſit cauſa inchoata:ſed ꝑ officiū iudicis hec expediūtur: vt dictum eſt. Licet autē dicā litē debere cõteſtari eoipſo tñ ꝙ fuit facta dicta iterrogatio an poſſides vel non/dico cõteſtari litem ſuꝑ iudicio poſſeſſiõis. vt. C. de lit. cõteſ.l.i.non aũt ſuꝑ iudicio in rē:cū nõ fuerit ille animꝰ imo magis euitare/vt dicemꝰ .j.de exhiben.ꝛ intro.§.ſuſcepto ꝓ.col.v. Sed nunqd dabit libellus ſuꝑ hoc poſt dictā conteſtationē: Rñ.nõ.ꝑ aut.offerat.Sed oppo. ergo conteſtatio nulla eſt cū ꝓcedere debeat libellus. Rñ.hic nõ fuit petitꝰ.Uel ſpeciale eſt hic ꝓpter negocij naturam.

a ❡ Succeſſiões. id eſt poſteros cognoſcāt patres vel eꝫ. poſteri cognoſcant ꝛ habeāt ſucceſſiones maiorꝫ de quo habuimuſ .ſ.c.§.i.ꝛ.ij.ꝛ.§.cõſideremus.

b ❡ Collationes. vt.ſ.eo.illud.

c ❡ Diſtributiones. vt.ſ.eo.quod ſepe.Accur.

d ❡ Petulātes.i. callide extorquentes . vt.C. de mo. mulcta.l.fi.alr̄ petulātes. i. ſuperbi vel turpes ſeu male opiniõis ẜꝫ azo.

e ❡ Inſiliant. id eſt inſultum faciant agēdo et reſpõdendo . vt.ſ.eo.§. ſtudium.

f ❡ Res detinent:vt.ſ.§.proxi.

Mediū eligēdū eſt. g ❡ Mediocri. No.medium eligendum.i.menſuratam vitam.ſic.j.vt oēs obe.iudi.§.i.col.v.

h ❡ Conſtitutionibus. vt.C.de natu.libe.l.cum quis.ꝛ l.nuper.Accurſius florentinus.

i ❡ Sortiatur.ſ.in concubinam.

k ❡ Conſtitutionem. ſcilꝫ illam nuper. vt.C.de natura. libe.l.nuper.

l ❡ Recipiētes.ſ.vt predicti filij ſint legitimi factis etiā dotalibus inſtrumentis.

et ſucceſſiones[a] agnoſcāt ꝛ collationes[b] nõ ignorēt:ſed circa diſtributiones[c] nõ reſultent: ꝛ neqꝫ petulātes[d] ſuarū litteraꝝ abnegationibus inſiliāt[e] malig, nari volētes/neqꝫ annumerationes abnegent/ neqꝫ poſtea forſan ſolutiõibus vtant̃:neqꝫ res ex quibus detinent[f] abnegent ꝑſonis:ſed mediocres et mites et ex cauſis oſtēſis mediocri[g] etiā potiantur iudicio.

❡ Liberi ex concubina libera vel liberta vel ancilla poſtea manumiſſa nati:nuptijs ꝛ nuptialibus documētis interuenientibꝰ legitimi efficiunt̃:ſiue alij nati fuerint ꝛ viuunt: ſiue nati mortui ſunt/ſiue nulli nati ſunt poſtea. Bar.

❡ Qð autē ab aliquibꝰ maligne dubitat̃ in quibuſdā nr̄is ɔſtõnibus[h] ꝛ in iudicijs qdem plurimis motū eſt:cū ſit iuſtū vlterius nõ queri ꝑſenti cõiungimus legi.conſtituentibꝰ em̄ nobis vt ſi quis reſpexerit aliquā mulierē clemēs ꝛ hāc ſortiatur[i] abſqꝫ dotalibus documētis:deinde faciat filios poſtea ꝓo ad maritalē eā receperit affectū:ꝛ ſcripſerit hmõi inſtrumēta ꝛ fecerit filios:nõ ſolum eos q̄ poſt hoc nati fuerit filij ſed etiā priores eſſe legitimos: ꝛ propterea circũuenientiū et maligne interpretātium calliditatē etiā aliā iam ſcribētibꝰ cõſtitutionē[k]:q2 hec volumus tenere lꝫ ſcði nõ ſint nati pꝰ dotē filij:aut exiſtētes moriātur. Et adinuenerūt quidā aliam dubitationē nõ recipiētes[l] hec tenere in his q̄ libertabus copulant̃: cum vtiqꝫ recte cõijcientibus[m] noſtrā intētionē etiā hoc fuerit iam ſancitū. ſi em̄ ad libertā non oĩno[n] nuptie ꝓhibētur:certū[o] fuit quia etiam in illis hoc tenere volumus. ſed qm̄ vtiqꝫ hoc dubitatū eſt:ſancimus ſi qs vxorē nõ habēs legitimā:aut filios[p] legitimos ad ancillā propriā habuerit quandā meliorē ſniam/ et filios protulerit ex ea in ſeruitute cõſtituta: poſtea vero libertate honorauerit[q] ꝛ ancillā et natos ꝛ ius eis aureoꝝ petierit anuloꝝ ꝛ regeneratiõis: et inter ingenuos ẜm iuſtos reduxerit modos: ꝛ nuptias conſummauerit:poſtea ꝓo nuptialia ɔſcripſerit documēta:ꝛ aut fuerint filij poſtea/aut non fuerint:vtroſqꝫ[r] noſtre cõſtitutionis[ſ] amplectamur caſus. ſit et vxor legitima ꝛ filij ſub poteſtate[t] ipſius/ ꝛ ſui/ꝛ ab inteſtato heredes genitori. Dicimus autē eos qui ante nuptias nati ſunt vias ꝑ quas ad ingenuitatē ẜm qð predictū eſt venerāt celebratione poſtea dotaliū ius legitimoꝝ eis prebentes. ❡ Tua igitur excellentia que bene nobis et ſancte viſa ſunt et ꝑ nr̄oꝝ quiete adinuenta oĩbus gētibus qbus prees per ꝓcepta ꝓpria faciat manifeſta:vt agnoſcāt q2 nulla maxima cura ꝑ quā ſemꝑ aliquid adijcit deꝰ noſtris ſceptris extra nos cõſiſtit ꝑ eoꝝ ſollicitudine et prouidentia. Dat.kal. maij cap.vicecon.Bili.

❡ De filijs ante dotalia inſtrumenta natis.

m ❡ Conijcientibus.i.conſiderantibus vel intuentibus.Accur.

n ❡ Non oĩno.i. nõ oĩmodo prohibet: q2 tantū cum his qui ſunt i magna dignitate . vt C.de inceſ.nup.l. humilem.Sed hodie cum oĩbus poteſt dotalibus inſtrumētis ɔfectis. vt.j.vt li. dece.§.ſi quis autem.

o ❡ Certum fuit. id eſt certum eſſe debuit.

p ❡ Filios legitimos. no. ꝙ filij legitimi excludūt alios. Sed cõtra.ſ. de iceſ.nup.§.dubitatum.Sol.ibi i libera concubina. hic in ancilla loqtur: lꝫ poſtea manumiſſa ſit:ſꝫ hoc corrigit̃.nā hodie diſtinguit̃ ẜm.M. vt.j.vt lib.dece.§. ſi quis autē. Et facit ad hūc.§.inſti. de ſer.cogna.i ꝑn. ꝛ.j.qui.mo.natu. effi.ſui.§.ꝛ iſte modus.ꝛ inſti.de heredi.que ab iteſta. §.i.ꝛ.j.titu.proxi. Accurſius flo. Filij legitimi alios excludūt.

q ❡ Honorauerit qð et ſi non feciſſet tamē preſumeretur.vt.C.cõia de manu.l.fi.

r ❡ Utroſqꝫ.interpoſitio eſt.Accur.

ſ ❡ Noſtre conſtitutionis . vt.C. de natu. libe.l.cū quis.

t ❡ Sub poteſtate.oblatione curie.vt.j.qui.mo.natu.effi.ſui.§.ſi quis.ꝛ.§. ſed itaqꝫ.col.vij.

❡ De filijs ante dotalia ꝛc. De filijs ante dotalia/ id eſt ante matrimonium natis:eſt mens huius cõſtitutionis.

quodvoluit lex illa cum quis.et.l. nuper.poſita l.C. de natu.libe.et ad futuras cõiunctiones et ꝑteritas referri que non ſunt tranſactiõe: vł ſententia ſopite.vt.Ꝯ. eo.Accur.

E Ervenit ī prima conſtitutiõe.vt.C.de naturali.liber.l.cũ quis.

b ¶ Legẽ.vt.C. de natura.libe.l. nuper.

c ¶ Adiecimus. alis enim ad futura tantum negocia traherẽtur.vt.C. de legi.et conſti.l. leges.

d ¶ Tertiã.ꝯſtõnẽ.vt.ꝭ.de inceſ.nup.ꝭ.fina.

e ¶ Conſtitutione.quã modo vltime nominauimꝰ. Accurſius.

f ¶ Ar. huius.ſ. tertie et ſecunde. Accurſius.

g ¶ Hoc.ſcilicꝫ de preterito tempore Accurſius.

h ¶ Superflua. facit.C.de vete. iur.enu.l.i.ibi melius eſt pauca ⁊c. et inſti.in prohe. ibi:et cum ſacratiſſimas ⁊c.et.ꝭ.de referen.ibi:multitudo enim.

i ¶ Sit locus.nota mirabile verbũ

k ¶ De admini- ſtrantibus officia in ſacris appellationibus. hanc nõ lego.

T Am quidez.legẽ.vt.C de tẽpo.appel.l.fi.

¶ Conſtitutio noua ad interpretationem antiquarũ inducta in eiſdẽ caſibꝰ locũ hꝫ ī quibus interpretatis legibꝰ locus eſt.et ideo in caſibꝰ pendẽtibꝰ locũ habet ſententia vel tranſactione nondum finitis. Bar.

Impa.Juſti.Augu.Jo.ꝑ.ꝑ.

P Eruẽit ad nos dubitationẽ variã ꝗbuſdã incidiſſe.ſiqdem ſancitum eſt nobis de filijs ꝓcreatis ante dotiũ celebrationẽ:poſtea dotibꝰ factis nõ vt etiã in preteritum feraꝛ in his q̃ non decreto aut trãſactione ſunt termiate queſtionibꝰ.nobis vtiqꝫ cũ particulariter poneremus leges expreſſim in prima cõſtitutiõeᵃ q̃ hoc ſanciuit memoratibꝰ/vt ſiue ſupſint eis matres:ſiue defuncte ſint:nõdũ tñ hmõi queſtiones aut ſententijs/aut trãſactionibꝰ ſuſceperũt terminũ oĩmodo ita iudicari:ſicut nr̃a dicit lex:quã cõplẽtes etiã ſecundã poſuimꝰ legẽᵇ eãdẽ valere ſancientes etiã ſi nõ poſt dotes ꝓcreenꝛ filij/aut ꝓcreati moriãꝛ.nichilominꝰ et ante dotes natos legitimos eſſe: et ī hanc quoqꝫ ſecũdã noſtrã ꝯſtõnẽ ſiłr adiecimꝰᶜ oportere eiꝰ legiſlationẽ et ad seniora referri tp̃a exceptꝫ illis cauſis q̃s aut iudicialis ſñia:aut trãſactio termiauit.Sꝫ qm̃ q̃dã poſt has nr̃as claras leges audaci mẽte nr̃am p̃ſumpſerũt male interpretari legiſlationẽ et ſenſũ:tertiãᵈ coacti ſumꝰ exponere cõſtõnẽ:ꝑ quã iuſſimꝰ ſi q̃s legitimã vxorẽ habẽs et legitimos ex ea filios:deinde ea moriente aut mr̃imonio repudio ſoluto habuerit filios ex aliqua ad quã nuptie nõ interdicunꝛ:poſtq̃ ꝟo hi nati ſunt dotalia cõfecit in ea documenta:legitios etiã ita ei natos filios exiſtere. Sed ī ip̃a noſtra ꝯſtõneᵉ nõ adiecimus ī ꝑte valere harum legiſlationẽ etiã in illis quoꝝ p̃res adhuc ſupſunt:aut defuncti q̃dẽ/ꝯtẽtio aũt neqꝫ iudiciali ſñia neqꝫ amicabili interuẽtione deciſa ꝓut q̃dã arbitrati ſũt nos nullatenꝰ velle ea q̃ in memoratis cõtinenꝛ legiſlatiõibus de filijs qui ante celebrationem dotiũ nati ſunt valere etiã in illis q̃ ante hmõi legiſlationem nati ſunt:⁊ maxime eo q huiusᶠ ꝑs in prima et ſecunda ꝯſtitutione poſita ablata ſit a nobis in codicis cõpoſitione:qđ abſurde arbitrati ſũt. Juſtiſſime nãqꝫ et prime ⁊ ſecunde hocᵍ ſubtraximus conſtõni:et tertiã nõ adiecimꝰ. in particularibus nanqꝫ poſitis legiſlationibus neceſſarium erat forte hanc recipere in preterito legiſlationis relationẽ.in omni vero coaceruatione legum codicis cognominis nr̃i recte abſcedere talia propoſuimꝰ:q̃tenꝰ nõ multitudo ſuꝑfluaʰ a codicibꝰ ſcriberenꝛ. Tertia ꝟo ꝯſtõne nõ adiecimꝰ aliq̃d đ tp̃ibꝰ: cũ oĩbꝰ manifeſtũ ſit oportere ea q̃ adiecta ſunt ꝑ interp̃tationẽ in illis valere ī q̃bꝰ et interpretatis legibꝰ ſit locꝰⁱ. Qr vero omnino emerſerũt q̃dã ⁊ de ſic manifeſtis ſe dubitare cõtendẽtes vel errãtes: hanc adiecimꝰ legẽ:ſanciẽtes in p̃dictis tribꝰ ꝯſtitutionibꝰ factã a nobis legiſlationẽ valere:in q̃bus etiã expreſſim prie poſite a nobis legi aſcripſimus:hoc eſt ſiue ſupeſſe contigerit taliũ filioꝝ patres/ſiue mori:nondum vero de hmõi negocio aut decreto/aut trãſactione finis acceptꝰ eſt:ſm̃ hec tales cauſe ad leges a nobis poſitas deducanꝛ.exceptꝫ illis negocijs q̃ cõtingit ante leges a nobis poſitas aut decreto iudicũ aut tranſactione determinari. ¶ Que igiꝛ nobis placuerũt et preſente ſacra declarata ſunt lege/tua ſublimitas manifeſta omnibus facere ſtudeat. Datũ.xx.kł.apri.cap.bili. viceco.

¶ De adminiſtrantibꝰ officia in ſacris appellationibusᵏ.

¶ Judices appellationũ et eoꝝ officiales ī cauſis appellationũ in quibus officiũ eſt cõmune: in iudicio ſimul examinationẽ facere debẽt ⁊ geſtis participare.h.d.Bar.

Imperator Juſti.augu.Johan.ꝑ.pre.

I Am quidẽ ſacrã fecimꝰ legemˡ de appellationibꝰ eloquẽtez:oportet ſuari modũ ſuꝑ eis et vñ ad quos fieri appellatiões q̃ſqꝫ tã ad tuam celſitudinẽ q̃ ad gl̃oſiſſimũ miſimus q̃ſtorẽ. Qr ꝟo plurima facta eſt dubitatio de miniſtrãtibꝰ eis officijs:cũ hi q̃ ex ſacro q̃dẽ ep̃laꝝ ſcrinio ſunt ſpectabiliũ iudicũ vendicarẽt ſibi appellatõis miniſteriũ:q̃ vero ex ſede tue ſunt celſitudinis maxime dicerent ſe ledi:ſi mutato ſcemate nequaq̃ ſoli appellatiõi-

bus miniſtrarēt his q̄ a clariſſimis ꝓuinciarum iudicibꝰ veniūt ad ſolū tuū iudiciū ſicut priꝰ erat dū in diuino q̄dē ipſe audires ꝯſiſtorio miniſtraret vero officiū tuū. ſʒ ꝓpter ſpectabiliū ſcema i ordīe ſacri auditorij negocio moto et pariter audiēte tua celſitudine cū glorioſiſſimo nr̄o q̄ſtore vtriuſq̄ ptis totū ſibimet applicarēt: congregatiſq̄ apud tuā celſitudinē et glorioſiſſimū nr̄m q̄ſtorē ſepiꝰ et his q̄ ex ſacris ſcrinijs appellationibus miniſtrāt/et qui ex tue ſedis celſitudīe officio nouiſſime ad quādā formā cā ꝓducta ē quā ex nō ſcripto ad nos deduxiſtis. Cā vero nobis nō incōgrua viſa placuit et interim qm̄ paphlagonia et honoria diuiſe priꝰ i iudices duos i vnū eundēq̄ reducte ſunt p̄toris nomē ſuſcipiētem. hoc indubitate placuit ſcema tuo competere cingulo: hoc idē et in duobꝰ aliq̄n poſitʒ hoc eſt helleſponto et ponto polemoniaco: nā et illic duobus cōſtitutis priꝰ iudicibꝰ: nūc autē vno moderatore facto et decorato etiā ipſo ſpectabiliū dignitate rurſus hoc ꝓueniebat: et ad tuū ſolūmō iudiciū ferri appellationū lites oportebat ſʒ terminū tm̄ cōſtitutionis de appellatiōibꝰ. Cōplacuit igit̄ ſimul his q̄dē officijs vtriuſq̄ adminiſtratiōis ſimul autē vobis ambobꝰ inſuper et nobis recte ſe habere viſum eſt ſolū offm̄ tue celſitudinis talibꝰ miniſtrare appellationibꝰ ſicut ⁊ priꝰ fuit: ſi ⁊ in ſcemate ſacri auditorij dicant̄. et adſit glorioſiſſimꝰ noſter q̄ſtor ⁊ ꝓceps ſit geſtorum Sed etiā qm̄ prime capadocie p̄ſes prius ad tuum cingulū reſpiciebat ſolū: ⁊ ibi appellationes ferebant̄: nunc autē in ſpectabilis ꝓcōſulis figuram mutatꝰ eſt. nichilominꝰ ꝯpetēs eſt et illā adminiſtrationē appellationē ſuſcipientē ⁊ mittentē litē hic ſm̄ nr̄am ſacrā cōſtōnē in ordine ſacri nr̄i auditorij eā examinari: p̄ſente q̄ʒ glorioſiſſimo nr̄o q̄ſtore et parit̄ audiēte negociū: ſolo offō miniſtrāte tuo qm̄ et priꝰ hoc ſolitū erat. nā etſi ſpectabilis comes domuū permixtus ē: tm̄ neq̄ p̄idē multe q̄dā mouebant̄ cauſe apud eū: neq̄ ex iudicio eiꝰ ferebat̄ aliqua pene appellatio hic: nūc aūt q̄ circa erarij diſpēſationem ſūt et alijs hec q̄buſdā tradidimꝰ: ⁊ nō oportet ob hoc minui ſedē tuā: ſed ſilr̄ tuū miniſtrare offm̄ ſolum hic delatis negocijs. hoc ip̄m etiā in armenie ꝓconſule: qm̄ priꝰ adminiſtrationē eā ordinariam faciētes: et nūc nichil ei addētes in ꝓconſulis figurā mutauimꝰ. Eteni inde venientibꝰ litibꝰ tue celſitudinis miniſtrauit offm̄: lite q̄dē in ordinē ſacri auditorij (ſicut p̄diximꝰ) mouēda apud eos apud autē ambos vos examinād a. nichilominꝰ autē officio tuo miniſtrāte cauſe ſicut prius fuit dū ſolum adminiſtratiōis ordinarie haberet ſcema maiore ordine non ſuſcepto. qm̄ licaoniam ⁊ perſidiā et hyſauriam ſub iudicibus primitus ꝯſtitutas et appellationes deſtinantes ad ſedem tuam nūc decorari pretorum cingulo contingit/ licet videatur quodāmodo permixtū q̄:oddā ei etiā militare officium: quoniam prius et dux in vtroq̄ harū ꝓuinciarū fuit neceſſarie nobis ſe habere placuit ꝓpter nouitatem ſoli ſedi tue et glorioſiſſimo q̄ſtori tradere appellationū examinationē: cedere quoq̄ clementiꝰ tuo officio/ vt his q̄ ſup hoc aguntur miniſtrent. vnde ſiue aliquid factum eſt tale prius: ſiue etiā poſtea fiat eundē ordinem cauſe imponi ſancimus. Quia vero due fuerunt miniſtrationes pure: et comitis oriētis et iudicis eiꝰ prime ſyrie: et ciuiles quidē huiꝰ adminiſtrationes. appellatiōes autē ad tuā referebant̄ ſedem officio adminiſtrātes ſolūmodo tuo. comitis autem orientis vtpote ſpectabilis in ſacrarū auditionū figura ad ſedē tuā et glorioſiſſimi queſtoris veniebat ſolis q̄ ex ſacris ſunt ſcrinijs miniſtrantibꝰ. Sed hoc i hac parte nobis bene ſe habere viſum eſt in hac videlicet adminiſtratiōe cōmune dare miniſteriū: et his q̄ ſacrarū epiſtolarum ſcrinio ſunt et ex officio tue celſitudinis. qđ eni priꝰ duorū vicariorū fuit pōtica et aſya: ⁊ oīno inouatū ē: et ivniꝰ[a] adminiſtratiōis ſoliꝰ prouincie mutatū. dicimꝰ aūt aliud galatie aliud autē frigie pacaſiane: veniat q̄dē tā ad tuā ⁊ celſitudinem q̄ʒ ad glorioſiſſimū queſtorē ſolū aūt modo miniſteriū ſuſcipiat officiū ſedis tue. ¶ Illud tamē ſancimus vt ex adminiſtrationibus nunc a nobis adinuentis et mutātibꝰ antiquū ſcema: ſiue hoc ip̄m ſm̄ naturā ꝓprie iudicet̄ adminiſtratiōis: ſiue etiā ex delegatiōe nr̄a idē fuet̄ ſcema ⁊ ibi ſolū adminiſtrare offm̄ tue celſitudinis ſancimꝰ. Silr̄ ſiue ex delegatione: ſiue ex cinguli natura appellatio veniat offm̄ tue celſitudis miniſtrare appellatiōibꝰ ſācimꝰ: ſiue ēt ex delegatōe nr̄a ſilr̄ officij erit tui. In quibꝰ autē cōmune diximꝰ et tuorū officiorū et ſacris ſcrinijs miniſterijū ſilr̄ cōmunionē ſeruamꝰ: ſiue ex delegatione ſiue (ſm̄ qđ diſpoſitū eſt) in iudicio fiat examinatio. ſup illis tm̄ litibꝰ q̄s non ſpectabiles iudices iudicāt ſed aduocati ſolū: referatur negociū tā ad ſedē tuā q̄ʒ ad glorioſiſſimū q̄ſtorē deuotiſſimis libellenſibus miniſtrantibus eie: quoniā dū nichil[b] omnino ſuper iſtis innouatū ſit/ antiquā ſeruamus figuram. ſicut etiā i alijs omnibus nō innouatis antiqua miniſteria manere in ſemetip

a ¶ Et ivniꝰ. et ſ. vt iudi. ſine quo quo ſuf. §. illud. et §. hoc quoq̄. in fi. Accurſius.

b ¶ Quoniā dum nichil. nota vbi legē correctā nō inuenimus expreſſe antique dimittimus figure. ſic. C. de teſta. ſancimꝰ. ⁊ C. de appella. l. precipimus.

ſis diſpoſuimus nulla nouita-
te facienda. accedens nanq;
nouatio aliter quodammodo
opoꝛtere fieri etiam miniſtran
tium oſtendit figura. ¶ Que
igitur placuerunt nobis: et per
hanc ſacram declarata ſunt le
gem tua celſitudo omnibus fa
ciat manifeſta: edictis deſtina
tis ad ſe vt omnes cognoſcant
que nobis ſunt placita. Data
kal. apꝛil. cap. Béliſario vice
conſule.

¶ De nuptijs.

¶ Conſtitutio ad futura trahi
tur: in preteritis autē vetera iu
ra ſeruent. Itē diſpoſitio vlti-
me voluntatis que legibꝰ non
repugnat pro lege ſeruatur: et
nuptias conſenſus facit dota-
lium inſtrumentorum augmē
to non egens. hoc dicit Bar.

Imperatoꝛ Juſti. aug. Jo-
han. prefec. pꝛeto.

¶ Collatio quarta.

Plurie quidē
iā varieq;
poſite ſunt
leges a no
bisᵃ vnicui
q; parti
pꝛius a no
bis ſanci-
toꝛum aut diſpoſitoꝛum qui-
dem. Juſſoꝛum autē a nobis
habere non recte ad melioꝛa
dantesᵇ viā et exponētes ſub-
iectis quo competat degereᶜ
modo. hoc autem quod nunc
a nobisᵈ fit lex quedam eſt cō-
munis omnibusᵉ pꝛopꝛia rebꝰ
competentem oꝛdinē ponens
ſi enim matrimoniū ſic eſt ho
neſtumᶠ vt humano generi vi-
deat imoꝛtalitatemᵍ artificioſe
introducere/ et ex filioꝛum pꝛo-
creatione renouata genera ma
nent: iugiter dei clemētia quā
tum eſt poſſibile noſtra imoꝛ-
talitateʰ donāte nature/ recte
nobis ſtudium eſt de nuptijs.
Alia nāq; oīa que ſancitaⁱ ſūt
a nobis non in omnibus com-
petunt nec hominibus nec re-
bus nec tempoꝛibus. ſtudium
vero nuptiarū totius eſt (vt ita
dicat) hūane ſobolis: ex quoᵏ
etiam renouaturˡ ſoloᵐ: et am-
plioꝛiⁿ q̄ alia ſollicitudine di
gnum eſt. ¶ Antiquitas equi
dem non ſatis aliquid de pꝛio
ribus aut ſecundis perſcruta-
batur nuptijs: ſed licebat et pa
tribus et matribus et ad plu-
res venire nuptias/ et lucro nul
lo pꝛiuari: et cauſa erat in ſim-
plicitate cōfuſa. Maioꝛisᵒ au-
tem theodoſij tempoꝛibus am
plioꝛ ſollicitudo facta eſt cir-
ca huiusᵖ rei tractatum donec
circuiens per ceteros impera-
toꝛes in leonem pie memoꝛie
peruenit virumᵠ foꝛtē atq; vi-
riliter etiam de iſtis plerunq;
ſancientem. ¶ Nos autem in
conſtitutionum compoſitione
multa quidem et alia de iſtis
decreuimusʳ. Exiſtimauimus
autem opoꝛtere nunc conſilijs
perfectioꝛibus cauſam conſi-
derantes etiam quedam coꝛri
gere/ non alioꝛum ſolūmodo:
ſed etiam que a nobis ipſis ſan
cita ſunt. non enim erubeſci-
musˢ ſi quid in melius etiā ho
rum que iā ſiᵗ pꝛius diximus
adinueniamus/ hoc ſancire: et
competentem pꝛioꝛibus im-
ponere coꝛrectionem: nec ab
alijs expectare coꝛrigi legem.

¶ De nuptijs.
a Plurie. leges a nobis qs fecimꝰ. ſ. p hoc volumē
b ¶ Dantes. leges dico dantes viam his que
non iuſſimus ſe non recte habere.
c ¶ Degere. no. legem eſſe moꝛalem ſcientiā. ſic et inſti.
quibus mo. teſta.
infir. §. fi.
d ¶ A nobis. id ē
hec conſti.
e ¶ Oībus. ſ. ho-
minibus.
f ¶ Honeſtum. et
vtile.
g ¶ Immoꝛtali-
tatē. i. indiuiduita
tē ex artificio iur;
ciuilis. nā cōtinet
matrimoniū indi
uiduā conſuetudi
nē vite. vt inſti. de
pa. pote. i. rn̄. ſm
quoſdā. Uel dic me
lius vt puto: imoꝛ-
talitatē. i. infinita-
tē vt. ſ. occaſiōe ma
trimonioꝝ genus
humanū pſeueret
liberis ciuitatem
ſemp replētibꝰ. vt
ſubijcit hic. et ff. ſo.
ma. l. i. et ff. de bo.
dā. l. cū rō. §. pe. et
ex hoc idē genꝰ hu
manū eſt hodie qd
retro fuit a mille
annis. vt. ff. de iu-
di. l. pponebatur.
et. ff. de legā. i. l. ſi
grege. i. rn̄ſo. et. l. ſi
ita legatū. §. ſi do-
mus.
h ¶ Noſtra imoꝛ
talitate. hic ſuppo
nit p genere om-
nium et non pro ſe
tantum. i. propter
noſtram immoꝛta
litatem vitandam
ne moꝛiatur. ſ. ge-
nus humanū ſm
Azo. Uel dic q̄ di-
cit de ſe qui eſt im-
moꝛtalis quo ad
imperium. vt. §.
quomodo opoꝛtet
epiſ. §. pe.
i ¶ Sancita ſunt
q. d. alie leges a no
bis vel ab alijs fa
cte: non ita pꝛoui-
dēt generaliter hu
māo generi ſicut
hec de nup. et ideo
amplioꝛi ſollicitudine de his dicit vt ſubijcit. Accurſius.

k ¶ Ex quo. ſcʒ ſtudio.
l ¶ Renouatur. ſ. genus. humanum.
m ¶ Solo. ſ. ſtudio nuptiarum.
n ¶ Amplioꝛi. tum quia a deo fuit matrimoniū factum
inter adā et euam: tum quia pꝛincipiū eſt et fundamētū
humani generis:
vt hic. vel humani
ſtatꝰ. vt. ff. de oꝛig.
iu. l. i. tū q: hō ē di
gniſſima creatu-
rarū. vt. ff. de edil.
edi. l. iuſtiſſime. tū
q: omnia alia ſunt
hominū gr̄a para
ta. vt. ff. de vſur. l. i
pecudū. et inſti. de
iure na. §. fi.
o ¶ Maioꝛ;. ſ. pri
mi. nā duo fuerūt.
pꝛimꝰ qui fecit il-
lam. l. C. de ſecun.
nup. l. generaliter.
de qua hic loquit.
et qd ſequit p ce-
teros ipatores. i. p
theodoſiū. vt. C. d
ſecū. nup. cū alijs.
q: aūt ſic fuerit pꝛo
bat. ī. eo. §. nec illō.
et foꝛte de alijs le-
gibꝰ illiꝰ ti. lʒ ſint
pꝛimo poſite in oꝛ
dine q̄ ſupꝛadicte
loquit h. nā inter-
dū qd pꝛꝰ eſt ꝯpo-
ſitū vltimū eſt po-
ſitū in oꝛdie. vt pa
tet. C. de iudi. ppe
randū. in pn̄. et. C.
vt intra certū tem-
pus. l. fi.
p ¶ Huius rei. i.
ſecūdarū nuptiaꝝ.
Accurſius.
q ¶ Uiꝝ. vt. C. de
ſecun. nup. l. hac
edictali. Et nota q̄
nomē cōſequēs eſt
rei. vt ſubijcit. et in
ſti. de do. §. ē et aliō
nam leo foꝛtiſſimꝰ
eſt beſtiarum.
Accurſius.
r ¶ Decreuimꝰ.
vt. C. de ſecū. nup.
l. ante pe. et fi.
ſ ¶ Erubeſcimꝰ.
nota ſapientis eſt
in melius mutare
conſilium vt dicit
ſalomon. et hic. et
ī. vt fra. filij. i. rn̄.
col. ix.
t ¶ Que ipſi. ſcʒ nos. Accurſius.

Leges ſūt ſcia moꝛalis.

Matrimoniū fuit a deo īſtitutū

Nomē ꝯſeqns eſt rei.

Sapiēs mutat cōſiliū ī melius.